

Bestuursrapportage 2020 Kadernota 2021-2024

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
Samenvatting	7
Voorwoord	7
Uitgangssituatie 2020-2024	10
Meerjarenperspectief 2020-2024	11
Toelichting financiële mutaties	11
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	12
Voorstellen nieuw beleid	12
Toelichting voorstellen kadernota - bestand niet op website!	13
Reserves	14
Voorzieningen	16
PDF	16
Programma	17
0. Bestuur en ondersteuning	17
Ontwikkelingen - 1	17
Ontwikkelingen - 2	18
Wat wilden we bereiken?	21
Wat zijn onze doelstellingen?	21
Wat hebben we gemeten?	22
Wat is de stand van zaken in 2020?	22
Financiële ontwikkelingen	25
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	26
Wettelijke taken	27
1. Veiligheid	33
Ontwikkelingen	33
Wat wilden we bereiken?	34
Wat zijn onze doelstellingen?	34
Wat hebben we gemeten?	34
Wat is de stand van zaken in 2020?	35
Financiële ontwikkelingen	36
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	36
Wettelijke taken	37
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	39
Ontwikkelingen	39
Wat wilden we bereiken?	40
Wat zijn onze doelstellingen?	40
Wat hebben we gemeten?	40
Wat is de stand van zaken in 2020?	41

Financiële ontwikkelingen	43
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	43
Wettelijke taken	44
3. Economie	46
Ontwikkelingen	46
Wat wilden we bereiken?	47
Wat zijn onze doelstellingen?	47
Wat hebben we gemeten?	48
Wat is de stand van zaken in 2020?	48
Financiële ontwikkelingen	51
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	51
Wettelijke taken	52
4. Onderwijs	54
Ontwikkelingen	54
Wat wilden we bereiken?	55
Wat zijn onze doelstellingen?	55
Wat hebben we gemeten?	55
Wat is de stand van zaken in 2020?	56
Financiële ontwikkelingen	58
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	58
Wettelijke taken	59
5. Sport, cultuur en recreatie	62
Ontwikkelingen - 1	62
Ontwikkelingen - 2	63
Wat wilden we bereiken?	65
Wat zijn onze doelstellingen?	65
Wat hebben we gemeten?	65
Wat is de stand van zaken in 2020?	66
Financiële ontwikkelingen	70
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	70
Wettelijke taken	71
6. Sociaal domein	76
Ontwikkelingen - Jeugdzorg en WMO	76
Ontwikkelingen - Participatiewet	77
Ontwikkelingen - Overig	78
Wat wilden we bereiken?	80
Wat zijn onze doelstellingen?	80
Wat hebben we gemeten?	81
Wat is de stand van zaken in 2020?	82
Financiële ontwikkelingen	85
Analyse afwijkingen	85

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	89
Wettelijke taken	91
7. Volksgezondheid en milieu	97
Ontwikkelingen - Omgevingswet	97
Ontwikkelingen - Overig	98
Wat wilden we bereiken?	100
Wat zijn onze doelstellingen?	100
Wat hebben we gemeten?	100
Wat is de stand van zaken in 2020?	101
Financiële ontwikkelingen	103
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	103
Wettelijke taken	104
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	107
Ontwikkelingen - Omgevingswet	107
Wat wilden we bereiken?	109
Wat zijn onze doelstellingen?	109
Wat hebben we gemeten?	109
Wat is de stand van zaken in 2020?	109
Financiële ontwikkelingen	112
Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!	112
Wettelijke taken	113
Paragrafen	115
Lokale heffingen	116
Lokale lastendruk	116
Aanpassing tarieven	116
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	117
Uitgangspunten	117
Project Nieuwe Nobelaer	117
Onderhoud kapitaalgoederen	119
Onderhoud kapitaalgoederen	119
Ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied	119
Ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen en sportaccommodaties	120
Financiering	121
Financiering	121
Bedrijfsvoering	122
Algemeen	122
Loonkosten	122
Verbonden partijen	123
Ontwikkelingen	123

Grondbeleid	126
Grondbeleid	126
Wonen	126
Werken	128
Risico's	128
Investeringsruimte	131
Krediet aanpassingen	131
Investeringsruimte 2021-2024	131
Financiële positie	132
Financiële positie reserves en voorzieningen	132
Inleiding	132
Samenvatting	132
Totaal reserves 2019-2024	132
Totaal voorzieningen 2019-2024	149
Stille reserves	165
Overig	169
Uitgangspunten meerjarenbegroting	169
Uitgangspunten	169
Kosten	169
Opbrengsten	170
Gemeentefonds / Onvoorzien	171
BESLUITVORMING	172
Besluitvorming	172
Besluitvorming	172
Contact en privacy	173
Contact	173
Contact	173
Privacybeleid	173

Samenvatting

Samenvatting

Voorwoord

Een bijzondere bestuursrapportage en kadernota in een bijzonder jaar. Met gemengde gevoelens bieden we deze aan de gemeenteraad aan. Dit komt omdat we geconfronteerd zijn met grote tekorten, waarvoor we met elkaar een oplossing moeten vinden, terwijl er tegelijkertijd nog financiële consequenties boven ons hoofd hangen door de coronacrisis en de aanhoudende maatregelen. Dat maakt behandeling van de bestuursrapportage en kadernota dit jaar anders dan normaal.

Bijzondere tijden vragen om aandacht voor hen die dat hard nodig hebben

Voordat we hier verder op ingaan, vinden wij het belangrijk om aandacht te hebben voor alle mensen in (en buiten) Etten-Leur die op een of andere manier geraakt zijn door COVID-19. Natuurlijk vindt iedereen het best moeilijk om te leven met de maatregelen die nodig zijn om dit virus te bestrijden. Maar iedereen begrijpt ook waarom dit nodig is. We doelen hier op de mensen die zelf ziek zijn geworden, soms ernstig, mensen die familieleden hebben verloren en soms zelfs geen afscheid konden nemen, mensen die in verpleegtehuizen zitten en eenzaam zijn en natuurlijk ook ondernemers die het echt moeilijk hebben nu. Zoals we de Etten-Leurse samenleving kennen, zijn er velen die zich vrijwillig inzetten om het leed te verzachten en anderen te helpen. Dat is heel fijn want als gemeente kunnen we niet alles doen wat we zouden willen. Als gemeenschap kan Etten-Leur gelukkig heel veel en laat onze gemeenschap zich van haar beste kant zien.

Bijzondere tijden vragen ook om andere manieren van beraadslaging en besluitvorming

Op 9 april 2020 werd de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming van kracht. Dit betekent dat de gemeenteraad vanaf die datum digitaal mag vergaderen en besluiten. De raad van Etten-Leur anticipeerde actief op deze wet door vanaf 14 april digitaal te vergaderen. Dit vroeg met name een investering in de ureninzet van de griffie. Zodra de maatregelen in verband met het voorkomen van het verder verspreiden van het coronavirus dit weer toelaten gaat de gemeenteraad weer fysiek vergaderen.

Tekorten Sociaal Domein, meer tekorten door coronacrisis en geen reserves

Helaas hebben we als gemeente ook zorgen. De bestuursrapportage laat een tekort zien op de lopende begroting van € 3,0 miljoen. Dit tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door stijgende kosten van het Sociaal Domein. Deze tekorten en de vooruitzichten op grotere tekorten dit jaar door het coronavirus, maakt dat wij graag in debat gaan met de gemeenteraad over de aanpak om te komen tot een sluitende begroting in november. Ook gaan onze reserves op deze manier

dramatisch omlaag. We stuurden de raad op 8 mei een brief over de voorlopige cijfers. De stijging van de kosten in het Sociaal Domein is een landelijk probleem. Samen met andere gemeenten roepen we het Rijk op om hieraan bij te dragen. Echter, het is allereerst de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur om te zorgen voor een sluitende meerjarenbegroting.

Lopende tekorten 2020 terugdringen

Het terugdringen van tekorten in het lopende begrotingsjaar is een uitdaging. We hebben bijvoorbeeld te maken met lopende contracten die we niet zomaar kunnen openbreken. We proberen voor dit jaar de tekorten terug te dringen door het vertragen of uitstellen van uitgaven of het niet meer aangaan van verplichtingen in 2020.

Analyse stijging kosten en risico's Corona

De eerste vraag die opkomt, is hoe het komt dat we in het eerste kwartaal 2020 zien dat de kosten van het Sociaal Domein aanzienlijk stijgen in 2020. Het antwoord daarop is niet eenvoudig. In de bestuursrapportage is een analyse opgenomen van de gestegen kosten. Hieruit blijkt dat er meerdere oorzaken zijn voor het tekort. Naast de analyse van de gestegen kosten van het Sociaal Domein in de bestuursrapportage sturen we de gemeenteraad een analyse van de mogelijke (financiële) gevolgen van de coronacrisis en bijbehorende maatregelen. Deze gevolgen gaan onze begroting in ieder geval voor het jaar 2020 negatief beïnvloeden. Afhankelijk van de situatie betreft dit voor het grootste deel incidentele kosten.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen financieel onzeker

Door de financiële tekorten en onzekerheden is het op dit moment niet realistisch om met elkaar te praten over budget voor beleidsvoornemens en ontwikkelingen. Deze hebben we wel in beeld gebracht zodat er een kadernota ligt waarin u kunt lezen wat er op ons afkomt vanaf 2021. Deze zaken zijn nog niet financieel doorgerekend. De tekorten vragen om een aanpak van onze financiële positie voor de lange termijn. Uiteraard rekening houdend met gewijzigde wetgeving en ontwikkelingen, maar vooral om onze uitgaven in balans te brengen met onze inkomsten.

Wijzigen beleid: tussentijdse bijstelling raadsprogramma

Niemand kan meer uitgeven dan dat er binnenkomt, ook de gemeente Etten-Leur niet. We zullen ons beleid moeten bijstellen. Dat dat pijn gaat doen, dat is zeker. Niemand wil afdoen aan de kwaliteit van onze voorzieningen die we hebben opgebouwd, niemand wil nee zeggen tegen mensen die zorg nodig hebben. Des te belangrijker is het om zorgvuldig met elkaar te bekijken wat dit betekent. Niet alleen in het Sociaal Domein, maar ook op de andere beleidsvelden. Het is ons inziens niet te voorkomen dat we onze ambities en de door ons gewenste kwaliteit van zorg, dienstverlening en voorzieningen ter discussie stellen. Dat betekent feitelijk dat we het raadsprogramma en het beleidskader tussentijds moeten bijstellen.

Raadsbrede aanpak, uitgangpunten en procesvoorstel

Een tussentijdse bijstelling van raadsprogramma en beleidskader vraagt om een raadsbrede aanpak. Bij de kadernota bieden we de gemeenteraad een voorstel aan voor een aantal

uitgangspunten en voor de aanpak van het proces richting begrotingsbehandeling. We vinden het belangrijk om de bijstelling van het beleid te doen vanuit gezamenlijke uitgangspunten die houvast geven bij de moeilijke beslissingen die we straks moeten nemen. En zodat de visie van Etten-Leur centraal blijft staan. Hoe we het proces willen vormgeven richting begroting? Door krachten te bundelen, aanwezige denkkraft te benutten en met elkaar ervoor te zorgen dat Etten-Leur (financieel) gezond blijft. Graag gaan we hierover met de raad in gesprek. We vertrouwen erop dat Etten-Leur ook hier z'n schouders onder zet. Ons motto blijft: Etten-Leur maken we samen!

Het college van burgemeester en wethouders

Uitgangssituatie 2020-2024

Op 4 november 2019 stelde de gemeenteraad de programmabegroting 2020 vast. De gemeenteraad nam ook kennis van de meerjarenraming 2021-2023.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Vastgestelde begroting 2020	0	0	979	1.347	
Eerste begrotingswijziging 2020 afvalstoffenheffing	-188	-173	-164	-155	
Aanpassing indexeringen		20	322	632	
Doorrekening jaar 2024					2.759
Startpositie kadernota 2020-2024	-188	-154	1.137	1.824	2.759

Eerste begrotingswijziging 2020

Op 2 december 2019 stelde de gemeenteraad de verordening afvalstoffenheffing 2020 vast. Dit is de eerste begrotingswijziging 2020.

Aanpassing indexeringen

Voor de jaren 2021-2023 actualiseerden we diverse indexeringspercentages. Deze indexeringspercentages sluiten aan bij onafhankelijke bronnen. De gebruikte uitgangspunten leest u hier.

Doorrekenen jaar 2024

We maakten de berekening voor het jaar 2024. Door de aanpassing van de indexeringen en het aanmaken van het jaar 2024 ontstaat de startpositie voor het meerjarenperspectief 2020-2024.

Resultaat 2019

Het jaar 2019 sloten we af met een negatief resultaat van € 3.643.000. Bij de tweede bestuursrapportage 2019 gingen we nog uit van een tekort van € 4.295.000.

Een toelichting op het resultaat 2019 leest u in de jaarstukken 2019. De gemeenteraad stelt de jaarstukken 2019 in dezelfde raadsvergadering als deze kadernota vast.

Meerjarenperspectief 2020-2024

De ontwikkelingen en voorstellen in de eerste bestuursrapportage 2020 en de kadernota 2021-2024 leiden tot het volgende meerjarenperspectief 2020-2024.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie kadernota 2020-2024	-188	-154	1.137	1.824	2.759
Wijzigingen	-2.808	-3.074	-4.418	-4.565	-4.961
Saldo kadernota 2021-2024	-2.996	-3.227	-3.282	-2.740	-2.202

De toelichting op deze cijfers leest u hier.

Onzekerheden

In deze kadernota hielden we nog geen rekening met de gevolgen van de coronacrisis. Deze crisis leidt tot veel onzekerheden.

Ook het gemeentefonds is een onzekere factor die van invloed is op het financieel meerjarenperspectief. Over de uitkomsten van de meicirculaire informeren wij u voor de raadsbehandeling van deze kadernota.

Toelichting financiële mutaties

In het overzicht leest u een samenvatting van de mutaties bij het opstellen van de kadernota 2021-2024.

Per programma nemen we financiële overzichten op met meer details en toelichtingen.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
1. Algemene uitkering	0	0	-1.125	-1.125	-1.125
2. Leerlingenvervoer	-137	-69	0	0	0
3. Jeugdzorg (Zorg in Natura)	-961	-990	-1.026	-1.063	-1.263
4. Wmo: huishoudelijke ondersteuning	-230	-230	-230	-230	-230
5. Wmo (Persoonsgebonden budget)	-196	-196	-196	-196	-196
6. Wmo: begeleiding	-400	-400	-400	-400	-400
7. Wmo (overig)	-54	-92	3	5	-161
8. Werkplein: inkomen	-379	-828	-828	-828	-828
9. Werkplein: Bedrijfsvoering	-143	-210	-249	-292	-348
10. Werkplein (overig)	-62	-72	-163	-225	-287
11. BUIG-uitkering	-380	0	0	0	0
12. Overig	134	13	-204	-211	-123
Totaal wijzigingen	-2.808	-3.074	-4.418	-4.565	-4.961

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Algemene uitkering	De invoering van een nieuw verdeelstelsel is een jaar uitgesteld, van 2021 naar 2022. De verwachting is dat de grote steden een voordeel zullen hebben en de plattelandsgemeenten een aanzienlijk nadeel. Op dit moment wordt er een nader onderzoek uitgevoerd om tot een evenwichtigere verdeling te komen. Dit onderzoek wordt pas in de zomer van 2020 afgerond. We gaan uit van een nadeel van € 25 per inwoner.
2. Leerlingenvervoer	De vervoersprijsen stijgen door de jaarlijkse indexering. Meer leerlingen maken gebruik van het leerlingenvervoer. Ook is er sprake van langere ritten, omdat diverse speciaal onderwijs-scholen van het voortgezet onderwijs een leerlingenstop hebben. Ook de sluiting in de regio Breda van diverse jeugdinstanties speelt een rol.
3. Jeugdzorg (Zorg in Natura)	De vraag naar jeugdzorg stijgt nog steeds. De ontwikkelingen, zoals vermeld in de jaarrekening 2019 rekenen we structureel door naar de jaren 2020-2024. We passen wel zo veel en snel mogelijk lichte vormen van jeugdzorg toe. Hiermee voorkomen we dure oplossingen zoals uithuisplaatsing, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Op deze dure vormen van jeugdzorg constateren we dan ook een besparing. Ook houden we rekening met jaarlijkse indexering voor loon- en prijsstijging.
4. Wmo: huishoudelijke ondersteuning	Door de invoering van het abonnementstarief constateren we een sterke stijging van het gebruik van de voorziening Huishoudelijke Ondersteuning.
5. Wmo (Persoonsgebonden budget)	Meer inwoners maken gebruik van de voorziening huishoudelijke ondersteuning. Aanbieders kunnen door deze stijging niet het gewenste aantal hulpen leveren. Daarom adviseren we cliënten om gebruik te maken van een persoonsgebonden budget.
6. Wmo: begeleiding	Ook bij de voorziening Begeleiding zien we een stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakt van deze voorziening. Dat wordt veroorzaakt door de vergrijzing en het steeds meer zelfstandig wonen van inwoners met een beperking. Op basis van de aantallen over het eerste kwartaal 2020 ramen we de kosten voor 2020 en volgende jaren.
7. Wmo (overig)	Overige kosten Wmo. Deze kosten specificeren we in programma 6.
8. Werkplein: inkomen	De uitstroom uit het uitkeringsbestand blijft in 2019 achter. Hierdoor start het begrotingsjaar 2020 met een hoger aantal uitkeringsgerechtigden dan in de oorspronkelijke Werkpleinbegroting 2020 was voorzien. Daarnaast is er sprake van indexering van de uitkeringslasten in verband met een stijging van het minimumloon in 2020. Vanaf 2021 houden we rekening met een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden.
9. Werkplein: Bedrijfsvoering	De organisatiekosten van het Werkplein vallen hoger uit dan geraamd. Voornaamste reden is de hogere loonkosten als gevolg van het afsluiten van de CAO-gemeenteambtenaren. Ook werkt het Werkplein aan een integrale samenwerking met de gemeenten binnen het sociaal domein. Daarom vult het Werkplein de geraamde taakstelling van 2 FTE niet in. Meerjarig houden we rekening met verwachte CAO-ontwikkelingen.
10. Werkplein (overig)	Overige kosten Werkplein. Deze kosten specificeren we in programma 6.
11. BUIG-uitkering	Het Rijk verlaagde het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). Omdat de ontwikkelingen vanaf 2021 nog niet bekend zijn namen we in deze jaren nog geen bedrag op.
12. Overig	Meerdere afwijkingen. Een toelichting nemen we op in de programmabladen.

Voorstellen nieuw beleid

In deze kadernota beschrijven we verschillende ontwikkelingen die in de toekomst financiële gevolgen hebben.

De financiële gevolgen namen we NIET op in deze kadernota. Bij de begroting 2021 komen we hierop terug.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
1. Informatiebeveiliging / licenties / vaardigheden	0	-50	-50	-50	-50
2. Dierenasiel	0	-15	-15	-15	-15
3. Ontwikkelingen openbare ruimte	0	0	-25	-50	-100
4. Verkeersveiligheid	0	-100	-100	-100	-100
5. Onderwijshuisvesting	0	-25	-25	-25	-25
6. Bewonersinitiatieven	0	-25	-25	-25	-25
7. VTH-software	0	-31	-20	-20	-20
8. Digitale handtekening	-12	-12	-12	-12	-12
9. Verhoging budget onkruidbestrijding op verhardingen	0	-66	-66	-66	-66
10. Aanbesteding maaierwerkzaamheden bermen	0	-75	-75	-75	-75
11. Areaaluitbreiding openbaar groen	0	-20	-25	-30	-35
12. Hoogwaardige inrichting openbaar gebied	0	-15	-15	-20	-20
13. Bestrijding eikenprocessierups	0	-35	-35	-35	-35
14. GGZ in wijk	0	-40	-40	-40	-40
Totaal wijzigingen nieuw beleid	-12	-509	-528	-563	-618

Toelichting voorstellen kadernota - bestand niet op website!

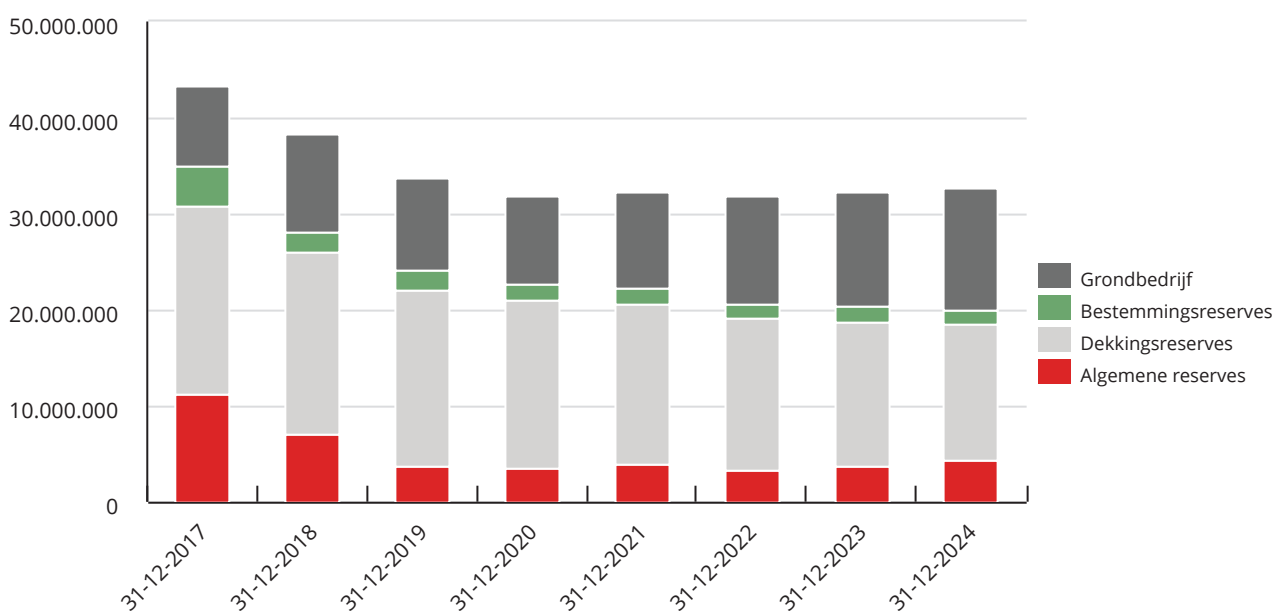
Onderwerp	Toelichting
1. Informatiebeveiliging / licenties / vaardigheden	De algemene digitale vaardigheden en de vaardigheden van de medewerkers op het gebied van dataveiligheid en informatiebeveiliging houden we jaarlijks op peil. Dit is noodzakelijk voor de beheersing van informatieveiligheid en privacy.
2. Dierenasiel	Het dierenasiel vraagt om een extra vrijwillige bijdrage.
3. Ontwikkelingen openbare ruimte	Het werk van nutsbedrijven in de openbare ruimte leidt tot sneller kwaliteitsverlies en noodzaak tot eerdere vervanging.
4. Verkeersveiligheid	Voor het oplossen van knelpunten in de verkeersveiligheid is jaarlijks extra geld nodig.
5. Onderwijshuisvesting	Jaarlijks ontvangen we aanvragen voor onderwijshuisvesting, waarvoor extern onderzoek noodzakelijk is. We hebben onvoldoende capaciteit en expertise om deze onderzoeken zelf uit te voeren. Daarom stellen wij voor om hiervoor structureel een bedrag op te nemen.
6. Bewonersinitiatieven	Tot en met 2020 namen wij in de begroting een bedrag op voor bewonersinitiatieven. Om deze initiatieven te blijven ondersteunen, stellen wij voor om vanaf 2021 jaarlijks een bedrag van €25.000 op te nemen.
7. VTH-software	We gaan het softwarepakket LEEF voor vergunningen, toezicht en handhaving omzetten naar een Software as a Service (SAAS) versie.
8. Digitale handtekening	Om formele documenten digitaal te voorzien van een handtekening schaffen we hiervoor een programma aan.
9. Verhoging budget onkruidbestrijding op verhardingen	Door areaaluitbreidingen en stijgende marktprijzen is het budget voor onkruidbestrijding op verhardingen niet meer toereikend om het huidige onderhoudsniveau te handhaven.
10. Aanbesteding maaierwerkzaamheden bermen	De omvang van de openbare ruimte neemt toe. Dit leidt tot extra werk bij de bestrijding van het onkruid tussen de verharding. Ook stijgen de prijzen. Om het huidige onderhoudsniveau te handhaven is er extra budget nodig.
11. Areaaluitbreiding openbaar groen	Door de groei van Etten-Leur is het areaal van openbaar groen ook verder uitgebreid. Hierdoor nemen ook de kosten van onderhoud toe. Deze ontwikkeling kunnen we niet binnen het huidige budget opvangen.
12. Hoogwaardige inrichting openbaar gebied	Bij herontwikkelingen wordt steeds vaker gekozen voor hoogwaardige inrichting van het openbaar gebied. Deze keuze vergt een hoger onderhoudsbudget.
13. Bestrijding eikenprocessierups	De afgelopen jaren vond een explosieve groei plaats van het aantal eikenprocessierupsen. De kosten voor de bestrijding nemen hierdoor toe.
14. GGZ in wijk	We voerden een experiment uit met de wijk Ggz-er. Tijdens de experimentfase berekende Ggz Breburg niet de overheadkosten door. Nu de experimentfase is beëindigd, moeten we overheadkosten betalen voor 1 fte.

Reserves

Op basis van de geactualiseerde meerjarenbegroting 2020-2024 bij deze kadernota brengen we de financiële positie van reserves en voorzieningen en het verloop voor de komende jaren in beeld. Het overzicht van alle reserves en voorzieningen vindt u bij de gedetailleerde financiële positie.

Reserves behoren tot het eigen vermogen en zijn in principe vrij inzetbaar. Aan sommige reserves ligt een bestemming ten grondslag. Deze zijn daarom niet vrij inzetbaar. De algemene reserves zijn vrij om in te zetten, maar ook noodzakelijk om eventuele tekorten en risico's op te kunnen vangen.

Verloop reserves 2017-2024

Reserve daalt sterk

Het totaalbedrag aan reserves is per 31 december 2019 € 33,7 miljoen. Hiervan behoort ongeveer € 3,8 miljoen tot de algemene reserves.

Voor de komende jaren hebben we in de begroting en meerjarenraming toevoegingen opgenomen. De bedragen zijn € 214.000 in 2020, € 456.000 in 2021 en vanaf 2022 elk jaar € 500.000. Er liggen ook claims op deze reserve van in totaal € 1,4 miljoen.

De toevoegingen aan de algemene reserve kunnen we alleen doen als er sprake is van een sluitende begroting. Lukt dat niet dat is het werkelijk vrije deel van de algemene reserve slechts € 2,4 miljoen.

Weerstandratio

De weerstandratio namen we op in de jaarrekening over 2019 en bedraagt 2,1.

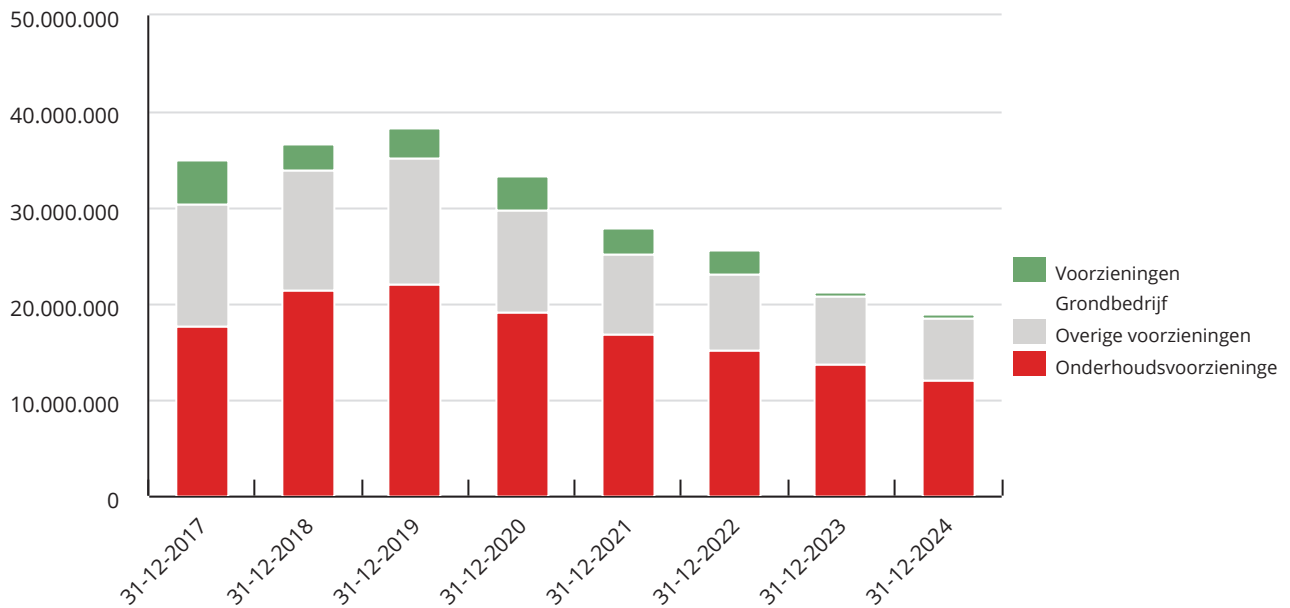
Zonder de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt de weerstandsratio 1,6.

De gevolgen van de coronacrisis namen we hierin nog niet op. Bij het opstellen van de begroting 2021 actualiseren we het risicoprofiel, het weerstandsvermogen en de weerstandsratio, inclusief de besluitvorming uit deze kadernota.

Vorzieningen

Vorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn nodig om uitgaven in de toekomst te kunnen doen. De belangrijkste voorzieningen zijn de onderhoudsvoorzieningen voor het openbaar gebied, sportvoorzieningen en gebouwen. De voorzieningen kunnen alleen voor een ander doel worden ingezet als het beleid wordt aangepast (bijvoorbeeld een lager kwaliteitsniveau van Beheren op Niveau).

Verloop voorzieningen 2017-2024

PDF

Klik op deze link om het Pdf bestand van de kadernota 2021-2024 te lezen.

Programma

Hoe meten we de maatschappelijke effecten van onze programma's op basis van effectindicatoren? Wat gaan we dan doen om die effecten te behalen? En wat gaat dat de komende jaren kosten in vergelijking met vorig jaar? We werken dat voor de negen programma's uit.

0. Bestuur en ondersteuning

Ontwikkelingen - 1

Wet versterking decentrale rekenkamers

Het wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers schaft de mogelijkheid af om regels te stellen over de rekenkamerfunctie. Hierdoor moet elke gemeente een onafhankelijke (of gemeenschappelijke) rekenkamer instellen. Het wetsvoorstel breidt de onderzoeksbevoegdheden van rekenkamers uit onder meer richting intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Door de voorgestelde maatregelen wordt een sluitend wettelijk stelsel gecreëerd voor effectief en efficiënt rekenkameronderzoek en voor de doorwerking daarvan in de gemeentelijke praktijk. Op dit moment is de wet in behandeling bij de Tweede Kamer. De stand van het wetgevingstraject nemen we mee in de evaluatie van de Rekenkamer West-Brabant en de invulling van de rekenkamer vanaf 2021. We vragen hiervoor in het derde kwartaal van 2020 een besluit van de gemeenteraad.

Uitwerking aanbevelingen rekenkameronderzoek databeveiliging Etten-Leur

Op 3 februari 2020 stemde de gemeenteraad in met de conclusies en aanbevelingen van het rekenkameronderzoek databeveiliging. In opdracht van de raad heeft de griffie in samenwerking met team informatie en ICT West-Brabant-West (ICT-WBW) in beeld gebracht:

- wat de financiële en organisatorische consequenties zijn om voor de raads- en burgerleden gemeentelijke e-mailadressen aan te laten maken en op basis van de uitvoering van deze opdracht een voorstel aan de raad te doen voor de eerste bestuursrapportage 2020;
- wat de financiële en organisatorische consequenties zijn om inkoop en beheer van ICT-hulpmiddelen van de raads- en burgerleden te beleggen bij ICT West-Brabant-West en de resultaten hiervan terug te koppelen aan de raad. De raad over de organisatorische consequenties voorstellen te doen in 2020 en over de financiële consequenties voorstellen te verwerken in de kadernota 2021-2024 en de gemeentebegroting 2022.

Organisatorisch betekent het uitvoeren van de beide aanbevelingen dat ICT-WBW meer beheer moet uitvoeren. In de begroting is geen ruimte opgenomen voor de structurele kosten voor de gemeentelijke e-mailadressen en voor de structurele en incidentele kosten voor het beheer van de iPads.

Zoals de Rekenkamer West-Brabant aangaf is het gebruik van privé e-mailadressen "een groot risico, omdat niet duidelijk is waar de mail wordt opgeslagen. Het gebruik is mogelijk in strijd met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Ook zijn privé e-mailadressen zeer kwetsbaar voor hackers". Om dit risico op te vangen, stellen we voor om zo snel mogelijk gemeentelijke e-mailadressen voor de raads- en burgerleden in te voeren en hiervoor € 5.700 structureel (voor licenties en beheer) vrij te maken. Bijkomend voordeel in deze tijd waarin de gemeenteraad digitaal vergadert en besluiten neemt is dat via het gemeentelijk e-mailadres het ook eenvoudiger wordt om te vergaderen via Microsoft Teams. Zo wordt het bijvoorbeeld ook mogelijk dat fracties zelf afspraken maken voor onderlinge afstemming via Microsoft Teams. Daarnaast krijgen de raads- en burgerleden de beschikking over Word, Excel en Onedrive waarmee het onderling samenwerken (zowel binnen als tussen fracties) aan documenten mogelijk wordt. De kosten hiervoor (eenmalig € 5.000 en structureel voor licenties en beheer € 5.700) nemen we op in deze kadernota.

Regionale samenwerking

In 2015 stelde de raad de 'Nota Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels' vast. Bij de vaststelling spraken we af de werking van de nota na vier jaar te evalueren. De uitvoering van de evaluatie liep vertraging op waardoor we deze op 1 juni 2020 afronden. De resultaten leggen we in het derde kwartaal van 2020 aan de raad voor.

Op 10 januari 2020 stemde de ministerraad in met een wetswijziging om de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerkingen te versterken. Deze wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) houdt verschillende maatregelen in die de betrokkenheid van raadsleden, statenleden en leden van het algemeen bestuur van waterschappen in het bestuur en inspraak van inwoners en maatschappelijke organisaties verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn het versterken van de positie van gemeenteraden bij de besluitvorming in en door gemeenschappelijke regelingen en de introductie van aanvullende controle-instrumenten. Volgens het kabinet zorgen de wijzigingen op korte termijn voor verbetering. Tegelijkertijd realiseert het kabinet zich dat de grenzen in beeld komen van wat er binnen de huidige Wgr mogelijk is. De behoefte aan meer flexibele samenwerkingsvormen en de toename van gemeenschappelijke regelingen vraagt om een principiële discussie over de betekenis daarvan voor de inrichting van het openbaar bestuur. De minister maakte bekend die discussie te voeren met alle betrokkenen, waaronder gemeenten, provincies en waterschappen.

Het wetsvoorstel ligt voor advies voor bij de Raad van State. De tekst van het wetsvoorstel en van het advies van de Raad van State worden openbaar bij het indienen bij de Tweede Kamer. In de evaluatie van de Nota verbonden Partijen spelen we (zo mogelijk) in op de wijzigingen in de Wgr.

Ontwikkelingen - 2

Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid

Vanaf 1 juli 2018 trad het 'Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid' in werking. Het Tijdelijk besluit maakt deel uit van het rijksbeleid voor de digitale overheidsdienstverlening.

Uitgangspunt daarbij is dat mensen met en zonder beperking op gelijke basis moeten kunnen deelnemen aan de maatschappij. De overheidswebsites moeten door iedereen kunnen worden gebruikt, ook door mensen met een beperking. Het besluit verplicht alle overheidsinstanties, waaronder gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen om de toegankelijkheid van hun websites voor mensen met een beperking te waarborgen. We pakten dit op binnen het project ambitie dienstverlening.

Omdat de digitale verslagen van de raadsvergaderingen onderdeel uitmaken van onze gemeentelijke websites valt ook deze informatie onder het Tijdelijk besluit. In het Tijdelijk besluit staat dat audio (en video) materiaal met geluid toegankelijk moet worden gemaakt voor mensen met een beperking. En dan speciaal voor doven en slechthorenden. Dit betekent ook dat onze audio-opnamen van de vergaderingen van de gemeenteraad binnen alle (nieuw) gepubliceerde digitale verslagen van politieke vergaderingen vanaf 23 september 2020 toegankelijk moeten zijn voor iedereen met een gehoorbeperking. Het Tijdelijk besluit zegt verder dat het voor (vooraf opgenomen) audio- en/of video fragmenten redelijk is om deze toegankelijk te maken door middel van ondertiteling of het omzetten van een gesproken tekst in een geschreven tekst (een transcript). Dit betekent dat het Tijdelijk besluit het vanzelfsprekend, en dus verplicht, beschouwt dat ondertiteling of een transcript aanwezig of raadpleegbaar is bij audio(visuele) informatiestukken.

Binnen de begroting 2020 maken we middelen vrij voor het ondertitelen van de vergaderingen van de gemeenteraad vanaf september 2020 door een transcript waarmee ook een papieren verslag wordt gegenereerd. Voor het ondertitelen van eerder gehouden vergaderingen zijn geen middelen beschikbaar. Wanneer de raad ook vergaderingen van voor september 2020 wil laten ondertitelen zijn de kosten hiervan € 10.000 per jaar.

Publiekshal en Dienstverlening

De beleving van de klant staat in onze dienstverlening centraal. Zowel in het persoonlijk contact als digitaal willen we het uitstekend doen. Diverse ontwikkelingen maken dat zowel in aantal als in aard van de klantcontacten de fysieke dienstverlening flink veranderen. Denk hierbij aan: vermindering van het aantal fysieke klantcontacten, voorzieningen voor identiteitsvaststelling, digitale identiteit, (digitale) selfservicepunten, voorzieningen voor zakelijke bezoekers, Omgevingswet, meer beleving en ontmoeting. Fysieke klantcontacten die blijven worden inhoudelijk ingewikkelder en vragen meer tijd. Dit alles heeft consequenties voor voorzieningen in en inrichting van de publiekshal.

Van de vraagstukken rondom de dienstverlening publiekshal en alternatieven voor een raadzaal maakten we een voorstel dat we in het vierde kwartaal 2019 aan de raad voorlegden. Hiermee ging de raad niet akkoord. Voor de alternatieven voor een raadzaal formeerde de raad een werkgroep die de opdracht heeft om alternatieven voor een multifunctionele raadzaal te onderzoeken en te bedenken. Het is nog niet zover dat hierin een richting bekend is. Daarmee weten we ook nog niet of een alternatief voor een multifunctionele raadzaal op de begane grond

van het Stads kantoor of op een andere centrale locatie binnen de gemeente aan de orde kan zijn. Daarom zijn we op dit moment terughoudend met voorstellen voor voorzieningen in en inrichting van de publiekshal waar dit tot verbouwingsactiviteiten zou leiden.

Informatiebeveiliging

Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur Veilig (GGI) is een initiatief van de VNG. Het helpt ons onze digitale weerbaarheid te verhogen en onze ICT-infrastructuur veiliger te maken. GGI-Veilig bestaat uit een verzameling van producten en diensten voor gemeenten die ingezet worden voor de dagelijkse en voortdurende informatiebeveiliging. Enkele van deze oplossingen nemen we mee bij de realisatie van de nieuwe infrastructuur. Het is mogelijk dat we diverse van deze oplossingen nog moeten inrichten op de huidige infrastructuur. Wanneer dat het geval is leveren we hiervoor een voorstel aan.

Om binnen Office 365 veilig te werken is een extra licentie nodig. Met deze licentie borgen we de informatiebeveiliging en privacy zo goed als mogelijk.

De vaardigheden van de medewerkers op het gebied van dataveiligheid en informatiebeveiliging houden we jaarlijks op peil. Dit is noodzakelijk voor de beheersing van informatieveiligheid en privacy.

Wat wilden we bereiken?

Een bestuurskrachtige, toekomstbestendige en aantrekkelijke gemeente voor jong en oud die effectief en efficiënt de maatschappelijke opgaven uitvoert in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties en aan hen een optimale dienstverlening levert.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,6.
2. Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor samenwerking met de gemeente geven is minimaal 6,4.
3. Het gemiddelde cijfer dat de inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente is minimaal 6,8.
4. Tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen zijn vereenvoudigd en beter gestroomlijnd.
5. Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening is minimaal 8,0.
6. In het kader van duurzaamheid heeft tenminste één gemeentelijk pand dat we in exploitatie hebben energielabel A.
7. We blijven voor de woonlasten behoren tot de vijf goedkoopste gemeenten in West-Brabant.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor het vertrouwen in de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,6	6,5	6,2
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de samenwerking met de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,2	6,2	6,1
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente (schaal 1-10)	2019	6,9	6,8	6,7
Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening (schaal 1-10) ¹	2019	7,9	6,9	6,8
Plaats goedkoopste gemeenten in West-Brabant voor woonlasten gemeente. ²	2020	3	10	-
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV)	2019	619	643	678
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	2019	647	666	753
De gemiddelde WOZ-waarde van woningen (BBV)	2019	239.000	254.000	260.000

¹ Dashboard dienstverlening. Betreft het gemiddelde van de beoordelingen balie, telefonie en digitaal. Cijfer gemeenten is gemiddelde alle deelnemende gemeenten Dashboard dienstverlening. Voor 2019 zijn geen gegevens beschikbaar, omdat de gemeente zelf geen metingen heeft gedaan met behulp van het Dashboard dienstverlening. De bron voor de cijfers bij laatste meting en gemeenten is Waarstaatjegemeente.

² COELO-atlas

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,6.

Uitvoering

1.1 We versterken door het organiseren van raadsbezoeken en het invoeren van de nieuwe uitvoeringsnota participatie 'Samen maken we Etten-Leur' het contact van de gemeenteraad met de samenleving. We betrekken inwoners en andere partners vroegtijdig bij plannen en projecten.

1.2 We evalueren de werking van de Nota Verbonden Partijen en doen op basis van de resultaten van deze evaluatie en de aangekondigde wijziging van

De uitvoering van de evaluatie liep vertraging op. Omdat we geen projectleider konden vinden startte de evaluatie niet in

Doelstelling 1:**Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor vertrouwen in de gemeente geven is minimaal 6,6.****Uitvoering**

de Wet gemeenschappelijke regelingen voorstellen voor actualisering van deze nota.

april maar pas in november 2019. We verwachten de evaluatie voor 1 juni 2020 af te ronden.

1.3 We voeren de motie uit waarmee de raad aangaf dat in beeld moet worden gebracht wat de consequenties zijn voor de door ons bepaalde maatschappelijke effecten wanneer de begroting van een verbonden partij met 5, 10 of 15% wordt verlaagd.

De gemeenteraad stelde richtlijnen voor de verbonden partijen vast. De motie is hierin verwerkt. Inmiddels hebben de verbonden partijen op deze richtlijnen gereageerd met hun kaderbrieven 2021. We moeten helaas vaststellen dat de richtlijn voor het in beeld brengen van de consequenties niet wordt uitgewerkt. In overleg met de portefeuillehouders financiën in de regio onderzoeken we wat wel haalbaar is voor het in beeld brengen van de consequenties van bezuinigingsopties.

1.4 We evalueren halverwege de raadsperiode de uitvoering van het raadsprogramma.

Doelstelling 2:**Het gemiddelde cijfer dat de inwoners voor samenwerking met de gemeente geven is minimaal 6,4.****Uitvoering**

2.1 We bieden inwoners en andere partners ruimte voor initiatieven. We betrekken hen bij plannen, activiteiten en voorzieningen. We stellen ons flexibel op als dat nodig is. We luisteren naar de meningen van inwoners en onze partners. We doen wat we zeggen.

2.2 We kiezen ervoor om met onze inwoners en andere partners te komen tot gezamenlijke doelen en proberen deze samen te bereiken (maatschappelijk akkoord).

Doelstelling 3:**Het gemiddelde cijfer dat de inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente is minimaal 6,8.****Uitvoering**

3.1 We voeren het communicatiebeleid uit zoals opgenomen in het communicatieplan Spreken is zilver, luisteren is goud.

Doelstelling 4:**Tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen zijn vereenvoudigd en beter gestroomlijnd.****Uitvoering**

4.1 We vereenvoudigen en stroomlijnen tenminste vijf administratieve- en dienstverleningsprocessen.

Er loopt een project voor de implementatie van de Omgevingswet. We kijken ook naar het vereenvoudigen en stroomlijnen van processen op de door de Omgevingswet gevraagde vernieuwende manier. Hiervoor is een goede, gedegen voorbereiding nodig. We moeten rekening houden met de onderdelen waarop de wetgevingsverandering een grote impact heeft. Er zijn op dit moment nog veel onduidelijkheden. Vooruitlopen op deze ontwikkelingen bleek, hoe ambitieus ook, niet mogelijk.

4.2 We handhaven de regels die nodig zijn. Regels die geen toegevoegde waarde hebben, schaffen we af.

Doelstelling 5:

Het gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening is minimaal 8,0.

Uitvoering

5.1 We verbeteren voortdurend de dienstverlening. Zowel digitaal als in het persoonlijk contact. We stemmen de dienstverlening af op ieders persoonlijke behoefte (maatwerk). Het uitgangspunt daarbij is dat wij inwoners, bedrijven en organisaties behandelen zoals zij behandeld willen worden (gastheerschap).

5.2 We voeren het programma ambitie dienstverlening uit.

Doelstelling 6:

In het kader van duurzaamheid heeft tenminste één gemeentelijk pand dat we in exploitatie hebben energielabel A.

Uitvoering

6.1 We nemen maatregelen die nodig zijn om gymlokaal Lambertusstraat naar energielabel A te krijgen.

In april startten we het onderzoek naar de maatregelen die nodig zijn om het gymlokaal Lambertusstraat naar energielabel A te krijgen.

Doelstelling 7:

We blijven voor de woonlasten behoren tot de vijf goedkoopste gemeenten in West-Brabant.

Uitvoering

7.1 We voeren de nota verbonden partijen actief uit met bijzondere aandacht voor kostenbeheersing.

7.2 We zetten ons actief in om subsidies binnen te halen voor projecten die bijdragen aan de realisering van het raadsprogramma.

Van de Europese subsidie voor de nieuwe openbare verlichting buitengebied ontvangen we in 2020 het laatste bedrag. Ook ontvangen we in 2020/2021 hiervoor nog een restant van de provincie Noord-Brabant. Door werkzaamheden van het Waterschap Brabantse Delta moesten er bommen geruimd worden. Hiervoor konden we gebruik maken van de 'bommenregeling'. Een deel van het bedrag dat we hiervoor ontvangen storten we aan het Waterschap door. Er zijn twee subsidieverzoeken gehonoreerd voor de projecten "Kwetsbare ouderen" en "Samen leven in de wijk".

7.3 We starten met een procedure om reclamemasten te realiseren.

In de begroting verwachten we voor 2021 -2023 een opbrengst van € 50.000 uit de exploitatie van twee reclamemasten. Uit oriënterend marktonderzoek blijkt dat slechts één mast haalbaar is. De aanbesteding start voorjaar 2020. De opbrengst voor 2021 passen we aan naar € 25.000.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	56.097	57.382	58.273	59.967	61.185
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Algemene Uitkering nieuw verdeelstelsel	0	0	-1.125	-1.125	-1.125
2. Algemene Uitkering	37	49	-11	-109	-91
3. Herstel gebouw Unitas	30	0	0	0	0
4. Renovatie gevel Het Voortouw	182	0	0	0	0
5. Bestrijding eikenprocessierups	35	0	0	0	0
6. Grondverkoop	-52	0	0	0	0
7. Contractbeheer	0	-51	0	0	0
8. Reserve optimalisering bedrijfsvoering	0	51	0	0	0
9. Rente langlopende leningen	109	109	109	109	109
10. Waarderen naar gebruiksoppervlakte	-81	-27	0	0	0
11. Rekenkameronderzoek databeveiliging	-11	-6	-6	-6	-6
12. Overig	173	155	121	149	138
Totaal wijzigingen	422	280	-912	-982	-975
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	56.518	57.662	57.361	58.985	60.210

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Algemene Uitkering nieuw verdeelstelsel	De invoering van een nieuw verdeelstelsel is een jaar uitgesteld, van 2021 naar 2022. De verwachting is dat de grote steden een voordeel zullen hebben en de plattelandsgemeenten een aanzienlijk nadeel. Op dit moment wordt er een nader onderzoek uitgevoerd om tot een evenwichtigere verdeling te komen. Dit onderzoek wordt pas in de zomer van 2020 afgerond. We gaan uit van een nadeel van € 25 per inwoner.
2. Algemene Uitkering	We actualiseren de uitkeringen gemeentefonds aan de hand van de laatst bekende wijzigingen in onder andere woning- en inwoneraantallen. Ook actualiseren we de rijksbijdrage WVS.
3. Herstel gebouw Unitas	De herstelwerkzaamheden aan het gebouw van SC Unitas '30 dekken we uit de post onvoorzien.
4. Renovatie gevel Het Voortouw	In 2017 vielen enkele tegels van de gevel van de brede school Het Voortouw. Na onderzoek bleek dat op enkele plaatsen een constructieve ondergrond mist voor de aangebrachte isolatie en tegels. Wethouders en een afvaardiging van onderwijshuisvesting spraken af dat het herstel in de zomervakantie 2020 gereed is. In de begroting hielden we hier geen rekening mee. En ook niet in de voorziening onderhoud gebouwen omdat dit pand is overgedragen aan het schoolbestuur. We dekken de kosten uit de post onvoorzien.
5. Bestrijding eikenprocessierups	In de afgelopen jaren vond een explosieve groei van het aantal eikenprocessierupsen plaats. De kosten voor de bestrijding namen hierdoor toe. Voor dit jaar dekken we de kosten uit de post onvoorzien.
6. Grondverkoop	We voegen de opbrengsten van een incidentele grondverkoop aan de Oude Bremberg en de Lange Brugstraat toe aan de post onvoorzien.
7. Contractbeheer	Voor het opzetten van contractbeheer is voor 2019 en 2020 budget beschikbaar gesteld. Door de verbouwing is dit in 2019 niet goed van de grond gekomen. Het budget wat in 2019 niet gebruikt is, hevelen we over naar 2021.
8. Reserve optimalisering bedrijfsvoering	Voor het opzetten van contractbeheer is voor 2019 en 2020 budget beschikbaar gesteld. Door de verbouwing is dit in 2019 niet goed van de grond gekomen. Het budget wat in 2019 niet gebruikt is, hevelen we over naar 2021.
9. Rente langlopende leningen	In 2020 verlengden we de looptijd van een lening met 20 jaar. We besparen hierdoor € 109.000 per jaar.
10. Waarderen naar gebruiksoppervlakte	Voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) gaan we over op waarderen naar gebruiksoppervlakte. Samen met de Belastingen Samenwerking West-Brabant maken we hiervoor incidentele kosten.
11. Rekenkameronderzoek databeveiliging	We voeren de aanbeveling van het rekenkameronderzoek uit en verstrekken gemeentelijke e-mail adressen aan de raads- en burgerleden. Ook het beheer van de iPads nemen we hierin op.
12. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Bestuur

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Het bestuur van de gemeente bestaat uit de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders (B&W) en de burgemeester. Zij hebben ieder hun eigen taken en bevoegdheden.

De gemeenteraad heeft drie hoofdtaken: kaders stellen, controleren en volksvertegenwoordiging.

- De raad bepaalt op hoofdlijnen hoe en binnen welke grenzen de gemeente wordt bestuurd. In de praktijk betekent dit dat de raad het college kan vragen of opdracht kan geven een onderwerp aan te pakken en met een voorstel te komen. Het college van B&W kan daarvoor ook zelf het initiatief nemen.
- De gemeenteraad controleert of het college van B&W en de burgemeester de gemeente goed besturen en zich houden aan de opdrachten van de raad en de juridische en financiële grenzen die zij stelde.
- De inwoners van de gemeente kiezen om de vier jaar hun vertegenwoordigers in de gemeenteraad. Het vertegenwoordigen van de inwoners is de belangrijkste taak van de raad. Door het voeren van gesprekken met inwoners, wijkraden, belangenorganisaties, maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven én met het bezoeken van wijken, voert de raad deze taak uit.

Het college van B&W voert het dagelijks bestuur van de gemeente uit. De gemeenteraad controleert het college en zet de grote lijnen uit. De besluiten voert het college samen met de ambtenaren uit.

De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad en heeft eigen taken en bevoegdheden. De burgemeester is ook voorzitter en lid van het college van B&W. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. De burgemeester wordt benoemd door de Koning en de minister van Binnenlandse Zaken ('de Kroon'), voor een periode van 6 jaar.

De raad wijst een of meer accountants aan voor de controle van de jaarrekening. De accountant verstrekt een accountantsverklaring en brengt een verslag van bevindingen uit.

De raad moet een rekenkamer instellen om de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur te onderzoeken;

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De niet wettelijke taken binnen dit taakveld zijn:

- jeugd en politiek;
- Burgerpeiling en deelname WaarStaatJeGemeente.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

raad, college, commissie bezwaarschriften, burger- en overheidsparticipatie, bestuurlijke samenwerking, raadsondersteuning, accountant, rekenkamer, jeugd en politiek.

Burgerzaken

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De gemeente moet de basisregistratie personen (BRP), de burgerlijke stand, nationaliteitswetgeving, de Kieswet, de Paspoortwet en de Wegenverkeerswet 1994 uitvoeren. De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor het:

- registreren van persoonsgegevens;
- opmaken van akten van geboorte, huwelijk, echtscheidingen en overlijden;
- sluiten van huwelijken en partnerschappen;
- organiseren van verkiezingen;
- afgeven van reisdocumenten, rijbewijzen en andere documenten;
- bijhouden van beveiligingsmaatregelen op dit taakveld;
- begeleiden van inwoners bij verzoeken om Nederlander te worden.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Voor de uitvoering van het raadsprogramma en in het kader van de Ambitie dienstverlening ontwikkelen en verbeteren we de gemeentelijke dienstverlening. Activiteiten die hiermee samenhangen zijn onder andere: klanttevredenheidsonderzoek, ondernemerspeiling, digitalisering dienstverlening, hostmanship, cultuuromslag manier van werken en lean-klantreis.

Dit is meer dan wettelijk verplicht. Er komen echter meer wettelijke verplichtingen voor de digitalisering van producten en diensten. Voorbeelden hiervan zijn de komende Wet digitale overheid (Wdo), Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, Besluit verwerking persoonsgegevens generieke digitale infrastructuur en de Regeling voorzieningen Generieke Digitale Infrastructuur. Ook heeft Europese regelgeving gevolgen voor de Nederlandse dienstverlening vanuit de overheid. Bovendien vraagt de Omgevingswet een cultuurverandering die besloten is in de waarden van hostmanship.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

ambitie dienstverlening, huwelijken, burgerlijke stand, naturalisatie, bevolkingsregister, reisdocumenten, rijbewijzen, verkiezingen en landmeten.

Beheer overige gebouwen en gronden

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We zijn niet verplicht gebouwen of gronden in bezit te hebben. Als dat wel zo is, moeten we -net

als andere eigenaren van gebouwen en gronden- voldoen aan bepaalde voorwaarden. Voorbeelden hiervan zijn wetten rondom de veiligheid van gebouwen en het gebruik van het gebouw of de grond. Als derden een gebouw of grond huren of gebruiken dan moeten we dit goed regelen in contracten.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We hebben onroerende zaken in bezit. Het is daarom mogelijk om panden en gronden af te stoten.

Binnen dit taakveld valt onder andere:
Accommodatiebeleid en -beheer.

Overhead

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

In dit taakveld registreren we de overhead. Dit wil zeggen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden hiervan zijn: huisvesting, financiën, personeel en organisatie, communicatie, juridische zaken en automatisering.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We doen meer dan wettelijk verplicht. Door de huidige inrichting van de organisatie zijn dit noodzakelijke onderdelen om het primaire proces te ondersteunen. Dit geldt ook voor de organisaties waarvoor we werkzaamheden uitvoeren. Dit zijn de Regio West-Brabant (RWB), het Werkplein, de gemeente Zundert en het Inkoopbureau. Met deze organisaties sloten we dienstverleningsovereenkomsten. Daarvoor ontvangen we inkomsten.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
Stadskantoor, bestuurs- en vergadercentrum, ICT, dienstverlening aan derden, functies die onder overhead vallen.

Treasury

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Het taakveld Treasury gebruiken we voor de financieringsfunctie van de gemeente. Dit is de manier waarop de gemeente geld aantrekt of geld (tijdelijk) belegt. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) vormt de basis voor het uitvoeren van de financieringsfunctie.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente is gebonden aan een strak wettelijk kader en we doen niet meer dan dat. Zo zijn er regels voor het aantrekken van langlopende geldleningen waar we aan moeten voldoen. Ook mogen we als gemeente niet bankieren. Dat betekent dat we geen geld mogen uitzetten dat niet bedoeld is voor een publieke taak. We kunnen dus niet zomaar leningen verstrekken.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
renterekening, aandelen in rechtspersonen en geldleningen.

Onroerendezaakbelasting woningen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De gemeente moet de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) uitvoeren. Volgens de wet WOZ moet de gemeente elk jaar de waarde vaststellen van verschillende soorten onroerende zaken.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Om deze werkzaamheden efficiënt uit te kunnen voeren besteden we deze samen met een groot aantal andere gemeenten uit aan de belastingsamenwerking West-Brabant (BWB).

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
heffing en invordering OZB woningen.

Onroerendezaakbelasting niet-woningen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De gemeente moet de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) uitvoeren. Volgens de wet WOZ moet de gemeente elk jaar de waarde vaststellen van verschillende soorten onroerende zaken, waaronder alle niet-woningen. 'Niet-woningen' zijn alle soorten vastgoed behalve woningen, zoals een bedrijfshal, kantoorgebouw, winkel en horecagelegenheid. Dit noemen we commercieel vastgoed. Overige panden, zoals scholen, sportlocaties, zorgcentra en het gemeentehuis noemen we incourant vastgoed.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Om deze werkzaamheden efficiënt uit te kunnen voeren besteden we deze samen met een groot aantal andere gemeenten uit aan de belastingsamenwerking West-Brabant (BWB).

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
heffing en invordering OZB niet-woningen.

Parkeerbelasting

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Er is geen wettelijke taak op het gebied van parkeren. We stellen ons eigen beleid op en voeren dit zelfstandig uit.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De basis is het opgestelde parkeerbeleid. De ondergrondse parkeergarage is ons eigendom. We brachten het beheer onder in een stichting. Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) houden toezicht op het parkeren op straat. Ook geven we parkeervergunningen uit voor het centrum en andere plaatsen.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
straatparkeren.

Belasting overig

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De onroerendezaakbelasting (OZB) is verplicht. De gemeente bepaalt zelf welke lokale belastingen ze oplegt. Voorbeelden hiervan zijn belasting op honden, forensen, parkeren, reclame en precario. Wij kozen voor hondenbelasting en precariobelasting. Bij de uitvoering hiervan moeten we ons houden aan wettelijke voorschriften.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Honden- en precariobelasting zijn niet wettelijk verplicht. We heffen geen andere belastingen.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
hondenbelasting en precariobelasting.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Daarmee betalen we het grootste deel van de activiteiten die we opnemen in de begroting.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente voert binnen dit taakveld de volgende werkzaamheden uit:

- het Rijk baseert de algemene uitkering voor het gemeentefonds op zo'n 60 maatstaven. Voorbeelden hiervan zijn de oppervlakte van de gemeente, het aantal inwoners en het aantal bijstandsgerechtigden;
- het Rijk stuurt driemaal per jaar een brief met daarin de laatste verwachtingen voor de uitkeringen. We berekenen wat dat voor de gemeente betekent. Wijzigingen verwerken we in de bestuursrapportages, kadernota en begroting.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
uitvoering algemene uitkeringen en integratie-uitkering sociaal domein.

Overige baten en lasten

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Dit is een verplicht taakveld, waarop de gemeente bijhoudt welke overige inkomsten en uitgaven zij heeft. Deze posten kunnen niet direct toegerekend worden aan één taakveld of hiervoor moet nog een bestemming komen. Voorbeelden zijn een nog niet verwerkte bezuiniging of de post onvoorzien.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Als ambitie is het optimaliseren en innoveren van de bedrijfsvoering opgenomen.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

algemene baten en lasten, post onvoorzien en bedrijfsvoering algemeen.

Vennootschapsbelasting

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2016 verplicht aangifte vennootschapsbelasting te doen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee.

Mutaties reserves

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Via dit taakveld verwerken we onttrekkingen uit en stortingen in de reserves.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De voorwaarden die we aan de reserves stellen, legden we vast in de nota reserves en voorzieningen.

Resultaat rekening baten en lasten

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Dit taakveld is noodzakelijk om het saldo van de begroting en jaarrekening van onze gemeente te verantwoorden.

Het tekort of overschot komt hier in beeld.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee.

1. Veiligheid

Ontwikkelingen

Extra structurele bijdrage aan het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum)

In de afgelopen jaren is het RIEC zeer succesvol geweest in de strijd tegen ondermijning. De primaire focus is om de criminele industrie en de daaraan verbonden verdienmodellen te verstoren en onmogelijk te maken. Ook wil men de maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid tegen ondermijning vergroten. Het RIEC zet zich in voor de aanpak van bijvoorbeeld witwassen en drugs en is voor de gemeente kenniscentrum voor juridisch advies. De aanpak van zware criminaliteit en ondermijning is echter een kwestie van de lange adem. Nog steeds gaan in de handel en productie van drugs miljarden euro's om. Geld dat bovendien op een of andere manier weer in de reguliere samenleving wordt gebracht. Dit vraagt om blijvende aandacht en bijhorend financiële betrokkenheid.

Tot 2019 ontving onze regio van het ministerie van Justitie en Veiligheid een extra financiering van €700.000. Het ministerie zegde voor 2020 nog eenmaal deze extra financiering van €700.000 toe. Nu deze vanaf 2021 vervalt, moeten de deelnemende gemeenten naar rato van het inwoneraantal structureel een extra bijdrage leveren.

Dierenasiel

Het Dierenasiel kampt met een jaarlijks financieel tekort omdat dieren langer in opvang blijven dan de wettelijke opvangtermijn. Om dit tekort op te vangen vragen zij de negen deelnemende gemeenten om een extra bijdrage en het bedrag per inwoner aan te vullen van € 0,82 per inwoner tot €1,17 per inwoner. Voor Etten-Leur gaat dat om een extra vrijwillige bijdrage van € 15.500 per jaar.

Wat wilden we bereiken?

Een veilig en leefbaar Etten-Leur.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Samen met onze partners de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente waarborgen en waar mogelijk bevorderen en versterken.
2. Het verhogen van het veiligheidsgevoel. Met partners werken we aan preventie en bewustwording en pakken we de regierol op.
3. Samen met partners de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.
4. We betrekken andere maatschappelijke vraagstukken bij veiligheid (verbinding veiligheid en zorg).
5. Veiligheid vergroten door samenwerking in een netwerk.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Percentage inwoners dat zich meestal/altijd veilig voelt in de buurt	2019	86	87	83
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners (BBV)	2019	5,1	3,9	3,5
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners (BBV)	2019	5,4	6,9	4,5
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners (BBV)	2018	2,2	1,7	2,0
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners (BBV)	2018	0,9	0,9	1,0
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar (BBV)	2019	131	182	122
Aantal verwijzingen Halt	2019	41	58	4504
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen (BBV)	2018	1,14	0,0	1,0
Percentage jongeren (12-21 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) (BBV)	2019	0,4	0,2	0,3

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling	Uitvoering
1. Samen met onze partners de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente waarborgen en waar mogelijk bevorderen en versterken.	
2. Het verhogen van het veiligheidsgevoel. Met partners werken we aan preventie en bewustwording en pakken we de regierol op.	
3. Samen met partners de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.	De reguliere aanpak loopt door; extra aandacht door bijvoorbeeld het organiseren van (netwerk)bijeenkomsten zijn onder invloed van de coronacrisis tijdelijk vooruit geschoven.
4. We betrekken andere maatschappelijke vraagstukken bij veiligheid (verbinding veiligheid en zorg).	
5. Veiligheid vergroten door samenwerking in een netwerk.	

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-3.475	-3.552	-3.618	-3.715	-3.714
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Crisismanagement	0	-21	-21	-21	-21
2. Overig	-5	-5	-5	-5	-5
Totaal wijzigingen	-5	-26	-26	-26	-26
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-3.480	-3.578	-3.644	-3.741	-3.740

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Crisismanagement	In de strijd tegen ondermijnende criminaliteit vervult het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) sinds enkele jaren de voortrekkersrol. Daarvoor kreeg het RIEC Brabant-Zeeland jaarlijks tijdelijk een extra financiering van het Rijk. Nu deze financiering met ingang van 2021 vervalt, moeten de deelnemende gemeenten naar rato van het inwoneraantal structureel een extra bijdrage leveren.
2. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Crisisbeheersing en brandweer

Wat moet de gemeente wettelijk doen?

Wanneer er in de gemeente Etten-Leur een incident plaatsvindt worden de politie, brandweer en ambulancedienst ingezet. Bij een crisis of een ramp is er meer coördinatie nodig. Op dat moment treedt de regionale crisisbeheersingsorganisatie in werking. De gemeente is verplicht:

1. functionarissen te leveren voor de regionale crisisbeheersingsorganisatie;
2. functionarissen in de crisisbeheersing op te leiden en geoefend te houden;
3. acute hulpverlening (ambulancezorg, brandweertzorg en politiezorg) te garanderen door deelname aan de veiligheidsregio.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente en de gehele veiligheidsregio streeft naar een crisisorganisatie op hoog niveau. We voldoen hieraan door het regionale jaarplan opleiden, trainen en oefenen.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

fysieke veiligheid, Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, gemeentelijk crisismanagement.

Openbare orde en veiligheid

Wat moet de gemeente wettelijk doen?

De gemeente heeft de regie bij het ontwikkelen en invoeren van het totale veiligheidsbeleid. Inbreuk op de openbare orde, leefbaarheid en veiligheid moet hiermee worden voorkomen. De sociale veiligheid en leefbaarheid moet hiermee worden verbeterd. Voor het onderdeel fysieke veiligheid neemt de gemeente deel aan de veiligheidsregio.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Voor het veiligheidsbeleid en de uit te voeren maatregelen werkt de gemeente samen met verschillende partijen. Voorbeelden zijn de politie, Novadic Kentron, Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerenwerkers. We werken ook via de adviseurs integrale veiligheid, en signaleringsgroepen van inwoners (buurtpreventieteams). We kiezen bewust voor een preventieve inzet om te voorkomen dat een situatie uit de hand loopt.

De gemeente is deelnemer aan het Zorg- en Veiligheidshuis. Gemeentelijke en regionale instellingen werken hier samen aan het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. Ook wordt hier voor een vangnet gezorgd voor de reclassering van ex-gedetineerden. Andere partners hierbij zijn: Bureau Halt, Veilig Thuis en Meld misdaad anoniem.

Voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning zijn we deelnemer aan het regionaal informatie en expertisecentrum (RIEC).

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
sociale veiligheid, toezicht openbare ruimte, vergunningen en handhaving.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Ontwikkelingen

Verkeersveiligheid

In het raadsprogramma is een inventarisatie van knelpunten in het verkeer opgenomen. Samen met de wijkmanagers, BOA's, politie en bewoners voeren we deze inventarisatie uit. We werken de resultaten uit tot een plan van aanpak. Een slagvaardige aanpak van knelpunten en andere verkeerskundige maatregelen vraagt om een structureel budget. We stellen voor om € 100.000 per jaar hiervoor vast te stellen.

Openbare ruimte

Herstelwerkzaamheden

Nutsbedrijven verrichten regelmatig werk in de openbare ruimte. Denk aan de het trekken van glasvezelkabels, de verzwaring van het elektriciteitsnet voor de energietransitie of de bouw van een nieuw pand. Zij breken de verharding open. Dat is van invloed op de kwaliteit en levensduur van de verharding. Na het werk herstellen de nutsbedrijven de verharding volgens het afgesproken niveau. Naarmate de verharding vaker opengaat vindt meer herstel plaats. Zelfs bij een zorgvuldig herstel neemt de levensduur van de verharding af en hebben we eerder kosten voor vervanging. We stellen voor om in de begroting 2022 hiervoor een bedrag op te nemen van € 25.000 en dit bedrag geleidelijk op te hogen tot € 100.000 in 2024. Blijft extra budget uit dan zal de kwaliteit, de uitstraling en de beloopbaarheid van de openbare ruimte afnemen.

Wat wilden we bereiken?

De openbare ruimte is veilig ingericht voor alle gebruikers.

Verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer zorgen voor een goede leefbaarheid.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS¹ duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.
2. Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan 6.
3. We proberen de normen voor de kwaliteit van het beheer van wegen en openbare verlichting te behalen²

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Score duurzaamheidsbalans infrastructuur en bereikbaarheid (score 1-100) ¹	2017	43	45	42
Geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners	2018	6,1	5,7	6,4

¹ Telos universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

Voor wegen, openbaar groen en deels openbare verlichting legden we de kwaliteitseisen vast in de notitie Beheren op Niveau. Deze normering sluit aan op de normen van het kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur CROW. In Etten-Leur gebruiken we niveau 5 en niveau 1 niet. Niveau 5 is te kostbaar en niveau 1 mag niet voorkomen.

Prestatie-indicator	gewenst niveau	2017	2018	2019
• Centrumgebied	4	3,6	4	4
• Bijzondere omgeving	4	3,5	4	4
• Groengebieden	4	3,5	4	4
• Hoofdwegenstructuur	3	3,4	3	3
• Fietspaden	4	3,6	4	4
• Woonwijken	3	3,5	3	3
• Buitengebied	2	3,6	2	2
• Bedrijventerrein	3	3,4	3	3

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

² De normen leest u bij 'Hoe gaan we dit meten?'

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

De score 'infrastructuur en bereikbaarheid' in de TELOS' duurzaamheidsbalans (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 45.

Uitvoeringrichting

1.1 Als onderdeel van de omgevingsvisie formuleren we een programma met maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn om de verkeersafwikkeling en doorstroming op het lokale wegennet te garanderen.

1.2 We nemen maatregelen om het gebruik van de elektrische auto te stimuleren (waaronder verruimen aanbod oplaadpalen).

1.3 Samen met partners werken we aan een plan voor het herinrichten van het Burchtplein. We kijken daarbij naar de stalling van fietsen.

1.4 We plaatsen een oplaadpunt voor de elektrische fiets in de bewaakte fietsenstalling aan het Burchtplein.

1.5 We stellen een parkeerbeleid vast en nemen daarin mee het parkeren in het centrum, het vergunninghoudersgebied en de blauwe zones en het digitaliseren van parkeerproducten.

1.6 Bij de herinrichting van wegen kijken we samen met bewoners naar mogelijkheden om het aantal parkeerplaatsen uit te breiden. Dit mag niet ten koste gaan van de hoeveelheid groen.

We kunnen slechts een zeer beperkt aantal parkeerplaatsen realiseren binnen de beschikbare budgetten. Een structurele uitbreiding is alleen mogelijk als er extra budget beschikbaar is.

1.7 Voor de verbetering van de verkeersveiligheid voeren we maatregelen door in de Wilgenlaan.

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Doelstelling 2:

Het aantal geregistreerde verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan 6.

Uitvoeringrichting

2.1 Aan de hand van een plan van aanpak passen we gevaarlijke situaties voor voetgangers en fietsers volgens programma aan.

2.2 We treffen (aanvullende) maatregelen rondom de brede scholen 'D'n Overkant' en 'Sonate' om de verkeersveiligheid te bevorderen.

Doelstelling 3:

We proberen de normen voor de kwaliteit van het beheer van wegen en openbare verlichting te behalen¹.

Uitvoering

3.1 We zetten de huidige programma's voor het onderhoud en beheer van de openbare ruimte volgens de uitgangspunten van 'Beheren op Niveau' voort. We kunnen niet garanderen dat de kwaliteitsniveaus altijd worden behaald. We houden het wel veilig.

¹ De normen leest u bij 'Hoe gaan we dit meten?'

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-5.052	-5.293	-5.344	-5.270	-5.293
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Vergoeding oliespoor	36	0	0	0	0
2. Opheffen fietsenstalling NS station	2	10	10	10	10
3. Verhoging budget onkruidbestrijding op verhardingen	-66	0	0	0	0
4. Overig	-43	15	15	15	15
Totaal wijzigingen	-71	25	25	25	25
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-5.123	-5.268	-5.319	-5.245	-5.268

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Vergoeding oliespoor	In 2019 maakten we kosten om een oliespoorvervuiling op te ruimen van de openbare weg. We ontvingen een vergoeding van de verzekering van de veroorzaker.
2. Opheffen fietsenstalling NS station	De NS past de fietsenstalling aan de zuidzijde van het station aan. Hierdoor is niet langer toezicht nodig.
3. Verhoging budget onkruidbestrijding op verhardingen	Door areaaluitbreidingen en stijgende marktprijzen is het budget voor onkruidbestrijding op verhardingen niet meer toereikend om het huidige onderhoudsniveau te handhaven.
4. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Verkeer en vervoer

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Volgens de wegenwet en de gemeentewet moeten we wegen en bermen in de gemeente onderhouden. In de wet staat ook dat wegen, bruggen, dijken, duikers (civiele kunstwerken) en openbare verlichting in goede staat moeten verkeren.

De Planwet Verkeer en Vervoer verplicht gemeenten om een samenhangend verkeer- en vervoerbeleid uit te voeren.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeenteraad heeft het onderhoudsniveau vastgesteld voor wegen, openbare verlichting, bermen en reiniging van wegen (Beheren Op Niveau = BON). De mate van kwaliteit is (tot het wettelijk minimum) een keuze van de gemeenteraad.

We hebben een inspanningsverplichting voor het bestrijden van gladheid. De civiele kunstwerken onderhouden we volgens een meerjarig onderhoudsplan (MJOP).

Ook beheren we fietsstallingen, leggen we uitritten aan, geven we scholing en voorlichting over verkeersveiligheid en reguleren we verkeersstromen via aankondigingsborden. Dit zijn geen wettelijke taken.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

het verkeersbeleid, het klein onderhoud van verhardingen, bermen, civiele kunstwerken, fietsenstallingen, de reiniging van wegen, de gladheidsbestrijding, de aanleg van in- en uitritten en het beheer van openbare verlichting en aankondigingsborden.

Parkeren

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Een wettelijke taak is de behandeling van aanvragen voor een gehandicaptenparkeerkaart. Het verzorgen van parkeervoorzieningen is geen wettelijke taak.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We voeren het parkeerbeleid uit. Onderwerpen hierin zijn betaald parkeren, vergunninghouders, parkeerzones en het beheer van de parkeergarage.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

straatparkeren, parkeergarage, parkeren vrachtwagens en parkeren zwembad.

Recreatieve havens

Tot dit taakveld hoort de exploitatie van de jachthaven bij de Westpolderplas.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Er is geen wettelijke taak.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente verpacht een jachthaven.

Economische haven en waterwegen

Tot dit taakveld hoort het onderhoud van sloten en waterlopen.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Samen met het Waterschap hebben we een wettelijke taak in het onderhoud van de sloten en waterlopen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We voeren het onderhoud uit volgens de eisen van het Waterschap.

Openbaar vervoer

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Deze taak bevat geen wettelijke verplichting.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We subsidiëren de Wijkbusvereniging.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

openbaar vervoer en kleinschalig collectief vervoer.

3. Economie

Ontwikkelingen

Reclame

Reclame centrum

In de meerjarenbegroting 2020-2023 hielden we rekening met een opbrengst van € 15.000 uit inkomsten voor reclame-uitingen in het centrumgebied. We voerden hierover diverse gesprekken met ondernemers. De conclusie is dat er geen directe mogelijkheden zijn om deze opbrengsten te genereren. De begrote opbrengst vervalt. We onderzoeken nog of op een andere wijze de inkomsten uit reclame-uitingen kunnen worden verbeterd.

Reclamemasten

In de begroting hielden we voor 2021 tot en met 2023 rekening met een opbrengst van € 50.000 uit de exploitatie van twee reclamemasten. Uit oriënterend marktonderzoek blijkt dat slechts één mast haalbaar. De aanbesteding start medio 2020. De verwachte opbrengst voor 2021 vervalt. Voor de jaren daarna passen we de opbrengst aan naar € 25.000.

Wat wilden we bereiken?

In Etten-Leur heerst een goed ondernemersklimaat en denken we actief mee met ondernemers.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.
De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1 -10) bedraagt minimaal 7.
2. De waardering van de bedrijfsomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal voor:
 - staat openbare ruimte: 7,36;
 - veiligheid: 7,33;
 - bereikbaarheid: 6,48;
 - bevoorrading: 7,53;
 - parkeermogelijkheden: 6,69.
3. De waardering voor de directe dienstverlening (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,8
De waardering voor de samenwerking met ondernemers (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,15.
4. De waardering van ondernemers voor de communicatie en voorlichting (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,32.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Waardering van het ondernemingsklimaat (schaal van 1-10)	2018	6,80	6,85	6,41
Waardering van het vestigingsklimaat (schaal van 1-10)	2018	6,80	7,03	6,40
De waardering van de bedrijfsomgeving (schaal 1-10):				
- staat openbare ruimte	2018	6,90	7,36	7,07
- veiligheid	2018	6,90	7,33	7,13
- bereikbaarheid	2018	6,90	6,48	6,01
- bevoorradings	2018	-	7,53	7,38
- parkeermogelijkheden	2018	6,30	6,69	7,17
Waardering ondernemers directe dienstverlening (schaal van 1-10)	2018	6,40	6,80	6,44
De waardering voor de samenwerking met ondernemers (schaal van 1-10)	2019	-	6,15	5,69
Het aantal vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (BBV)	2019	126,6	133,3	147,3
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (BBV).	2019	53,6	53,5	49,9
De waardering voor de communicatie en voorlichting (schaal van 1-10)	2018	6,17	6,32	6,02

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.

De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 7.

Uitvoering

1.1 Samen met de gemeenten binnen de Regio West-Brabant voeren we het actieprogramma van de Economische Agenda West Brabant uit. Het

Doelstelling 1:

De waardering van het ondernemingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,85.

De waardering van het vestigingsklimaat (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 7.

Uitvoering

actieprogramma bevat programma's voor economie, arbeidsmarkt (afstemming vraag en aanbod), mobiliteit (bereikbaarheid) en ruimte (het vastleggen van de ruimtelijke consequenties).

1.2 We stellen als onderdeel van de omgevingsvisie het beleid voor de economische ontwikkeling vast.

Doelstelling 2:

De waardering van de bedrijfsomgeving

Uitvoering

2.1 We houden de bestaande bedrijventerreinen vitaal door het stimuleren van (her)gebruik of (her)ontwikkeling van panden en terreinen. We starten met de voorbereiding van een plan voor een (slimme en duurzame) herontwikkeling van het terrein Oude Kerkstraat 2 (Fri-Jado).

2.2 We besluiten als onderdeel van de omgevingsvisie over de aanleg van een nieuw bedrijventerrein.

2.3 Als eigenaar van gronden beoordelen we bij verkoop de gevolgen voor verbreden van het werkgelegenheidsaanbod. Dit uitgangspunt hanteren we ook bij plannen voor herontwikkeling van bedrijfsterreinen.

2.4 We voeren gerichte acties uit om langdurige leegstand van winkels, kantoren en bedrijfspanden te voorkomen of te beëindigen. We maken daarbij strategische keuzes en denken mee bij verandering van bestemming door verruimde toepassing van het afwijkingsbeleid op grond van het Besluit Omgevingsrecht en transformatie van winkelpanden naar woningen.

2.5 Als onderdeel van de samenwerking met Breda, Oosterhout en Moerdijk (BOEL-M) presenteren studenten van de Breda University of Applied Science (BUAS) en Avans Hogeschool een studie over verslimmen en verduurzamen van de kantoren langs de Oostpoort. We benutten de studie voor het overleg met eigenaren.

2.6 We werken samen met ondernemers en (vastgoed)eigenaren aan de introductie van het plan 'de Nieuwe Winkelstraat' in het centrumgebied. Het doel is een gevarieerd aanbod. We gaan na of we extra reclame-inkomsten kunnen genereren door middel van gezamenlijke acties.

In april informeerden we de gemeenteraad over de concrete mogelijkheden voor extra reclame-inkomsten. Ondernemers gaven aan dat het beoogde bedrag van € 15.000 niet haalbaar is.

Doelstelling 3:

De waardering voor de directe dienstverlening (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,8.

De waardering voor de samenwerking met ondernemers (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,15.

Uitvoering

3.1 We stimuleren en ondersteunen startende ondernemers met onder andere een welkomstkaart met informatie over de gemeente en haar diensten.

3.2 We organiseren met de andere De6-gemeenten (Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen en Zundert) een startersevent (gericht op behoeftepeiling en verbinding). Ook zijn we aanwezig bij netwerkevents voor startende ondernemers.

3.3 Vanuit accountmanagement leggen we rechtstreeks contact met ondernemers (individuele bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten), proberen we hen te bereiken via diverse sociale media afgestemd op hun behoefte en zorgen we voor een goede bereikbaarheid van contactpersonen.

3.4 We benutten netwerkbijeenkomsten/evenementen, open koffie-momenten en individuele bedrijfsbezoeken voor overleg met ondernemers over hun toekomstplannen. Voorbeelden hiervan zijn (bedrijfs)innovatie, verduurzamen van vastgoed en/of productieproces, duurzaam ondernemen, bestrijding van overlast en handhaving.

3.5 Aan de hand van de resultaten van de ondernemerspeiling maken we met Industriële Kring Etten-Leur (IKE) en Midden- en Kleinbedrijf Etten-Leur (MKB) een actielijst. Deze is gericht op het verbeteren van de dienstverlening, de bedrijfsomgeving, de relatie ondernemer-gemeente en het ondernemersklimaat.

3.6 We onderzoeken de mogelijkheden om in samenhang met het plan voor de vrijgekomen schoollocatie aan de Banakkerstraat het buurtwinkelcentrum aan de Kerkwerve te verbeteren.

Doelstelling 4:

De waardering van ondernemers voor de communicatie en voorlichting (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 6,32.

Uitvoering

4.1 We zetten de samenwerking met het streeknetwerk LandStad De Baronie en Van Gogh Brabant voort en werken samen met de Regio West-Brabant (RWB) aan recreatie en toerisme.

4.2 Gelet op hun aantrekkingskracht voor bezoekers van buiten Etten-Leur streven we naar het behoud en het verbeteren van de kwaliteit van (recreatie) voorzieningen. We noemen; de Van Goghkerk, musea, het Winkelhart, de Nieuwe Nobelaer, de Westpolderplas/haven, de horeca, de bioscoop en wandel- en fietsroutes.

4.3 Om de vrijetijdseconomie te stimuleren, nog meer toeristen te trekken en hun verblijfsduur te verlengen ondersteunen we het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-213	-152	-154	-158	-155
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Reclame-inkomsten centrum	-15	-15	-15	-15	-15
2. Reclame-inkomsten mast	0	-50	-50	-50	-51
3. Reclame-inkomsten	0	13	25	25	25
4. Grondverkoop	52	0	0	0	0
Totaal wijzigingen	37	-53	-40	-40	-41

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Reclame-inkomsten centrum	We kunnen de taakstelling voor reclame-inkomsten in het centrumgebied niet realiseren.
2. Reclame-inkomsten mast	We kunnen de taakstelling voor reclame-inkomsten uit reclamemasten niet volledig realiseren.
3. Reclame-inkomsten	We nemen een reële raming op voor inkomsten uit een reclamemast.
4. Grondverkoop	We verkochten grond aan de Lange Brugstraat en aan de Oude Bremberg.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Economische ontwikkeling

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Deze taak is geen wettelijke verplichting.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Alle inzet voor economische ontwikkeling is meer dan wettelijk verplicht. Een sterke lokale economie is voor Etten-Leur van groot belang. We willen een sterk ondernemersklimaat. We staan open voor nieuwe ideeën en (maatschappelijk) ondernemerschap. Samen met ondernemers en onderwijs werken we continu aan de ontwikkeling van de lokale economie en goede aansluiting op de arbeidsmarkt.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

lokale- en regionale versterking van de economische structuur, samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstellingen

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Er is geen wettelijk verplichting.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente ontwikkelt locaties voor vestiging van bedrijven, winkels en kantoren en benut kansen om bestaande bedrijventerreinen en/of bedrijfspanden hiervoor opnieuw in te zetten.

Binnen dit taakveld valt onder andere:

exploitatie van bedrijventerreinen.

Bedrijfsloket en regelingen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Voor dit onderdeel bestaat geen wettelijke verplichting.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We hebben een apart ondernemersloket en een specifieke bedrijvencontactambtenaar. Via REWIN trekken we nieuwe bedrijven aan en bieden we hen ondersteuning. Daarnaast richten we ons specifiek op startende ondernemers en ondersteunen hen in hun activiteiten. Periodiek voeren we een ondernemerspeiling uit. Er is een weekmarkt.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

voorlichting, advies en dienstverlening aan bedrijven en weekmarkten.

Economische promotie

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Deze taak is geen wettelijke verplichting. Een sterke lokale economie is voor Etten-Leur van groot belang. We willen een sterk ondernemersklimaat. We staan open voor nieuwe ideeën en (maatschappelijk) ondernemerschap. We werken voortdurend aan de ontwikkeling van de lokale economie en de werkgelegenheid.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Alle inzet voor economische promotie is meer dan wettelijk verplicht. Zie hiervoor ook de toelichting onder Economische ontwikkeling.

Binnen dit taakveld valt onder andere:
toeristenbelasting.

4. Onderwijs

Ontwikkelingen

Leerlingenvervoer

In de jaarrekening 2019 was er een tekort van € 137.000 op het leerlingenvervoer. Op basis van de ervaringscijfers over 2019 passen we de begroting 2020 en verder aan. In 2020 richten we de administratie met extra controles in om meer grip te krijgen op de kosten van het leerlingenvervoer. Medio 2020 starten we een aanbesteding voor het leerlingenvervoer vanaf het schooljaar 2021/2022. Ook onderzoeken we of aanpassing van de huidige verordening leerlingenvervoer kan leiden tot een besparing op de kosten hiervan.

Rijksbijdrage Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Wij ontvangen een Rijksbijdrage voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. Een aantal onderwerpen, zoals de kostwinnersregeling en spel aan huis, verantwoorden we in 2020 onder deze Rijksbijdrage, zoals we dat ook in 2019 deden. Dit biedt meer ruimte binnen de lokale onderwijsagenda. We moeten hierbij rekening houden met de uitbreiding van het verplicht aan te bieden aantal uren van 10 naar 16. Na 2020 geven deze maatregelen ons inzicht in de financiële ruimte binnen de lokale onderwijsagenda.

Huisvestingsaanvragen/uitvoering Integraal Huisvestingsplan

Jaarlijks ontvangen wij aanvragen voor onderwijshuisvesting, waarvoor extern onderzoek noodzakelijk is. We hebben onvoldoende capaciteit en expertise om deze onderzoeken zelf uit te voeren. Vaak is gezien de aanvraag onafhankelijk onderzoek aan te bevelen, zoals bijvoorbeeld voor klimaatinstallaties en dakbedekking. Daarom stellen wij voor om hiervoor structureel een bedrag op te nemen van € 25.000.

Wat wilden we bereiken?

We willen dat inwoners zich ontwikkelen tot mensen die in staat zijn zelfstandig te functioneren en een positieve bijdrage leveren aan de samenleving.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.
2. Leerlingen volgen zoveel mogelijk onderwijs in Etten-Leur.
3. Het percentage volwassenen dat laaggeletterd is, is maximaal 5%.
4. Het percentage van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en mbo dat voortijdig (dus zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat is maximaal 1,5%. Het aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners (relatief verzuim) is maximaal 25.
5. Uitstroom bevorderen van leerlingen uit speciaal voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs naar werk.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Percentage volwassenen dat laaggeletterd is	2013	-	0-5	-
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar in voortgezet onderwijs en MBO) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat (BBV)	2017	1,4	1,8	1,6
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar (absoluut verzuim) (BBV)	2018	3,31	2,2	1,3
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar (relatief verzuim) (BBV)	2018	29,45	22	21

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

We bevorderen een optimaal gebruik van de brede scholen.

Uitvoering

1.1 We voeren het Integraal Huisvestingsplan uit.

Vanaf begin 2020 startten we het overleg met de bestuurders van het onderwijs over de uitvoering van de ontwikkelagenda. Door de coronacrisis ligt dit overleg nu grotendeels stil.

1.2 We voeren structureel overleg met het primair en voortgezet onderwijs.

1.3 Elke brede school heeft een parttime huismeester en er is één facilitair coördinator voor alle brede scholen.

De afspraken hierover zijn herzien tijdens het proces van de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan. Zoals in het collegevoorstel is opgenomen zijn er nu allround huismeesters actief in een poule en niet meer per brede school.

1.4 Samen met onze partners voeren we de aanbevelingen op de genoemde resultaatgebieden (hart van de wijk, geïntegreerde pedagogische voorziening, een sluitend uitdagend dagarrangement, heel Etten-leur leest, zorg en ondersteuning) van de evaluatie van de brede scholen uit.

Doelstelling 2:

Leerlingen volgen zoveel mogelijk onderwijs in Etten-Leur.

Uitvoering

2.1 We voeren samen met de schoolbesturen de Lokale Onderwijsagenda uit.

2.2 We voeren actief overleg met onderwijsinstellingen (mbo en hbo) om te kijken of uitbreiding van het onderwijsaanbod in Etten-Leur mogelijk is.

Dit is een actie voor de tweede helft 2020.

2.3 We bieden maatschappelijke stages aan aan scholen die dit in hun onderwijspakket hebben.

Scholieren zijn ook in 2020 welkom voor een maatschappelijke stage binnen onze organisatie. In 2020 ontvingen we nog geen verzoeken.

Doelstelling 3:

Het percentage volwassenen dat laaggeletterd is, is maximaal 5%.

Uitvoering

3.1 We voeren in nauwe samenwerking met de De6 gemeenten en de arbeidsmarktregio het regionale uitvoeringsplan (2020-2024) uit ter voorkoming en bestrijding van laaggeletterdheid. Op basis van dit uitvoeringsplan werken we in de regio toe naar een eenduidige aanpak en een uniforme registratie.

Het regioplan is door de coronacrisis een aantal maanden vertraagd. Het is nu in september 2020 gereed. Dit regioplan is gericht op de basis op orde en meer mensen bereiken.

Doelstelling 4:

Het percentage van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en mbo dat voortijdig (dus zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat is maximaal 1,5%. Het aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners (relatief verzuim) is maximaal 25. Uitvoering

4.1 We voeren de leerplichtfunctie uit in samenwerking met lokale en regionale partners.

4.2 We voeren samen met de gemeenten Zundert en Rucphen het implementatieplan uit van het in 2019 vastgestelde 'Thuiszitterspact'. Het doel is, dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder passend onderwijsaanbod.

Doelstelling 5:

Uitstroom bevorderen van leerlingen uit speciaal voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs naar werk. Uitvoering

5.1 We voeren het uitvoeringsprogramma 'West-Brabant werkt aan morgen' uit samen met de scholen en ondernemers.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-4.936	-4.976	-5.015	-5.038	-5.044
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Renovatie gevel Het Voortouw	-182	0	0	0	0
2. Leerlingenvervoer	-137	-69	0	0	0
3. Onderzoek onderwijshuisvesting	-60	0	0	0	0
4. Lokale onderwijsagenda	58	0	0	0	0
5. Peuterspeelzalen	56	0	0	0	0
Totaal wijzigingen	-265	-69	0	0	0
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-5.200	-5.045	-5.015	-5.038	-5.044

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Renovatie gevel Het Voortouw	In 2017 vielen enkele tegels van de gevel van de brede school Het Voortouw. Na onderzoek bleek dat op enkele plaatsen een constructieve ondergrond mist voor de aangebrachte isolatie en tegels. Wethouders en een afvaardiging van onderwijshuisvesting spraken af dat het herstel in de zomervakantie 2020 gereed is. In de begroting hielden we hier geen rekening mee. En ook niet in de voorziening onderhoud gebouwen omdat dit pand is overgedragen aan het schoolbestuur. We dekken de kosten uit de post onvoorzien.
2. Leerlingenvervoer	De vervoersprijsen stijgen door de jaarlijkse indexering. Meer leerlingen maken gebruik van het leerlingenvervoer. Ook is er sprake van langere ritten, omdat diverse speciaal onderwijs-scholen van het voortgezet onderwijs een leerlingenstop hebben. Ook de sluiting in de regio Breda van diverse jeugdinstituten speelt een rol.
3. Onderzoek onderwijshuisvesting	Een extern bureau voert een onderzoek uit naar de klimatologische omstandigheden en eventueel noodzakelijke maatregelen bij scholen uit. Deze kosten betalen we uit de eerdergenoemde besparing op de lokale onderwijsagenda.
4. Lokale onderwijsagenda	Op het budget van de lokale onderwijsagenda besparen we incidenteel. Dit komt doordat we een activiteit uit de lokale onderwijsagenda kunnen betalen uit het rijksbudget voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).
5. Peuterspeelzalen	Op het budget van de kostwinnersregeling peuterspeelzalen besparen we incidenteel. We kunnen deze kostwinnersregeling betalen uit het rijksbudget voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Openbaar basisonderwijs

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De gemeente moet zorgen voor voldoende openbaar onderwijs voor de inwoners. Ook wanneer het openbaar onderwijs is verzelfstandigd, blijft deze zorgplicht van kracht. In de wet staan verschillende taken en bevoegdheden. Die zijn gericht op het waarborgen van de continuïteit en op de handhaving van het specifieke karakter van het openbaar onderwijs.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee.

Binnen dit taakveld valt onder andere:
bijzonder basisonderwijs.

Onderwijs huisvesting

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We zijn financieel verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de toegekende voorzieningen (bouwheer/opdrachtgeverschap) en voor het onderhoud van de gebouwen.

In het Integraal Huisvestingsplan 2019 (IHP), dat we met onderwijspartners opstelden, staat het kader voor de onderwijshuisvesting van het Primair Onderwijs in onze gemeente. Een IHP heeft nog geen juridische status. De VNG en onderwijsraden deden in het voorjaar van 2018 een voorstel aan de minister om het opstellen van een IHP als verplichting voor gemeenten op te nemen in de Wet Primair Onderwijs. Dit laat nog enige tijd op zich wachten.

De gemeente moet ook zorgen voor bewegingsonderwijs. Deze wettelijke zorgplicht is uitgewerkt in de modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs (en eventueel in de beleidsregel 'gymnastiek'). De wettelijke zorgplicht van de gemeente heeft geen betrekking op het zwemonderwijs. Meer informatie leest u hier.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We zijn samen met de betrokken schoolbesturen vertegenwoordigd in de beheerstichting van enkele brede scholen. De reden hiervan is dat behalve de basisscholen ook andere gebruikers de gebouwen gebruiken.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
huisvesting basisonderwijs, bijzonder speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Het tegengaan en terugdringen van schoolverzuim en schooluitval (leerplicht) is een wettelijke taak. We werken hiervoor samen en voeren taken lokaal uit:

1. de regionale administratie en registratie van alle jongeren van 4 tot 23 jaar uit, samen met de andere 16 gemeenten;
2. kwalificatieplicht/ trajectbegeleiding in het MBO-onderwijs voor de gemeente Etten-Leur;
3. de uitoefening van de leerplichtfunctie op het gebied van primair en voortgezet onderwijs organiseren we lokaal om binding te houden met de overige spelers in het lokale veld.

Passend leerlingvervoer

We hebben de wettelijke taak om te zorgen voor een vergoeding voor “passend leerlingvervoer” naar de dichtstbijzijnde passende school binnen het Samenwerkingsverband. Het vervoer is bestemd voor leerlingen die zelf niet naar school kunnen, bijvoorbeeld door een handicap of omdat de school te ver weg ligt.

Passend onderwijs

We hebben een bestuurlijke rol bij Passend Onderwijs. De Wet Passend Onderwijs raakt de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van preventief jeugdbeleid, de leerplichtfunctie, maar ook het leerlingenvervoer en de onderwijshuisvesting. Op het gebied van de zorg (niet de onderwijszorg) werken de gemeente en de scholen (nog) nauwer samen, dan voorheen. Door de invoering van passend onderwijs moeten scholen een passende onderwijsplek geven aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De samenwerkingsverbanden hebben hierbij de taak om alle leerlingen een passende plek te bieden. Wanneer een school voor een bepaald kind geen passend onderwijs kan geven, wordt binnen het samenwerkingsverband gezocht naar een school die dit wel biedt. Om dat te realiseren werken schoolbesturen, gemeenten en de betrokken organisaties in Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Breda samen.

Onderwijsachterstanden

We zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid, samen met de partners. We zorgen ervoor dat er voldoende voorzieningen in aantal en spreiding zijn waar kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal deel kunnen nemen aan voorschoolse educatie (waaronder taalonderwijs).

We coördineren daarvoor:

- een zo groot mogelijke deelname van het aantal kinderen aan voorschoolse educatie;
- het vaststellen welke kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal in aanmerking komen voor voorschoolse educatie;
- de wijze waarop die kinderen worden toegeleid naar voorschoolse en vroegschoolse educatie;

- de organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie;
- resultaatafspraken over de voor- en vroegschoolse educatie;
- een samenhangend aanbod van producten die dit ondersteunen.

We zijn verplicht om de lokale educatie agenda uit te voeren met de onderwijspartijen. Passend onderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en jeugdzorg voor onderwijs worden hierin op een samenhangende wijze opgepakt.

Ook voor laaggeletterdheid hebben een wettelijke taak. Hiervoor werken we regionaal en lokaal samen om laaggeletterden te ondersteunen bij het vaardig worden in taal, rekenen en digitalisering. We besteden ook aandacht aan preventie.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Lokaal pakken we de volgende zaken extra op:

De lokale onderwijsagenda en het onderzoek naar de mogelijkheid om meer middelbaar- en voortgezet onderwijs in de gemeente te krijgen. De lokale onderwijsagenda 2018 - 2022 is een uitwerking van de wettelijk verplichte lokaal educatieve agenda, wettelijke taken op gebied van onderwijsachterstandenbeleid, passend onderwijs en jeugdzorg van gemeente en onderwijs. Er zit co-financiering van alle partijen op dit onderwerp. Het is daarom de vraag of we meer doen dan wettelijk verplicht.

Samen met de schoolbesturen van het primair en voortgezet onderwijs overleggen we intensief over de ontwikkeling van onderwijs en zorg in Etten-Leur. Dit overleg leidde tot het opstellen van een lokale onderwijsagenda 2018-2022. Wij spreken daarin de ambitie uit om het onderwijsaanbod in Etten-Leur verder te verrijken waardoor nog meer leerlingen onderwijs in Etten-Leur kunnen volgen.

De onderwijsagenda bevat:

- concrete plannen voor extra ondersteuning voor meer- en hoogbegaafden;
- onderwijs aan niet- of slecht- Nederlands sprekende kinderen;
- voorzieningen voor leerlingen die (tijdelijk) uitvallen;
- het combineren van jeugdzorg- en onderwijstrajecten.

Het is samen met de partners de ambitie dat Etten-Leur een meer centrale rol krijgt in de (sub)regio. Deze ambitie leggen we vast in de onderwijsagenda 2018-2022.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

Bijzonder speciaal onderwijs, lokale educatieve agenda, uitvoering leerplichtwet, voor- en vroegschoolse educatie, onderwijsachterstandenbeleid, natuur- en milieueducatie, leerlingenvervoer en peuterspeelzalen.

5. Sport, cultuur en recreatie

Ontwikkelingen - 1

Archeologie

De archeologische beleidskaart is op 11 oktober 2010 vastgesteld. Deze kaart geeft de archeologische verwachtingen aan voor het grondgebied van Etten-Leur. Vanaf 2010 zijn er aanvullende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Meestal voor nieuwe bouwprojecten. De resultaten van deze onderzoeken verwerken we in de archeologische beleidskaart. Ook toetsen we met de resultaten of de archeologische verwachtingen van de aangrenzende gebieden nog kloppen of bijgesteld kunnen worden. De Omgevingswet bepaalt dat uitsluitend over bekende of aantoonbare archeologische verwachtingen regels opgenomen mogen worden in het omgevingsplan. Dit is strenger dan de wetgeving die nu geldt. Door deze ontwikkelingen is het nodig dat we de archeologische beleidskaart actualiseren. De kosten brengen we ten laste van het budget voor de invoering van de omgevingswet in programma 8.

Openbaar groen

Aanbesteding maaiwerkzaamheden

Het huidige contract voor maaiwerkzaamheden loopt af. Omdat we kwaliteit belangrijk vinden kiezen we ervoor het contract opnieuw aan te besteden in plaats van het te verlengen. We verwachten daarbij een grote kostenstijging. Dit komt omdat de marktomstandigheden niet optimaal zijn, het aantal inschrijvers bij de vorige aanbesteding was gering.

Het is niet mogelijk om de kosten voor beheer en onderhoud van gazons en bermen verder terug te dringen. Als het aantal maaironden verder daalt moet het afgemaaide gras van de grasmat geruimd worden. Dit leidt tot een kostenstijging en de gazons krijgen een verwilderde uitstraling. Om de kostenverhoging op te vangen is structureel € 75.000 extra in de meerjarenbegroting nodig.

Uitbreiding areaal

De afgelopen jaren is het areaal (het gebied dat we moeten onderhouden) van openbaar groen uitgebreid met de laatste fase van Schoenmakershoek-Oost, De Streek en het terrein bij De Banakkers en de nog te realiseren Nieuwe Nobelaer. Dat leidt tot een toename van de kosten voor beheer en onderhoud. Het bedrag in de onderhoudsbegroting dekt daardoor de kosten niet meer. Ook zijn er uitbreidingen en (her)ontwikkelingen:

- Van Bergenpark;
- Anna van Berchemlaan 2 (huidige terrein 'Nieuwe Nobelaer');
- Kompaslocatie;
- Kloostervelden;
- Juvenaat;
- Couperuspark.

Het toe te voegen areaal openbaar groen kunnen we alleen onderhouden als hier structureel extra budget voor beschikbaar komt. In 2021 gaat het om € 20.000 extra. Dit loopt op tot € 35.000 extra budget in 2024. Bij uitblijven van aanvullend budget moeten we het hele groenareaal met het huidige budget onderhouden. Dat gaat ten koste van kwaliteit, levensduur en beleving van het groenareaal. Ook wordt Etten-Leur dan minder aantrekkelijk om hoogwaardige woongebieden te realiseren.

Extra kosten hoogwaardige inrichting openbare ruimte

Bij herontwikkelingen wordt vaker voor hoogwaardig niveau van inrichting van het groen in de openbare ruimte gekozen. Onder andere in de plannen voor Couperuspark, Van Bergenpark en de nieuwbouw van de Nieuwe Nobelaer is hier sprake van.

Voor woongebieden is echter afgesproken om beheer en onderhoud op gemiddeld niveau te uit te voeren. De onderhoudskosten van hoogwaardig ingerichte gebieden zijn door de keuze voor andere materialen, planten en bomen hoger dan onderhoud op gemiddeld niveau.

Om beheer en onderhoud van de nieuwe hoogwaardig ingerichte gebieden te dekken is structureel extra budget nodig. In eerste instantie gaat het om € 15.000 per jaar. Dit loopt door nieuwe ontwikkelingen op naar € 20.000 per jaar. Zonder het extra budget kunnen we de hoogwaardig ingerichte gebieden enkel op niveau gemiddeld onderhouden.

Ontwikkelingen - 2

Lokaal Sportakkoord

In 2020 sloten we samen met clubs, maatschappelijke- en (commerciële) sportorganisaties het eerste Lokaal Sportakkoord af. Door het versterken van de onderlinge samenwerking bevorderen we samen het sporten, verbeteren we de gezondheid en laten we met sport en ontmoeting meer inwoners meedoen. We besteden hierbij extra aandacht aan de doelgroepen ouderen en inwoners met een beperking. Ook blijven we ons inzetten voor sterke verenigingen en proberen we op verschillende manieren de financiële positie van de clubs te verbeteren.

In de volgende fase om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting onderzoeken we of verdere samenwerking leidt tot een efficiëntere besteding van de beschikbare middelen.

Nationaal Park Van Gogh

Met 39 andere partijen ondertekenden we in oktober 2019 de samenwerkingsovereenkomst Van Gogh Nationaal Park in oprichting. Het doel is het verkrijgen van de status van nationaal park, waarbij 40 partijen samenwerken om het natuurgebied in de regio te versterken en een integrale ontwikkeling van natuur, landschap, cultuur, toerisme en regionale economie te versterken. Hiervoor is een masterplan opgesteld. Etten-Leur trekt hierin samen op met de gemeenten Breda en Zundert.

Naast ambtelijke en bestuurlijke inzet wordt een bijdrage gevraagd voor de bestuursstructuur en de oprichting van een Parkbureau. De bijdrage voor Etten-Leur bedraagt voor 2021, 2022 en 2023 € 12.500 per jaar.

Wat wilden we bereiken?

We willen een aantrekkelijke gemeente zijn voor onze eigen inwoners en de inwoners van omliggende gemeenten om te sporten, te genieten van cultuur en te recreëren.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%. Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.
2. Sportverenigingen nemen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van hun accommodaties.
3. Alle inwoners, in het bijzonder de jeugd, de senioren, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen, kunnen plezier beleven aan cultuur en evenementen.
4. Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen in de buurt is, is minimaal 86%.
5. De score natuur en landschap (Telos³ duurzaamheidsscore) is minimaal 51 (schaal 1-100).
6. We behouden het bestaande voorzieningenniveau en het aanbod van Nieuwe Nobelaer.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen	2019	83	84	74
Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen is in de buurt	2019	84	87	81
Score natuur en landschap (Telos duurzaamheidsbalans score 1-100)	2017	51	51	47
Percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder (BBV)	2016	45,3	46	49,3

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl, behalve score natuur en landschap.

³ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen is minimaal 85%.

Het percentage niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder is niet meer dan 46%.

Uitvoering

1.1 We behouden het gevarieerde en betaalbare aanbod aan sportmogelijkheden voor de verschillende doelgroepen. Om de exploitatie van de verenigingen gunstig te beïnvloeden, blijven we maatschappelijke tarieven hanteren voor de veldhuur en bieden we ondersteuning bij trajecten als verduurzaming en gezamenlijke inkoop.

1.2 Samen met de vrijwilligerscentrale "Etten-Leur voor elkaar" versterken we het vrijwilligerswerk binnen sportclubs en we stimuleren het bemiddelen voor openstaande vacatures binnen sportbesturen. Hiervoor organiseert "Etten-Leur voor elkaar" themabijeenkomsten voor organisaties en verenigingen over het aanbod van cursussen, bemiddelingen en ondersteuning voor vrijwilligers.

1.3 Door de inzet van buurtsportcoaches voeren we het activiteitenpakket uit zoals opgenomen in het programma "Etten-Leur actief".

De sportverenigingen en "Etten-Leur voor elkaar" vinden elkaar te weinig. We maken nadere afspraken voor het lokale Sportakkoord om daarmee zo goed mogelijk in te spelen op actuele wensen van sportverenigingen.

Door de aansturing van de buurtsportcoaches onder te brengen bij de sportgerelateerde organisatie Sportservice Noord-Brabant verwachten wij dat het activiteitenprogramma daadkrachtiger wordt uitgevoerd.

1.4 We creëren in gesprek met verenigingen mogelijkheden om senioren, jeugd, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen mee te laten doen. We attenderen daarbij extra op de financiële ondersteuningsmogelijkheden die er zijn voor bepaalde activiteiten.

Doelstelling 2:
Sportverenigingen nemen zelf verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van hun accommodaties.

Uitvoertaglichting

2.1 We gaan met de sportverenigingen in gesprek om (nog) meer onderhoudstaken zelf uit te voeren. We maken daar waar nodig maatwerkafspraken.

2.2 We stimuleren verenigingen om samen te werken op het gebied van inkoop, innovatie en duurzaamheid. We bevorderen de overdracht van bestaande gemeentelijke veldverlichting naar LED verlichting die in eigendom komt van de verenigingen. Dit geldt ook voor zonnepanelen op clubgebouwen en centrale inkoop van afvalinzameling om daarmee kosten te besparen.

2.3 We ondersteunen verenigingen alleen met activiteitsubsidies.

2.4 We bieden verenigingen meer ruimte binnen de bestaande gebruiksregels van het bestemmingsplan opdat zij hun accommodaties intensiever kunnen gebruiken.

Doelstelling 3:
Alle inwoners, in het bijzonder de jeugd, de senioren, inwoners met een beperking en inwoners met een minimum inkomen, kunnen plezier beleven aan cultuur en evenementen.

Uitvoertaglichting

3.1 We investeren in het Toeristisch Informatiepunt en het platform van Etten-Leur City App om meer toeristen naar Etten-Leur te trekken en de verblijfsduur van deze toeristen te verlengen.

3.2 We zijn een bruisende gemeente met een grote hoeveelheid verschillende evenementen. Jaarlijks terugkerende evenementen verstrekken we zo mogelijk een meerjarenvergunning. We werken met een evenementenkalender om een zo gevarieerd mogelijk aanbod aan evenementen te krijgen.

3.3 We bieden het primair onderwijs een milieu-educatief programma om zo de kennis over natuur, milieu en duurzaamheid te vergroten.

3.4 Met het project 'gebruiksfunctie Ouderkerkpark' streven we naar een maatschappelijk akkoord door aan het einde van dit project de verantwoordelijkheid voor de uitvoering te laten dragen door verschillende partijen, waaronder de gemeente.

3.5 We verstrekken onder voorwaarden subsidies aan organisaties, die activiteiten op het gebied van kunst en cultuur organiseren.

3.6 We zetten de activiteiten van de marktplaats voor cultuur- en natuureducatie (KOEPEL) voort en borgen de kwaliteit van het aanbod.

3.7 We ondersteunen en faciliteren het plan voor meer samenwerking van het Streekmuseum Etten+Leur door het organiseren van een overleg waar museumpartners aan deelnemen.

Doelstelling 4:

Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende groen in de buurt is, is minimaal 86%.

Uitvoertagging

4.1 In combinatie met de planning van weg- en rioolbeheer realiseren we meer aaneengesloten groen om de leefbaarheid te verbeteren.

4.2 We inventariseren het onrechtmatig gebruik van het openbaar groen. Op basis van de resultaten van deze inventarisatie maken we een keuze voor de wijk(en) waar we dit project uitvoeren.

4.3 Om te voorkomen dat het onrechtmatig gebruik opnieuw ontstaat, realiseren we bij de opzet van nieuwe ruimtelijke plannen zoveel mogelijk aaneengesloten groen.

De aanpak van onrechtmatig gebruik van gemeenteground is een doorlopend project en elk jaar pakken we een andere wijk aan. Om dit probleem in de toekomst te voorkomen zou hiermee bij de inbreidingsplannen en ontwikkelingen rekening gehouden moeten worden. We merken dat de aandacht hiervoor afneemt.

4.4 Binnen de financiële mogelijkheden zetten we het beheer van het openbaar groen volgens de huidige uitgangspunten voort.

De onderhoudsbudgetten zijn niet toereikend om het gewenste niveau te realiseren. De prijzen van zowel de aannemers als de producten stijgen sneller dan de indexaties. Ook wordt het te onderhouden areaal steeds groter en wordt vaker gestreefd naar een exclusieve inrichting. De onderhoudsbudgetten groeien echter niet mee met deze omvang en ambitie.

4.5 We voeren het onderzoek naar de aanpak van blauwalgen uit in de Westpolderplas.

Doelstelling 5:

De score natuur en landschap (Telos¹ duurzaamheidsscore) is minimaal 51.

Uitvoertagging

5.1 Op basis van de Wet natuurbescherming houden we bij besluitvorming en projecten rekening met het natuurbelang.

Wij nemen de Wet natuurbescherming in acht. Voorbeelden hiervan zijn het onderzoek naar beschermde soorten en het berekenen van stikstofdepositie (= neerslaan van stikstof op de bodem). De Teloscore bedraagt 35 en daarmee scoren we lager ten opzichte van andere gemeenten.

5.2 We verbeteren de biodiversiteit van het stedelijk gebied.

5.3 We zetten het agrarisch landschapsbeheer voort met de aanleg van erfbeplanting en landschapselementen.

5.4 Samen met het waterschap 'Brabantse Delta' leggen we nieuwe natuur langs de vaarten aan (ecologische verbindingzones).

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Doelstelling 6:**We behouden het bestaande voorzieningenniveau en het aanbod van Nieuwe Nobelaer.****Uitvoering**

6.1 We verstrekken subsidie aan Stichting Nieuwe Nobelaer voor het exploiteren van een openbaar cultureel-artistiek centrum dat voorzieningen bevat op het gebied van kunst- en cultuureducatie, muziekonderwijs, theater, bibliotheek, ruimten/podia voor amateurkunst, festivals en (niet-commerciële) evenementen en ook voorzieningen voor sociaal cultureel en maatschappelijk werk.

6.2 We handhaven de prestatieafspraken die we opnamen in de subsidiebeschikking van 1 juli 2018 tot 1 juli 2022.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-8.873	-8.867	-9.009	-8.724	-8.740
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Herstel clubgebouw SC Unitas	-30	0	0	0	0
2. Rijksbijdrage Sportakkoord	45	30	0	0	0
3. Sportakkoord	-45	-30	0	0	0
4. Nationaal park Van Gogh	0	-13	-13	-13	0
5. Overig	-33	-13	-12	-11	-12
Totaal wijzigingen	-63	-26	-25	-24	-12
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-8.936	-8.893	-9.033	-8.748	-8.752

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Herstel clubgebouw SC Unitas	De herstelwerkzaamheden aan het gebouw van SC Unitas '30 dekken we uit de post onvoorzien.
2. Rijksbijdrage Sportakkoord	We ontvangen een rijksbijdrage voor de uitvoering van de Regeling Lokale Sportakkoorden.
3. Sportakkoord	We kochten diensten in voor de uitvoering van de Regeling Lokale Sportakkoorden.
4. Nationaal park Van Gogh	We leveren een bijdrage aan het regionaal project Van Gogh Nationaal Park Brabant.
5. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Sportbeleid en activering

Hieronder vallen de niet-fysieke maatregelen voor het stimuleren van professionele en amateursport:

- stimuleren van (amateur en professionele) topsport;
- ondersteunen en stimuleren recreatieve sportbeoefening;
- ondersteunen van organisaties die zich met sport bezig houden;
- sport in de buurt en combinatiefuncties.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Er is geen wettelijke verplichting. Er zijn wel relaties met de wetten in het sociaal domein en de Wet Publieke Gezondheid.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We zetten de combinatiefuncties (3,6 fte) in op scholen om kinderen kennis te laten maken met bewegen en sport. Dit gebeurt samen met Surplus, de scholen en de sportverenigingen. De overheid biedt de combinatiefuncties aan. We vragen hier jaarlijks een bijdrage aan.

Binnen dit taakveld valt onder andere:
sportverenigingen.

Sportaccommodaties

De accommodaties voor sportbeoefening, zoals het zwembad, sporthallen en de sportvelden, vallen onder de taakvelden.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Het is geen wettelijke taak om sportaccommodaties te realiseren en in stand te houden.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We zijn eigenaar van de gronden bij en onder publieke binnen- en buitensportaccommodaties. De sportverenigingen zijn eigenaar van de opstallen. We geven subsidies aan sportverenigingen.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
zwembad De Banakker, tennisbanen, gymlokalen, sportterreinen Lage Banken, Hoge Neerstraat, De Streek en Trivium.

Cultuurpresentatie, productie en participatie

Hieronder vallen de activiteiten voor de bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Voor dit taakveld zijn geen wettelijke verplichtingen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We hebben een marktplaats cultuureducatie (KOEPEL). Deze marktplaats treedt op als adviseur en kwaliteitsbewaker voor het kunst- en cultuuraanbod voor de scholen. Culturele verenigingen ontvangen subsidies. Ook ondersteunen we hen bij de uitvoering van hun werkzaamheden.

We hebben een budget voor de verzekering en het onderhoud van kunstwerken in de wijken. We ondersteunen het cultuurcentrum (inclusief de bibliotheek) met subsidie.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

cultuureducatie, kunst, Nieuwe Nobelaer, beheer en onderhoud kunstobjecten.

Musea

Hieronder vallen de activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Voor musea bestaat geen wettelijke verplichting. Omdat we eigenaar van een gemeentelijke collectie zijn, bestaat daarvoor de verplichting dat die goed beheerd wordt.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Het Streek/Huysmuseum, het Drukkerijmuseum en het Natuurmuseum staan in Etten-Leur. Het Streekmuseum ondersteunen we met een subsidie. Het Natuurmuseum mag een pand gebruiken. De Van Gogh Kerk is eigendom van de gemeente. De stichting Van Gogh mag deze kerk gebruiken. Voor hun activiteiten ontvangt deze stichting subsidie.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

musea en archieven.

Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld hoort het behouden en voor het publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed.

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Het behoud van cultureel erfgoed is een wettelijke taak. We spelen hierin een belangrijke rol. Zo is de bescherming van rijksmonumenten onze taak en moeten we bij een vergunningaanvraag onafhankelijk en deskundig advies inwinnen. Hiervoor moeten we gebruik maken van een deskundige adviescommissie op het gebied van erfgoed. De gemeente is verplicht hiervoor een verordening vast te stellen waarin de inschakeling van een dergelijke adviescommissie is geregeld.

Ook moet de gemeente bij ruimtelijke plannen rekening houden met het aanwezige culturele erfgoed en gemotiveerd aangeven hoe we hier in ruimtelijk opzicht mee omgaan.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Op basis van de Erfgoedverordening heeft de gemeente 99 gemeentelijke monumenten aangewezen. Voor deze gemeentelijke monumenten is subsidie beschikbaar. Ook voor een aantal rijksmonumenten is subsidie beschikbaar.

Media

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Volgens de Mediawet moeten we zorgen voor een lokale omroep. Ook het stimuleren van lezen valt onder dit taakveld. De bibliotheekwet van 2015 verplicht de gemeente niet om een bibliotheekvoorziening te hebben. Hierin staat wat de gemeente moet doen als ze de subsidie van de bibliotheek wil stoppen. In deze wet zijn ook de regels over digitale dienstverlening vastgelegd.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De lokale omroep ging in 2018 op in een Streekomroep. We leveren hieraan een financiële bijdrage ter hoogte van het wettelijk minimum. Voor de bibliotheek doen we meer dan de wet voorschrijft. De bibliotheek is een onderdeel van de totale opzet van cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer. Nieuwe Nobelaer is de huiskamer van de gemeente. Hierin vinden allerlei activiteiten plaats.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
bibliotheek en mediabeleid.

Openbaar groen en recreatie

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Openbaar groen

We zijn wettelijk verplicht de leefomgeving veilig te onderhouden. De manier waarop dat moet gebeuren schrijft de wet niet. De gemeenteraad bepaalt het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Omdat we eigenaar van de bomen in Etten-Leur zijn, moeten we hierbij zorgen voor een veilige situatie.

Aanleg en onderhoud van openbaar water (niet de grote doorgaande watergangen)

We zijn verplicht om ervoor te zorgen dat onze sloten op diepte blijven en niet dichtgroeien.

Speel- en recreatievoorzieningen

Dit zijn geen wettelijk verplichte voorzieningen. Wanneer deze wel aanwezig zijn moet minimaal de veiligheid gewaarborgd zijn (bijvoorbeeld bij de speeltoestellen). Inspecties en onderhoud zijn een wettelijke taak.

Natuur en landschap

Bij het afgeven van omgevingsvergunningen voor ruimtelijke ingrepen toetsen we aan de Wet natuurbescherming. We zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen verplicht om rekening te houden met cultureel erfgoed en landschappelijke waarden.

Westpolderplas

Op Europees niveau is er beleid en regelgeving vastgesteld op het gebied van zwemwater. De belangrijkste hierin is de zwemwaterrichtlijn. Deze richtlijn is van toepassing op elk oppervlaktewater waar mensen zwemmen, waar zwemmen niet permanent verboden is en waarvoor geen negatief zwemadvies bestaat. Het Rijk en de Provincies moeten op basis van deze richtlijn en de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen, zwemgelegenheden en zwemwater aanwijzen. Op basis van deze regeling wees de provincie de Westpolderplas aan als zwemwater. Hierdoor ontstaat er voor de gemeente een inspanningsverplichting om de plas geschikt te houden als zwemwater. Indien we hier niet aan voldoen, kan de provincie een boete opleggen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Openbaar groen

In het beeldkwaliteitsplan (Beheren op niveau) spraken we af hoe de openbare ruimte eruit moet zien. De gewenste kwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn hierin vastgelegd.

Speel- en recreatievoorzieningen

We hebben een royaal speelbeleid met veel speeltoestellen, Cruyff courts en skateparken. We hebben de wettelijke plicht om de speelvoorzieningen die we hebben veilig te houden.

Dat geldt ook voor recreatievoorzieningen. Bijvoorbeeld het laarzenpad in Kelsdonk. Ook onderhouden we diverse andere wandelroutes met bijbehorende voorzieningen (Routebureau West Brabant).

Natuur en Landschap

Onze inspanningen zijn ook gericht op ontwikkeling, versterking, communicatie en procesbegeleiding. Landschap en natuur staan voortdurend onder druk door diverse ontwikkelingen. Het is nodig om de kwaliteit van natuur en landschap voor de langere termijn te waarborgen. We stimuleren particulier landschapsbeheer en de aanleg van landschapselementen.

Natuur- en Milieueducatie

Vanuit KOEPEL bieden we een natuurbuffet aan voor het primair onderwijs. Dit natuurbuffet komt tot stand in nauw overleg met partners die wat te bieden hebben op het gebied van natuur en milieueducatie in onze gemeente. Dit is niet wettelijk verplicht.

Andere niet wettelijke taken zijn kermissen, volkstuinen, evenementen, dierenparkjes en hondenuitlaatvoorzieningen.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

landschapsbeleidsplan, natuurbescherming, gemeentebossen, plantsoenen, hondenuitlaatvoorzieningen, snippergroen, beleid en uitvoering toerisme, kermissen, Westpolderplas, volkstuinen, dierenparkjes, onderhoud en uitvoering evenementen, gedenkparken en speelvoorzieningen.

6. Sociaal domein

Ontwikkelingen - Jeugdzorg en WMO

Jeugdzorg

De vraag naar Jeugdzorg stijgt nog steeds. Niet alleen in Etten-Leur, er is sprake van een landelijke trend. We richtten het jeugdzorgstelsel zodanig in, dat onze jeugdprofessionals preventief werken en steeds meer en sneller jeugdigen ondersteunen die dat nodig hebben. Door de inzet van deze lichte(re) vormen van ondersteuning voorkomen we dat dure vormen van ondersteuning nodig zijn. Voorbeelden hiervan zijn uithuisplaatsing, jeugdbescherming en jeugdreclassering. In 2019 zagen we hiervan voorzichtig de effecten. We zagen de kosten van de dure vormen van ondersteuning voorzichtig minder worden. Hier houden we in de begroting rekening mee. Het aantal jongeren dat een beroep doet op de lichte vormen van ondersteuning stijgt nog steeds fors. We ramen hiervoor in 2020 € 1 miljoen bij, oplopend tot bijna € 1,2 miljoen in 2024. De besparingen op de dure vormen van jeugdzorg berekenen we op ongeveer € 200.000 op jaarbasis. Dit betekent dat de kosten voor jeugdzorg oplopen van € 800.000 in 2020 tot € 1 miljoen in 2024. Daarnaast nemen we de noodzakelijke indexering van de tarieven op.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Begeleiding

De vraag naar de maatwerkvoorziening Begeleiding steeg in 2019. Ook in het eerste kwartaal 2020 zet deze stijging door. De stijging is het gevolg van de vergrijzing en het feit dat senioren zoveel mogelijk zelfstandig blijven wonen en niet willen doorstromen naar de Wet langdurige zorg. Niet alleen ouderen, maar ook inwoners met een (relatief lichte) geestelijke of verstandelijke beperking wonen steeds meer in een eigen woning in de wijk en doen een beroep op voorzieningen van de Wmo.

We streven er naar om vooral de vrij toegankelijke lichte vormen van begeleiding binnen de lokale basisstructuur aan te bieden. Een voorbeeld is dagbesteding. We doen hier nu ervaring op met de algemene dagbesteding Het Stekkie. Wanneer deze algemene voorzieningen geen oplossing zijn, geven we een indicatie af voor een maatwerkvoorziening. Op deze wijze proberen we de stijgende kosten te beheersen.

Ondanks deze maatregelen zien we ons genoodzaakt om vanaf 2020 en volgende jaren voor de voorziening Begeleiding € 400.000 bij te ramen. We verwachten, dat deze stijging op enig moment stabiliseert. Op dit moment hebben wij er geen inzicht in wanneer dit is. Bij de begroting 2021 beoordelen we of aanpassing noodzakelijk is.

Huishoudelijke Ondersteuning

Tegen alle adviezen in, voerde het Rijk vanaf 2019 het abonnementstarief in voor voorzieningen van de Wmo. Door deze maatregel steeg in 2019 het aantal inwoners dat een beroep doet op de voorziening Huishoudelijke Ondersteuning sterk. De aanzuigende werking, waar we zo bang voor

waren, werd waarheid. Ook aanbieders konden niet meer voldoende hulpen bieden voor deze stijgende vraag, waardoor op grotere schaal een persoonsgebonden budget is ingezet.

Deze stijging zet zich ook voort in het eerste kwartaal 2020. Daarom ramen we ook hier een bedrag bij van € 230.000 bij zorg in natura en € 196.000 bij persoonsgebonden budget.

Beschermd Wonen

Met ingang van 2021 wordt iedere gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van Beschermd Wonen. Beschermd Wonen is een onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Op dit moment voert centrumgemeente Breda dit voor ons uit. We krijgen voor deze taak extra financiële middelen, vanaf 2022 met een ingroeipad van 10 jaar. In 2021 ontvangt Breda nog alle middelen. De 10 gemeenten die onder Breda vallen spraken af om tot 2026 te blijven samenwerken voor Beschermd Wonen. Dit uit zich in een gezamenlijk contract, gezamenlijke inkoop en gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid. De uitwerking hiervan moet nog plaatsvinden, maar het brengt financiële risico's met zich mee. Wat deze risico's zijn, is op dit moment nog onbekend.

Breda sloot de taak Beschermd Wonen in 2019 af met een tekort van ruim € 900.000. De verwachting is dat dit tekort blijft bestaan. Hierdoor worden we vanaf 2021 medeverantwoordelijk voor het oplossen van dit tekort. We kennen de hoogte van dit tekort én de verdeelsleutel over de 10 gemeenten nog niet. Daarom kunnen we niet exact berekenen wat de financiële gevolgen voor Etten-Leur zijn. We ramen deze voorlopig op € 85.000.

Gemeenten besloten om per 2021 aan te sluiten bij de landelijke definitie van Beschermd Wonen. Dit betekent dat cliënten, die zelfstandig huren, onder de lokale Wmo Begeleiding vallen. Het gaat in Etten-Leur op dit moment om 26 cliënten. We hebben op dit moment nog geen inzicht in de kosten van deze cliënten. We komen hierop terug in de tweede bestuursrapportage 2020.

Ontwikkelingen - Participatiewet

Werkplein

De afgelopen jaren is door een sterk groeiende economie een forse daling van het aantal uitkeringsgerechtigden zichtbaar geworden. Voor de komende jaren voorziet het Centraal Planbureau (CPB) in haar landelijke prognoses hierin echter een trendbreuk. Door het teruglopen van de economische groei wordt voor de komende jaren een jaarlijkse stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden met ongeveer 2,5% verwacht. Daardoor verwachten we dat ook de uitkeringslasten, naast een indexatie van de bijstandsuitkeringen aan het minimumloon, voor Etten-Leur toenemen.

In de kadernota houden we voor 2021 rekening met deze toename van het aantal uitkeringsgerechtigden.

De verwachting is dat het Rijk gemeenten via het rijksbudget voor uitkeringslasten (BUIG-middelen) compenseert voor de verwachte stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. De hoogte van het BUIG-budget is nog niet meerjarig vastgesteld. We houden in de kadernota de uitkeringslasten voor de jaren 2022-2024 gelijk aan het begrotingsjaar 2021.

We benadrukken dat de ramingen in de kadernota gebaseerd zijn op CPB-prognoses van voor de coronacrisis. De effecten van deze crisis zijn op dit moment onduidelijk. Zeker is, dat de Nederlandse economie in een recessie zal geraken. Onduidelijk is hoe sterk de economische neergang uitpakt en hoe lang deze aanhoudt. Onherroepelijk zal de coronacrisis daarmee gevolgen hebben voor de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden. Wanneer we hier enige duidelijkheid over hebben, komen we met een wijziging van de begroting van het Werkplein Hart van West-Brabant hierop terug.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

Om de gevolgen van de coronacrisis te verzachten, riep het kabinet voor dit jaar de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) in het leven. De Tozo-regeling is een tijdelijke inkomensondersteuning voor zelfstandig ondernemers die door de crisis hun inkomen zien wegvallen.

Het Werkplein Hart van West-Brabant voert de Tozo-regeling uit voor de gemeente Etten-Leur. Het Rijk compenseert de uitkerings- en uitvoeringskosten volledig. Daarmee heeft de regeling voor ons geen budgettaire consequenties.

Wet Inburgering

Met ingang van 1 juli 2021 worden we verantwoordelijk voor de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering. Dit brengt nieuwe taken en daarmee ook kosten met zich mee. Op dit moment moet de Tweede en Eerste Kamer de wet nog vaststellen. De regelgeving en financiering vanuit het Rijk zijn nog niet duidelijk. Dit geldt ook voor de kosten van uitvoering van deze nieuwe wet.

Ontwikkelingen - Overig

Accommodaties

Onderzoeksbudget

Om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting besloot het college te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om efficiënter en effectiever om te gaan met accommodaties. We willen de voorzieningen zoveel mogelijk in stand houden maar met inzet van eigen kracht van de organisaties en hun gebruikers op kosten te besparen. We stellen een budget voor van € 50.000 om onderzoek te doen naar:

- de kansen voor realisatie van nieuwbouw/verduurzaming van de accommodaties voor scouting en Jeugdland. We onderzoeken ook of samenvoegen van organisaties kansrijk is en financiële voordelen oplevert;

- nieuwbouw voor wijkgebouw Centrum-West (Den Drempel) in de wijk met daarbovenop woningbouw.

Voor beide projecten is het uitgangspunt dat de gebruikers na realisatie zelf verantwoordelijk worden voor de exploitatie en het beheer. Subsidie is alleen nog mogelijk voor activiteiten. Dit levert op termijn een bezuiniging op de structurele kosten op.

Beheerskosten

We houden de gemeentelijke bijdrage voor beheerstaken in accommodaties kritisch tegen het licht. We letten hierbij op het gemeentelijk beleid, de maatschappelijke meerwaarde van de accommodaties en een passende bijdrage daarin. Dit onderzoek kan kostenverlaging met zich meebrengen.

Bewonersinitiatieven

Tot en met 2020 namen we in de begroting een budget op voor bewonersinitiatieven. De afgelopen jaren werden bewonersinitiatieven in de wijken hiermee ondersteund. Veel bewonersinitiatieven doen slechts een beroep op beperkte financiële ondersteuning. Om deze initiatieven te blijven stimuleren, stellen we voor vanaf 2021 jaarlijks een bedrag van € 25.000 op te nemen in de begroting. Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren is dit bedrag voldoende.

Programma Kansrijke Start

Doel van dit programma is om te zorgen voor een gezamenlijke aanpak van het medisch en het sociaal domein rondom de eerste 1000 dagen van kinderen. Er is speciale aandacht voor kwetsbare gezinnen. Naast het vormen van een goed functionerende lokale samenwerking is het noodzakelijk om te beschikken over preventieve interventies. Die zetten we in om duurdere jeugdhulp te voorkomen. Gedurende drie jaar (vanaf 2020) ontvangen we van het Rijk ongeveer € 11.000 per jaar om de basis voor dit programma goed te organiseren. Het Rijk maakt dit bedrag bekend in de septembercirculaire 2020. Dit bedrag is leidend voor onze aanpak.

Wat wilden we bereiken?

- We willen dat alle inwoners zoveel mogelijk op een gelijkwaardige manier kunnen meedoen aan de samenleving.
- We willen onze inwoners de mogelijkheden bieden om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen in hun eigen omgeving.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Onze inwoners geven voor onze inspanning om volledig te kunnen deelnemen aan de maatschappij het rapportcijfer van minimaal een 7.
2. Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen) is minimaal 74%.
3. Het percentage mantelzorgers met hoge belasting is maximaal 30%.
4. Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart, is minimaal 60%.
5. Het percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking is maximaal 3,7%.
6. Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven is hoger dan 74% (burgerpeiling).

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de inspanning van de gemeente om inwoners volledig te laten deelnemen aan de maatschappij	2019	6,76	6,82	6,64
Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen e.d.)	2019	73	72	57
Percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking	2019	3,5	3,5	3,3
Het percentage mantelzorgers met hoge belasting ¹	2019	30	31	32
Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart ¹	2019	61	58	64
Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven	2019	74,0	76,0	76,0
Aantal personen per 1.000 inwoners met bijstandsuitkering (18 jaar en ouder) (BBV)	2019	27,8	27,2	25,1
Wmo-cliënten met een maatwerk arrangement	2019	68	70	60
Percentage kinderen in een uitkeringsgezin (BBV)	2018	5,1	5,0	5,0
Percentage jeugdwerkloosheid (BBV)	2018	1,26	1,0	2,0
Jongeren met jeugdhulp (BBV)	2019	11,9	10,7	10,4
Jongeren met jeugdreclassering (BBV)	2019	0,4	0,2	0,3
Jongeren met jeugdbescherming (BBV)	2019	0,8	0,9	1,1
Het aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners tussen 15 en 64 jaar naar inkomstenbron (werkend zonder WWB, werkend met WWB, WWB (zonder werk) (BBV)	2018	12,0	15,6	-
Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (BBV)	2019	660,3	790,3	702,4
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking (netto arbeidsparticipatie) (BBV)	2018	67,8	68,5	68,3

¹ Burgerpeiling 2019

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Onze inwoners geven voor onze inspanning om volledig te kunnen deelnemen aan de maatschappij het rapportcijfer van minimaal een 7.

Uitvoering

1.1 We organiseren dat onze inwoners de juiste zorg en ondersteuning krijgen op het juiste moment.

1.2 We werken integraal en verbinden zowel lokaal als regionaal de stelsels op het gebied van Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet.

1.3 We leren onze professionals om domeinoverstijgend te signaleren, uit te vragen en te handelen.

1.4 We evalueren het Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid voor complexe, domein overstijgende situaties, die stagneren en/of dreigen te escaleren.

1.5 We voeren de deelprogramma's (regionale voorzieningen en toegang) uit van het regionale projectplan voor de nieuwe taken van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Het deelproject "Regionale voorzieningen" is afgerond. Het deelproject "Toegang" loopt nog. We voeren hiervoor op dit moment een experiment uit. In 2020 startten we ook met de deelprojecten 'Bekostiging/financiering', 'Monitoring' en 'Samenwerking en juridische structuur'.

1.6 We organiseren samen met onze partners en inwoners dat zorgelijke situaties zo vroeg mogelijk kunnen worden gesignaleerd met één meldpunt.

1.7 We voeren samen met onze partners de opgaven uit van de bestuursopdracht wonen, zorg en welzijn.

Doelstelling 2:

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen (buurtwerk, jongeren- en ouderenvoorzieningen) is minimaal 74%.

Uitvoertagging

2.1 We behouden het hoge voorzieningenniveau in de wijken en organiseren activiteiten om onze kwetsbare inwoners op een laagdrempelige wijze mee te kunnen laten doen.

2.2 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak Dementievriendelijke gemeente (2019 tot en met 2021).

2.3 We voeren de activiteiten uit van het vastgestelde plan van aanpak voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. We maken hiervoor prestatieafspraken met organisaties die de activiteiten voor jongeren organiseren.

In het eerste kwartaal 2020 startten we de voorbereiding van een traject om samen met de jongeren tot een activiteitenoverzicht te komen.

Doelstelling 3:

Het percentage mantelzorgers met hoge belasting is maximaal 30%.

Uitvoertagging

3.1 We ondersteunen mantelzorgers door subsidiëring van het steunpunt mantelzorg voor activiteiten zoals vriendendienst, cursussen en trainingen, buddyzorg, vrijwillige thuishulp en ondersteuningsgroepen.

3.2 We waarderen mantelzorgers door het verstrekken van een mantelzorgwaardering en het organiseren van de week van de mantelzorger.

Doelstelling 4:

Het percentage inwoners dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart, is minimaal 72%.

Uitvoertagging

4.1 We stellen in het eerste halfjaar 2020 een plan van aanpak vast om eenzaamheidsproblematiek aan te pakken. Dit doen we samen met onze inwoners en overige partners. In dit plan van aanpak hebben we aandacht voor preventie (vroegsignalering), ondersteuning en activiteiten voor eenzame en kwetsbare inwoners.

4.2 We voeren het plan van aanpak uit, zoals genoemd onder 4.1.

Doelstelling 5:
Het percentage werklozen ten opzichte van de beroepsbevolking is maximaal 3,7%.

Uitvoering

5.1 We stimuleren een goede samenwerking tussen gemeente, (voortgezet) onderwijs en bedrijfsleven om schoolverlaters zoveel mogelijk direct door te laten stromen naar de arbeidsmarkt. We voeren daarvoor het bestaande project 'Werken aan onderwijs' uit.

5.2 We voeren het bestaande beleid van de Participatiewet uit en zetten daarbij de samenwerking met het lokale bedrijfsleven in het project 'Werk aan werk' voort.

5.3 Samen met het regionale bedrijfsleven en het onderwijs geven we door het regionale actieplan 'Perspectief op Werk' een extra impuls aan personen die niet zelfstandig de weg naar werk vinden.

5.4 We voeren het regionale actieprogramma 'Werken aan een krachtige regio' uit samen met het bedrijfsleven en onderwijs om de afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren.

5.5 We voeren het project De Harde Leerschool uit.

Doelstelling 6:
Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen financiële beperkingen ervaart om deel te nemen aan het maatschappelijk leven is hoger dan 74% (burgerpeiling).

Uitvoering

6.1 We voeren het regionaal armoedebelidsplan uit. We houden rekening met de resultaten van het Rekenkameronderzoek. We handhaven de 120%-norm en hebben aandacht voor armoede bij gezinnen met kinderen.

In de regio behandelen de gemeenteraden de integrale armoedenota in april of mei. Waar mogelijk startten we de uitvoering al. De 120% norm en aandacht voor gezinnen blijft ongewijzigd.

6.2 We voeren in regionaal verband een project vroegsignalering schulden uit om problematische schuldsituaties te voorkomen.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-33.385	-33.142	-32.936	-32.879	-32.892
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Jeugdzorg (transformatiefonds)	-191	0	0	0	0
2. Jeugdzorg (transformatiefonds)	191	0	0	0	0
3. Jeugdzorg (Zorg in Natura)	-1.094	-1.123	-1.159	-1.196	-1.365
4. Jeugdzorg (JeugdzorgPlus)	65	65	65	65	60
5. Jeugdzorg: (persoonsgebonden budget)	70	70	70	70	70
6. Jeugdzorg (veiligheid)	60	60	60	60	34
7. Jeugdzorg (Jeugdprofessionals)	-62	-62	-62	-62	-62
8. Wmo: huishoudelijke ondersteuning	-230	-230	-230	-230	-230
9. Wmo (Persoonsgebonden budget)	-196	-196	-196	-196	-196
10. Wmo: begeleiding	-400	-400	-400	-400	-400
11. Wmo: indexering budgetten	0	0	0	0	-166
12. Wmo (eigen bijdrage - Centraal Administratie Kantoor)	-54	-54	-54	-54	-54
13. Wmo: beschermd wonen	0	-85	0	0	0
14. Wmo: ambulantisering GGZ	0	47	57	59	59
15. Werkplein: inkomen	-379	-828	-828	-828	-828
16. Werkplein: productiekosten re-integratie	-9	-86	-115	-144	-172
17. Werkplein: werk (statushouders)	-67	0	0	0	0
18. Werkplein: minima	14	14	-48	-81	-115
19. Werkplein: Bedrijfsvoering	-143	-210	-249	-292	-348
20. Werkvoorzieningschap (WVS)	171	20	-111	-51	22
21. BUIG-uitkering	-380	0	0	0	0
22. Rijksbijdrage Regeling ToZo	514	0	0	0	0
23. Uitkering Zelfstandige ondernemers	-514	0	0	0	0
24. Algemene uitkering	-36	-36	-36	-35	-34
25. Overig	-168	-159	-163	-161	-167
Totaal wijzigingen	-2.838	-3.193	-3.399	-3.476	-3.892
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-36.223	-36.335	-36.335	-36.355	-36.784

Analyse afwijkingen

We analyseerden de afwijkingen bij het Participatie, de Jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Participatie

Het Werkplein wijzigde haar begroting 2020. De uitkeringslasten stijgen met € 379.000 en de uitvoeringskosten met € 144.000.

Bij het opstellen van de Werkpleinbegroting 2020 (begin 2019) was de raming voor de uitkeringslasten, gezien de klantenaantallen en de bekende prognoses van het CPB reëel. De economische situatie veranderde in de loop van 2019 al. Ook stroomden meer moeilijk bemiddelbare doelgroepen in de uitkering. Daarom was het noodzakelijk om de begroting 2019 aan te passen.

Deze wijziging in 2019 werkt door in 2020 en volgende jaren. Het jaar 2020 startte met meer uitkeringsgerechtigden dan we in de primaire Werkpleinbegroting voorzagen. Daardoor komen de uitkeringslasten ook hoger uit dan begroot. Voor 2020 en de meerjarenraming 2021.

Tegelijkertijd heeft het Rijk het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) voor uitkeringslasten voor 2020 met € 380.000 verlaagd. Hoewel we wat de uitkeringslasten betreft dit jaar ook dan nog binnen het BUIG-budget blijven, was met deze korting in de gemeentebegroting nog geen rekening gehouden. Daardoor ontstaat een extra nadeel van € 380.000.

Benadrukt wordt dat het Rijk nog geen rekening gehouden heeft met de gevolgen van de coronacrisis. De mate waarin het Rijk hiervoor compenseert in het BUIG-budget wordt later dit jaar via de septembercirculaire bekend gemaakt.

Voor 2021 verhogen we de uitkeringslasten in onze begroting met € 828.000 volgens de meerjarenraming van de primaire Werkpleinbegroting 2021. Deze verhoging is gedeeltelijk een correctie vanuit de Werkpleinbegroting 2020. Het hogere aantal uitkeringsgerechtigden (en daarmee uitkeringslasten) werkt immers door in 2021 en verder.

Naast deze correctie gaat de Werkpleinbegroting 2021 uit van een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden met 2,5% in 2021 (raming CPB). Hierdoor stijgen de uitkeringslasten.

Het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) dat we van het Rijk ontvangen voor 2021, is nog niet bekend. Het is de vraag of de stijging van het uitkeringsbestand met 2,5% gecompenseerd wordt.

Analyse Jeugdzorg

De grootste financiële afwijking in de jeugdzorg is toe te schrijven aan de stijging van de kosten in de niet vrij toegankelijke zorg (NVTZ, ook wel de gespecialiseerde jeugdzorg).

In de tweede bestuursrapportage 2019 verhoogden we de kosten voor de niet vrij toegankelijke zorg op basis van beschikbare managementrapportage met € 700.000 structureel en € 560.000 incidenteel (totaal € 1.260.000). De totale kosten kwamen hiermee uit op € 7 miljoen.

Bij de jaarrekening 2019 bleek dat de kosten van de niet vrij toegankelijke zorg € 500.000 meer bedroegen. De werkelijke uitgaven voor de niet vrij toegankelijke zorg bedroegen bij de jaarrekening 2019 € 7,5 miljoen. Deze stijging hadden we niet voorzien op basis van de informatie tot en met september 2019. De belangrijkste reden hiervoor is dat we in februari 2020 geconfronteerd werden met € 700.000 niet vrij toegankelijke zorg die nog ten laste kwamen van 2019. Deze kosten waren niet bekend op 1 oktober 2019. Deze geleverde zorg moeten we wel betalen. Hierop wordt toezicht uitgeoefend.

Het gaat hier om:

- Nota's van arrangementen hoog complex. Een aanbieder meldde deze niet tijdig volgens het in 2019 ingevoerde administratieprotocol. We zijn verplicht deze facturen te betalen;
- Facturen, die aanbieders afmelden in januari en februari 2020 en die ten laste komen van het boekjaar 2019. De verwachting was dat deze arrangementen in 2020 zouden worden beëindigd. We betalen 50% van de kosten bij aanvang van een arrangement en 50% na beëindiging van een arrangement.;
- Facturen van gecertificeerde instellingen, die bevoegd zijn zelfstandig te verwijzen en die we om die reden niet in beeld konden hebben.

In 2019 dachten we dat we een structurele stijging van € 700.000 zouden hebben aan de kosten voor de niet vrij toegankelijke zorg. Met dit bedrag hielden we rekening bij het opstellen van de begroting 2020. Op basis van de nu beschikbare informatie, en ondanks alle genomen maatregelen, moeten we uitgaan van een structurele stijging van de kosten met € 1,7 miljoen. Dat betekent dat we de begroting 2020 op dit onderdeel met € 1 miljoen structureel moeten verhogen (van € 6,5 naar € 7,5 miljoen). Hiermee komen we op het niveau van de jaarrekening 2019.

De onderdelen in ons jeugdzorgstelsel zijn communicerende vaten. Na een aantal jaar, met forse bezuinigingen vooraf, hebben we een jeugdstelsel opgebouwd in Etten-Leur met onderdelen die op elkaar aansluiten. We hebben gedraaid aan 'allerlei knoppen' om kostenbesparend bezig te zijn. De conclusie is helaas dat ook Etten-Leur, net als andere gemeentes in Nederland, te maken heeft met een stijging van aanvragen jeugdhulp, maar ook met verzwaring van de jeugdproblematiek. Ook hebben onze jeugdprofessionals meerwerk op het gebied van Veiligheid binnen de jeugdzorg en komen zij minder toe aan zelf bieden van jeugdhulp.

Ons jeugdstelsel is slechts enkele jaren oud. Het opbouwen van 100% betrouwbaar sturingsinformatie vraagt veel tijd. Daarnaast blijft het wettelijk mogelijk dat ander verwijzers, denk aan de huisartsen en de gecertificeerde instellingen, los van de gemeente, kunnen verwijzen, terwijl later de rekening bij de gemeente komt.

Ondanks dat de kosten van de jeugdzorg blijven stijgen geloven we in ons jeugdstelsel. Vastgesteld is dat we gemiddeld €45 per inwoner minder uitgeven aan jeugdzorg dan gemeenten

met andere stelsels. Voor Etten-Leur gaat het dan om een bedrag van € 1,7 miljoen. De stijging van de uitgaven in de jeugdzorg is een landelijk beeld, waarbij we in onze regio erin slagen om de stijging kleiner te laten zijn dan elders in het land.

Analyse Wmo

Huishoudelijke Ondersteuning (HO) Zorg in Natura

Bij de eerste bestuursrapportage 2019 zien we door de invoering van het abonnementstarief per 2019 een forse stijging van de aantallen. De periodebedragen (een kalenderjaar heeft 13 perioden van vier weken) lopen op van € 145.000 (december 2018) naar € 180.000 in mei 2019. Ook is er een flinke stijging van de tarieven als gevolg van nieuwe CAO inschalingen en loonindexatie.

Bij de tweede bestuursrapportage 2019 zien we dat het periodebedrag oploopt naar € 190.000 in augustus en september 2019. Daarom verhoogden we de kosten voor HO met € 267.000. Hiermee kwam de raming van de totale kosten op € 2,4 miljoen. De werkelijke kosten over geheel 2019 kwamen uit op € 2,2 miljoen, een overschot van € 200.000. Dit overschot ontstond omdat aanbieders HO niet beschikten over voldoende personeel om de stijging van de aantallen meldingen op te vangen. Cliënten maakten daarom gebruik van een persoonsgebonden budget (zie hieronder).

Ondanks een voorzichtige stabilisatie in het laatste kwartaal 2019 zien we in 2020 gedurende de eerste twee perioden de aantallen en periodebedragen toch weer fors toenemen. Sloten we 2019 af met 994 cliënten, in maart 2020 zijn dat er 1.140: een stijging van 14%. Ook de periodebedragen lopen op naar € 215.000 in februari/maart 2020.

Bij de opstelling van de eerste bestuursrapportage 2020 houden we op basis van de managementinformatie over de eerste twee perioden 2020 rekening met meerkosten van € 230.000. Voor de stijging van de tarieven namen we een afzonderlijk bedrag op in de begroting.

Huishoudelijke Ondersteuning (HO) Persoonsgebonden budget

Zoals we hierboven aangaven, konden zorgaanbieders door de forse toename van aantallen voor Huishoudelijke Ondersteuning geen Zorg in Natura leveren. Daarom kozen cliënten voor een Persoonsgebonden budget. Dat is overigens goedkoper dan Zorg in Natura. De kosten voor het Persoonsgebonden budget zijn toegenomen met € 200.000. Door deze toename begroten we de kosten voor het Persoonsgebonden budget op het niveau van de jaarrekening 2019. Dat betekent een verhoging van € 195.000.

Begeleiding

Bij de eerste bestuursrapportage 2019 (peildatum mei 2019) hielden we rekening met het tekort, dat we hadden over 2018. We raamden daarom € 225.000 (een stijging van 5%) bij. We hielden toen geen rekening met een trendmatige verhoging. Op basis van de beschikbare managementrapportage verhoogden we bij de tweede bestuursrapportage 2019 (peildatum

augustus 2019) de kosten voor begeleiding met € 370.000 (een stijging van 9% ten opzichte van mei 2019). Bij de jaarrekening 2019 is het tekort € 48.000.

Op basis van de beschikbare managementrapportage over de eerste twee perioden van 2020 stijgen de aantallen indicaties en de periodebedragen, zowel in aantallen (12%) als in kosten (8%). Dit is de reden dat we bij de eerste bestuursrapportage voor de maatwerkvoorziening begeleiding een bedrag van € 400.000 bijramen. Ook hier is voor de stijging van de tarieven een afzonderlijk bedrag in de begroting opgenomen.

Ten opzichte van het derde kwartaal 2019 nemen de Wmo-kosten voor Huishoudelijke Ondersteuning en Begeleiding fors toe, de stijging was groter dan we op basis van de meest recente managementinformatie bij de twee bestuursrapportage konden berekenen.

De oorzaak hiervan is:

- de vergrijzing. We zien een sterke toename van het aantal huishouden van 75 jaar en ouder dat een beroep doet op maatwerkvoorzieningen van de Wmo (van 11,7% naar 17,8% in 2030);
- De invoering van het abonnementstarief. Ook hoge(re) inkomens doen een beroep op maatwerkvoorzieningen van de Wmo;
- De landelijke jurisprudentie.

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Jeugdzorg (transformatiefonds)	Begin 2019 stelden alle gemeenten in de jeugszorgregio West-Brabant West de Strategie Veiligheid vast. We betalen deze activiteiten uit de Rijksbijdrage "transformatiefonds". Het Rijk stelde voor onze regio afgerond € 2 miljoen beschikbaar. Regionaal zetten we dit in voor programmamanagement, ondersteuning pilots en implementatie strategie veiligheid. De resterende regionale middelen zetten de gemeenten afzonderlijk in. Voor Etten-Leur bedragen de resterende middelen voor 2020 € 191.000. We besteden dit bedrag volgens het lokale actieplan door tijdelijk extra jeugdprofessionals in te zetten.
2. Jeugdzorg (transformatiefonds)	Volgens de dienstverleningsovereenkomst is de gemeente Roosendaal penvoerder. De middelen voor de uitvoering van het lokale actieplan Etten-Leur declareren we daarom bij de gemeente Roosendaal.
3. Jeugdzorg (Zorg in Natura)	De vraag naar jeugdzorg stijgt nog steeds. De ontwikkelingen, zoals vermeld in de jaarrekening 2019 rekenen we structureel door naar de jaren 2020-2024. We passen wel zo veel en snel mogelijk lichte vormen van jeugdzorg toe. Hiermee voorkomen we dure oplossingen zoals uithuisplaatsing, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Op deze dure vormen van jeugdzorg constateren we dan ook een besparing. Ook houden we rekening met jaarlijkse indexering voor loon- en prijsstijging.
4. Jeugdzorg (JeugdzorgPlus)	De ontwikkelingen zoals vermeld in de jaarrekening 2019 ramen we nu structureel. Door lichte(re) vormen van zorg in een vroegtijdig stadium in te zetten, besparen we op dure vormen van jeugdzorg. Dit leidt wel tot een verhoging van de kosten voor jeugdzorg in natura.
5. Jeugdzorg: (persoonsgebonden budget)	Meer inwoners kiezen voor zorg in natura. De ontwikkelingen zoals vermeld in de jaarrekening 2019 ramen we nu structureel. Dit voordeel leidt tot hogere uitgaven op zorg in natura.
6. Jeugdzorg (veiligheid)	De ontwikkelingen zoals vermeld in de jaarrekening 2019 ramen we nu structureel. We zetten in een vroegtijdig stadium lichtere vormen van zorg in om dure vormen van jeugdbescherming en jeugdreclassering terug te dringen. Hierdoor besparen we op deze dure vormen van jeugdzorg. Deze inzet leidt tot een verhoging van de kosten voor lichte vormen van begeleiding.
7. Jeugdzorg (Jeugdprofessionals)	Door loon- en prijsindexering verhogen we de tarieven voor de inhuur van de Jeugdprofessionals.
8. Wmo: huishoudelijke ondersteuning	Door de invoering van het abonnementstarief constateren we een sterke stijging van het gebruik van de voorziening Huishoudelijke Ondersteuning.

Onderwerp	Toelichting
9. Wmo (Persoonsgebonden budget)	Meer inwoners maken gebruik van de voorziening huishoudelijke ondersteuning. Aanbieders kunnen door deze stijging niet het gewenste aantal hulpen leveren. Daarom adviseren we cliënten om gebruik te maken van een persoonsgebonden budget.
10. Wmo: begeleiding	Ook bij de voorziening Begeleiding zien we een stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakt van deze voorziening. Dat wordt veroorzaakt door de vergrijzing en het steeds meer zelfstandig wonen van inwoners met een beperking. Op basis van de aantallen over het eerste kwartaal 2020 ramen we de kosten voor 2020 en volgende jaren.
11. Wmo: indexering budgetten	We indexeren de Wmo-budgetten voor loon- en prijsindexatie.
12. Wmo (eigen bijdrage - Centraal Administratie Kantoor)	Door de invoering van het abonnementstarief dalen de inkomsten uit eigen bijdragen Wmo.
13. Wmo: beschermd wonen	Vanaf 2021 worden we verantwoordelijk voor het Wmo onderdeel Beschermd Wonen. We spraken met centrumgemeente Breda financiële solidariteit af per 2021. Breda heeft op het budget voor Beschermd Wonen een tekort van € 900.000. Het aandeel van de gemeente Etten-Leur hierin is € 84.600. Deze kosten dekken we gedeeltelijk uit het budget ambulantisering GGZ. Dit budget ontvangen we extra van het Rijk.
14. Wmo: ambulantisering GGZ	Het rijksbudget ambulantisering GGZ zetten we in voor Beschermd Wonen.
15. Werkplein: inkomen	De uitstroom uit het uitkeringsbestand blijft in 2019 achter. Hierdoor start het begrotingsjaar 2020 met een hoger aantal uitkeringsgerechtigden dan in de oorspronkelijke Werkpleinbegroting 2020 was voorzien. Daarnaast is er sprake van indexering van de uitkeringslasten in verband met een stijging van het minimumloon in 2020. Vanaf 2021 houden we rekening met een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden.
16. Werkplein: productiekosten re-integratie	Meerjarig is de verwachte bijdrage aan het Werkplein voor de productkosten re-integratie aangepast aan de gewijzigde rijksbijdragen 'begeleiding nieuwe doelgroepen Participatiewet' uit de septembercirculaire. Deze rijksbijdragen vloeien 1-op-1 door naar het Werkplein. De rijksbijdrage aan gemeenten is verhoogd, daarmee wordt ook de bijdrage aan het Werkplein verhoogd.
17. Werkplein: werk (statushouders)	Na het vaststellen van de oorspronkelijke begroting 2020 van het Werkplein besloten wij de aanpak statushouders ook in 2020 voort te zetten. Dit is nu in de gewijzigde begroting van het Werkplein opgenomen.
18. Werkplein: minima	We realiseren structureel de bezuiniging op de collectieve ziektekostenverzekering van € 100.000. Deze bezuiniging namen we al op in de begroting. Op basis van de trend van de voorgaande jaren verwachten we wel een stijging in het gebruik van de webshop en overige uitkeringen.
19. Werkplein: Bedrijfsvoering	De organisatiekosten van het Werkplein vallen hoger uit dan geraamd. Voornaamste reden is de hogere loonkosten als gevolg van het afsluiten van de CAO-gemeenteammbtenaren. Ook werkt het Werkplein aan een integrale samenwerking met de gemeenten binnen het sociaal domein. Daarom vult het Werkplein de geraamde taakstelling van 2 FTE niet in. Meerjarig houden we rekening met verwachte CAO-ontwikkelingen.
20. Werkvoorzieningschap (WVS)	De afbouw van het aantal medewerkers van het Werkvoorzieningsschap loopt niet gelijk met de afbouwnorm van het Rijk. Hierdoor zijn de kosten van het Werkvoorzieningsschap hoger dan de compensatie van het Rijk. Verder wordt de bijdrage aangepast aan de rijksbijdrage WSW volgens de septembercirculaire 2019. Deze bijdrage wordt 1 op 1 doorbetaald aan de WVS.
21. BUIG-uitkering	Het Rijk verlaagde het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). Omdat de ontwikkelingen vanaf 2021 nog niet bekend zijn namen we in deze jaren nog geen bedrag op.
22. Rijksbijdrage Regeling ToZo	Door de coronacrisis ontvangt de gemeente van het Rijk een uitkering voor de ondersteuning van zelfstandige ondernemers, de regeling Tijdelijke Overbrugging Zelfstandige Ondernemers.
23. Uitkering Zelfstandige ondernemers	De uitkering voor de regeling Tijdelijke Overbrugging Zelfstandige Ondernemers betalen wij door aan het Werkplein. Het Werkplein voert de regeling uit.
24. Algemene uitkering	We actualiseren de uitkeringen gemeentefonds aan de hand van de laatst bekende wijzigingen. Ook actualiseren we de rijksbijdrage WVS.
25. Overig	

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Samenkracht en burgerparticipatie

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We voeren de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet 2015 uit. Daarmee dragen we bij aan de zorg, ondersteuning en redzaamheid die inwoners nodig hebben om zo zelfstandig mogelijk in de samenleving mee te doen.

In dit taakveld gaat het over de algemene voorzieningen, die voor iedereen vrij toegankelijk zijn.

Voorbeelden daarvan zijn:

- wijk- en maatschappelijke accommodaties;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers;
- informatie;
- hulp en advies;
- inburgering;
- inwonersparticipatie;
- wijkverenigingen en leefbaarheidsinitiatieven;
- buurtbemiddeling en buurtpreventie;
- welzijnsactiviteiten waaronder jongerenwerk;
- collectief vervoer;
- speelruimte.

Voor een aantal van deze onderwerpen geldt dat we verplicht zijn om deze taken uit te voeren, maar er is vrijheid in de mate waarin we deze taken uitvoeren.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente heeft vrijheid in de mate van uitvoering van deze wettelijke taken. De gemeente kiest ervoor dat de sociale basis van algemene voorzieningen goed is. Dit leidt op termijn tot minder uitgaven voor individuele en duurdere voorzieningen van Wmo en Jeugdzorg.

We doen niet meer dan wettelijk verplicht, verschillen ontstaan in de mate waarop het algemene voorzieningenniveau is georganiseerd.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

Etten-Leur Actief, vreemdelingenbeleid, uitvoering wet kinderopvang, deeltaxi, algemene voorzieningen voor jeugd, wijkgericht werken, bewonersinitiatieven, jeugd- en jongerenwerk, wijkwerk, samenlevingsopbouw, huisvesting ouderwerk, huisvesting sociaal culturele activiteiten, huisvesting jeugd- en jongerenwerk.

Wijkteams

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We moeten zorgen voor toegang tot Wmo en Jeugdzorg, informatie en advies, bereikbaarheid en onafhankelijke cliëntondersteuning.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente heeft vrijheid bij de uitvoering van deze wettelijke taken. We maken gebruik van het Wmo-loket Elz en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Ook werken we vanaf 2019 met een Multidisciplinair Team Zorg en Veiligheid. Dit team bespreekt complexe probleemgevallen. Dit team heeft ook de wettelijke taak voor preventie en vroegsignalering.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

Wmo-loket Elz en Centrum Jeugd en Gezin.

Inkomensregelingen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Wat we moeten doen staat in de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), het besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) en het Minimabeleid.

We helpen inwoners aan het werk te gaan. Ook ondersteunen we (startende) ondernemers. Lukt dit niet? Dan zorgen we voor een bijstandsuitkering of een bedrijfskrediet.

De bijstandsuitkering is voor mensen die (tijdelijk) niet genoeg geld hebben om van te leven en ook niet in aanmerking komen voor een andere uitkering. Ook kunnen inwoners die (tijdelijk) afhankelijk zijn van een laag inkomen, extra geld krijgen voor bijzondere- en noodzakelijke kosten.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Bijzondere bijstand, kwijtschelding en schuldhulpverlening zijn verplichte taken. Er is vrijheid in de mate van uitvoering. Alle voorzieningen voor maatschappelijke participatie zijn niet verplicht.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

WWB inkomensdeel, bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ), uitvoering IOAW, bijzondere bijstand, kwijtscheldingen gemeentelijke heffingen, schuldhulpverlening en maatschappelijk participatie.

Begeleide participatie

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We moeten de Wet sociale werkvoorziening (WSW) uitvoeren. De WSW is bedoeld voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking niet onder normale omstandigheden kunnen werken. We moeten ervoor zorgen dat inwoners met een WSW-indicatie (in of via een sociale werkvoorziening) toch kunnen werken.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We voeren uit wat er in de WSW staat.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
trajectbegeleiding arbeidsbemiddeling, WSW.

Arbeidsparticipatie

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Wat we moeten doen is opgenomen in de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Het doel van deze wetten is om zoveel mogelijk mensen, met of zonder beperkingen, zo snel mogelijk werk te laten vinden. We gebruiken hiervoor verschillende instrumenten: we zorgen voor beschut werk en aangepaste werkplekken, begeleiding op de werkvloer, we scheppen werkervaringsplekken, begeleiden bij re-integratie, training en scholing.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We voeren alleen uit wat wettelijk verplicht is.

Binnen dit taakveld valt onder andere:
re-integratie.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We moeten ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. We geven ondersteuning thuis via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). We ondersteunen mensen die (tijdelijk) niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. Voorbeelden zijn:

- woningaanpassingen;
- hulpmiddelen;
- overige voorzieningen voor gehandicapten, bijvoorbeeld een gehandicaptenparkeerkaart.

Een inwoner kan ook een persoonsgebonden budget (pgb) krijgen. Hiervoor kan hij zelf een voorziening inkopen of zorgen dat de woning aangepast wordt.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee.

Maatwerkdienstverlening 18+

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De overheid vindt het belangrijk dat inwoners zelfredzaam zijn. Ook vindt zij het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Als dat lastig is, hebben we de taak hierbij te

ondersteunen. Dit moet zoveel mogelijk gebeuren in de eigen leefomgeving. Dit is vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het gaat dan om:

- individuele begeleiding en groepsbegeleiding/dagbesteding;
- huishoudelijke verzorging;
- ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten;
- individueel vervoer;
- financiële tegemoetkoming voor personen met een fysieke beperking, een psychische of psychosociale beperking en de extra kosten die daarbij ontstaan;
- schuldhulpverlening.

Een inwoner kan een persoonsgebonden budget (pgb) aanvragen. Hiervoor kan hij zelf een voorziening inkopen. De ondersteuning vanuit de gemeente is maatwerk. We kijken per persoon wat passend is.

We moeten ook de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uitvoeren. Deze wet verplicht ons mensen hulp te bieden bij financiële problemen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee. Bij de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning bemiddelen we in het geval van een persoonsgebonden budget tussen de cliënt en de huishoudelijk ondersteuner. We hebben 20 uur per week beschikbaar voor 550 cliënten. Eerder was de formatie hiervoor 1,5 fte. Daar tegenover staat dat een persoonsgebonden budget aanmerkelijk minder bedraagt dan zorg in natura.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
zie lijst hierboven, zeker geen jeugd.

Maatwerkdienstverlening 18-

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We zijn verantwoordelijk voor alle vormen van jeugd- en opvoedhulp. Bijvoorbeeld hulp aan huis bij problemen in het gezin. We zijn ook verplicht om jeugdhulp en ondersteuning te bieden aan jongeren met een beperking, stoornis, aandoening of opgroei problemen. Door de jeugdhulpplicht moeten we in ieder geval:

- jeugdigen adviseren welke hulp het beste past;
- samen met de jeugdigen de goede vorm van jeugdhulp kiezen;
- zorgen dat de gekozen jeugdhulp ook echt beschikbaar is.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee. We voeren de Jeugdwet uit. Samen met negen gemeenten in de regio vormen we een eigen jeugdstelsel.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

persoonsgebonden budget Jeugd, niet vrij toegankelijke jeugdzorg, sturingsteam en expertteam jeugd.

Geescaleerde zorg 18+

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We voeren de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) uit. We zijn verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning van volwassenen. Een bijzonder onderdeel is de zogenoemde 'geëscaleerde zorg'. Hieronder vallen verschillende vormen van tijdelijke opvang voor volwassenen:

- maatschappelijke opvang voor mensen met verschillende problemen, waaronder verslaving;
- opvang voor dak- en thuislozen;
- inloop voor mensen met GGZ-problemen;
- opvang bij (dreigend) huiselijk geweld;
- beschermd wonen voor mensen met psychische of psychosociale problemen;
- vrouwenopvang.

Alle gemeenten zijn wettelijk verplicht om deze vormen van opvang en beschermd wonen aan te bieden. De Wmo verplicht colleges met elkaar samen te werken. De centrumgemeente Breda voert daarom de taken voor opvang en beschermd wonen uit. Met ingang van 2021 wordt iedere gemeente zelf verantwoordelijk voor de maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee, deze taken voert Breda uit.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

opvang en beschermd wonen WMO.

Geescaleerde zorg 18-

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

In de Jeugdwet staat dat de we verantwoordelijk zijn voor de kinderscherming en de jeugdreclassering.

Ouders voeden hun kind op. Dat is hun recht en hun plicht. Soms komt de ontwikkeling van een kind in gevaar. Dan kan de kinderscherming helpen. Bijvoorbeeld door ouders te leren hoe zij hun kind moeten opvoeden of door een kind (tijdelijk) ergens anders te laten wonen.

Zodra een kind iets doet wat van de wet niet mag, dan krijgt het te maken met de jeugdreclassering. De jeugdreclassering begeleidt deze kinderen om ervoor te zorgen dat ze niet opnieuw in de fout gaan.

We moeten ook hulp inschakelen als binnen een gezin direct hulp nodig is. Dit kan wanneer een kind thuis niet meer veilig is of wanneer het gedrag van een kind onveilig is voor de omgeving. Soms lopen ruzies uit de hand of lopen kinderen weg van huis. In dit soort situaties kunnen mensen 24 uur per dag bellen voor hulp.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
jeugd en veiligheid.

7. Volksgezondheid en milieu

Ontwikkelingen - Omgevingswet

Op 1 april 2020 besloot de Minister de datum voor in werking treden van de Omgevingswet uit te stellen. De nieuwe datum is 1 januari 2022. In programma 8 leest u hierover meer. De wet bevat veel milieuregels en heeft gevolgen voor de taken op dit gebied. Ondanks het uitstel willen we u informeren over enkele specifieke veranderingen op het gebied van milieu.

Overdracht van rijksregels naar gemeenten

Het Rijk draagt voor sommige activiteiten de regels over aan gemeenten. Het gaat onder andere om regels over geur, horeca of lozingen van huishoudens. De gemeenten beslissen daar voortaan over. De regels maken straks onderdeel uit van het omgevingsplan. Het Rijk biedt de gemeenten een pakket van regels aan. Dit pakket heet de 'bruidsschat'. Gemeenten krijgen zo de tijd om een afweging te maken hoe zij de activiteiten willen regelen. Dat hoeft niet meteen. Dat mag ook later. In de tussentijd gelden de regels uit de 'bruidsschat'. Vooralsnog vormt bij inwerkingtreding van de wet de 'bruidsschat' de basis voor de uitoefening van deze taak. Over de uitoefening moeten we nog afspraken maken met de Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant (OMWB).

Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten

De provinciale bodemtaken komen naar gemeenten. Deze taken zijn nu ondergebracht bij de verschillende omgevingsdiensten in Noord-Brabant. Onduidelijk is wat de overdracht van deze taken in financiële en personele zin gaat betekenen. En welke rol de OMWB daarbij blijft vervullen.

Leges omgevingsvergunningen milieu

Gemeenten mogen tot nu toe geen leges heffen over omgevingsvergunningen milieu. Na de invoering van de Omgevingswet komt hierin verandering. Gemeenten mogen tot legesheffing overgaan. Dit betekent aanpassing van de legesverordening. Omdat de OMWB de voorbereiding van deze vergunningen verzorgt, is afstemming met deze dienst en de aangesloten gemeenten gewenst. We hebben nu nog geen idee wat het heffen van leges over omgevingsvergunningen milieu onze gemeente kan opleveren. De verwachting is dat gemeenten hiervoor gekort worden op het Gemeentefonds. Komend jaar hopen we meer inzicht te krijgen om de legesverordening 2022 te verwerken.

Luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid

De invoering van de Omgevingswet heeft ook gevolgen voor de onderwerpen luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. De gemeente Etten-Leur moet waarschijnlijk een programma voor luchtkwaliteit vaststellen. Op het gebied van geluid geldt straks een verplichte monitoring en beheersing van geluid. Gemeenten stellen basiskaarten voor lokale wegen en geluidproductieplafonds voor bedrijventerreinen vast. Verder stellen zij ook aandachtsgebieden voor externe veiligheid vast. Door het uitstel van de inwerkingtreding van de wet is onduidelijk

wanneer gemeenten hiertoe moeten overgaan. De kosten voor deze activiteiten verwachten we voorsnog uit bestaand budget te kunnen betalen. Mocht dit anders zijn dan komen we daar volgend jaar op terug.

Deelnemersbijdrage OMWB

De hiervoor omschreven veranderingen kunnen gevolgen hebben voor het takenpakket van de OMWB en de deelnemersbijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling. Nu is moeilijk in te schatten wat dit op termijn betekent. Onze inzet is kostenneutraal.

Ontwikkelingen - Overig

Bestrijden eikenprocessierups

In de afgelopen jaren vond een explosieve groei van het aantal eikenprocessierupsen plaats. De kosten voor de bestrijding hiervan zijn daardoor ook flink toegenomen. De bestrijding is wettelijk verplicht. Voor 2021 en verder is een budgetverhoging voor ongediertebestrijding van € 35.000 noodzakelijk. De uitbreiding van dit budget voorkomt een financiële tegenvaller aan het einde van het jaar.

Energietransitie

Voorjaar 2021 stellen gemeenteraden in West-Brabant de Regionale Energie Strategie West-Brabant (RES 1.0) vast. De strategie vormt de basis voor de uitvoering en bevat een taakstelling voor overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties: in 2030 wordt 40% elektriciteit duurzaam opgewekt en gebruiken we ten opzichte van 2020 15% minder energie voor verwarming in de gebouwde omgeving.

Elektriciteit

Kijken we naar de opgave tot 2030 dan moet er in Etten-Leur nog 28 GWh aan duurzame elektriciteit op grote daken worden gerealiseerd. Dat komt overeen met een oppervlakte van ongeveer 31 hectare. De omvang van de opgave is gebaseerd op het huidige bod van de regio aan het Rijk. In oktober 2020 geeft het Rijk een reactie op de regionale strategieën uit alle regio's. Ofschoon de regio West-Brabant al meer wil opwekken dan bij een verdeling op grond van verbruik nodig is, is niet helemaal uit te sluiten dat het Rijk een extra opgave oplegt. De komende jaren zijn dus vooral gericht op het stimuleren en ondersteunen van eigenaren van grote daken bij het plaatsen van zonnepanelen. Daarnaast ondernemen we actie om meer zonnepanelen op kleine daken te realiseren. Deze panelen tellen echter niet mee in de RES. Tot 2030 voeren we een terughoudend beleid ten aanzien van zonneparken. In de 60% concept versie van de omgevingsvisie doen we daarvoor een voorstel. Dat geldt ook voor de energieopwekking via windmolens. De verdere besluitvorming volgt het traject van de omgevingsvisie.

Warmte

Een ander onderdeel van het RES betreft de warmte-voorziening. Het Rijk heeft besloten het gebruik van aardgas voor ruimteverwarming tot 2050 drastisch terug te dringen. Gemeenten moeten eind 2021 beschikken over een Transitievisie Warmte (TVW). In deze visie geven

gemeenten aan voor welke warmteoplossingen zij kiezen. De gemeenteraad stelt de transitievisie vast. We verwachten medio 2021 de conceptversie voor te kunnen leggen aan de gemeenteraad. Belangrijk is het draagvlak onder inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en belangengroepen. Hiervoor willen we voldoende tijd uittrekken. We voerden al gesprekken met twee grote partijen, namelijk netbeheerder Enexis en woningcorporatie Alwel. De warmtetransitie zal geleidelijk over de gemeente worden uitgerold. Hiervoor stellen we wijkuitvoeringsplannen op. Een tussentijdse bijstelling van doelen of maatregelen blijft mogelijk. De vastgestelde TWV actualiseren we elke vijf jaar.

Klimaatprogramma

Samen met regiogemeenten en Waterschap voerden we klimaatstresstesten op wijk- en straatniveau uit. Dit jaar vullen we de resultaten nog met een aanvullende regionale stresstest aan. De resultaten benutten we voor gesprekken met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en belangengroepen. Uiteindelijk resulteert dit in een uitvoeringsprogramma. Aan dit programma koppelen we een meerjarenraming voor de kosten. Mogelijk dat we bij de meerjarenbegroting 2021-2024 al een eerste indicatie kunnen geven.

Een van de mogelijke maatregelen betreft de berging van hemelwater op eigen terrein. In het Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (VGRP) is de optie opgenomen om een zogeheten 'Hemelwaterordering' vast te stellen. De Waterwet biedt gemeenten daartoe de bevoegdheid. We hebben een verordening in voorbereiding. De gevolgen van deze extra taak voor de vergunningverlening en de handhaving onderzoeken we. Hierbij kijken we naar het eventueel verrekenen van de kosten in het tarief voor de rioolheffing.

Sanering geluidslawaai

Via de Regio West-Brabant ontvingen we € 60.000 voor geluidsanering. Tot voor kort voerde de RWB deze taak namens gemeenten uit. We benutten dit bedrag om in 2021 en 2022 maatregelen tot vermindering van geluid te betalen (dit kan variëren van een bijdrage bij het inzetten van stil asfalt tot het financieren van onderzoekskosten).

Asbestsanering

Het Rijk is samen met provincies, gemeenten, brancheverenigingen en Milieu Centraal een volgende stap aan het zetten voor een asbestdakenvrij Nederland. Er wordt gedacht een fonds om de eigenaren van asbestdaken en mogelijk ook bedrijven te helpen bij het verwijderen van asbest. De bijdrage van het Rijk is waarschijnlijk € 12 miljoen. Provincies en gemeenten moeten dit fonds verder vullen. De hoogte van de bijdrage voor onze gemeente is nog niet bekend. In de loop van 2020 verwachten we hierover meer duidelijkheid. Zodra we deze informatie hebben, verwerken we dit in de meerjarenbegroting.

Wat wilden we bereiken?

Een duurzame en gezonde leefomgeving creëren en behouden.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m² en hoger.
Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/sociale eenzaamheidscore.
2. We garanderen een goede afvoer van riool- en hemelwater en beheersing van de grondwaterstand.
3. De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner.
4. De duurzaamheidsscore volgens TELOS⁴ duurzaamheidsmonitor bedraagt minimaal 52 (schaal 1-100).
In 2030 wordt in West-Brabant wordt 2,6 TWh aan duurzame energie opgewekt.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m ²	2016	50,1	45,6	50,9
Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een hoge emotionele/sociale eenzaamheidscore	2016	38,6	44,6	40,9
Omvang huishoudelijk restafval in kg/inwoner (fijn afval) (BBV)	2018	105	102	145
Duurzaamheidsscore (score 1-100) (Telos duurzaamheidsmonitor) ¹	2019	49	48,5	-
Hoeveelheid hernieuwbare energie in West-Brabant in TWh ²	2019	0,4	0,5	-
Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	2018	15,9	17,5	-

¹ Telos - universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling

² Regionale energie strategie

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

⁴ universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

Minder dan 45 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een Body Mass Index (BMI) van 25 kg/m² en hoger.

Minder dan 42 % van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft een hoge emotionele/sociale eenzaamheidscore.

Uitvoering

1.1 We zetten samen met partners een netwerk op. De deelnemers helpen inwoners met overgewicht, bewegingsarmoede, alcohol- en/of drugsproblemen en sociaal isolement hun gedrag te veranderen.

De GGD West-Brabant houdt in 2020 een gezondheidsenquête onder inwoners van 19 jaar en ouder. De resultaten verwachten we voorjaar 2020. Het is niet duidelijk of de coronacrisis van invloed is op dit proces.

1.2 Samen met partners organiseren we preventieve activiteiten voor de bestrijding van ongezond gedrag. De activiteiten zijn ook bedoeld om inwoners te stimuleren elkaar te helpen en ondersteunen.

1.3 We ontwikkelen een hulpmiddel voor inwoners om op wijkniveau te komen tot een leefomgeving die de gezondheid van de bewoners beschermt, bewaakt en bevordert. Daarbij starten we in één wijk om vervolgens het hulpmiddel geleidelijk in andere wijken te introduceren.

Halverwege 2020 weten we meer over dit hulpmiddel en hoe we dit effectief kunnen inzetten. We sluiten niet uit dat door de coronacrisis er vertraging optreedt.

1.4 We verlenen medewerking aan de Stichting Hartveilig Etten-Leur om eind 2021 over een dekkend AED netwerk (gebaseerd op het principe van de zes minutenzone) te beschikken.

1.5 We saneren 3 woningen waarvan de gevelbelasting verkeerslawaai meer dan 63 dB bedraagt (in 2021 2 woningen en in 2022 24 woningen).

Doelstelling 2:

We garanderen een goede afvoer van riool- en hemelwater en beheersing van de grondwaterstand.

Uitvoering

2.1 We onderzoeken welke aanvullende maatregelen in het rioolsysteem nodig zijn om de gevolgen voor de klimaatverandering op te vangen.

2.2 We starten samen met onze partners met de verbetering van de waterhuishouding op het bedrijventerrein 'Vosdonk'.

Dit is een complex project waarbij veel partijen betrokken zijn en de procedure volgens de Waterwet moet worden gevolgd. Er is ook een raakvlak met de reconstructieplannen van de N640. Uitvoering start op z'n vroegst begin 2021.

Doelstelling 3:

De omvang huishoudelijk restafval (fijn afval) bedraagt maximaal 100 kg per inwoner.

Uitvoeringrichting

3.1 We zamelen het huishoudelijk afval gescheiden in en bestrijden zwerfafval actief.

3.2 We zetten het huidige programma voor preventie en toezicht op zwerfafval en illegaal storten voort.

Doelstelling 4:

**De duurzaamheidsscore volgens TELOS¹ duurzaamheidsmonitor bedraagt minimaal 52 (schaal 1-100).
In 2030 wordt in West-Brabant 2,6 TWh aan duurzame energie opgewekt.**

Uitvoeringrichting

4.1 Aan de hand van de resultaten van de stresstest naar de gevolgen van de klimaatverandering voeren we met onze partners risico-dialogen en stellen we een uitvoeringsprogramma op.

Samen met andere gemeenten in de regio Baronie voerden we tijdens het opstellen en het beschikbaar komen van stresstesten gesprekken met regionale maatschappelijke organisaties. Het gesprek met inwoners en lokale organisaties moet nog plaatsvinden. We houden rekening met vertraging als gevolg van de coronacrisis.

4.2 Aan de hand van de 'Routekaart klimaatneutraal Etten-Leur' stellen we een uitvoeringsprogramma op.

Er komt (voorlopig) geen uitvoeringsprogramma aan de hand van de 'Routekaart'. De Regionale Energie Strategie (RES) en de Transitievisie Warmte zijn leidend voor het beleid op het gebied van verduurzaming van onze gemeente.

4.3 We stellen in overleg met partners een 'Transitievisie warmte' voor de gehele gemeente op. Dit plan is vóór eind 2021 gereed. In dit plan is de volgorde voor het aardgasvrij maken van de wijken opgenomen. Voor de wijken die vóór 2030 aan de beurt zijn geven we concreet aan hoe we dat doen.

4.4 We stellen een beleid voor zonneparken en windmolens vast.

4.5 We ronden het collectief asbest saneren af en houden een evaluatie. Landelijke regels voor het saneren van asbesthoudende daken houden we in de gaten en waar nodig reageren we hierop.

4.6 Afhankelijk van de landelijke klimaatafspraken voor de industrie, landbouw en vervoer maken we met partners afspraken over (lokale) uitwerking.

We zetten het onderzoek naar verduurzaming van de glastuinbouw voort. Het overleg met de industrie loopt via de Regionale Energie Strategie (RES) en de Regio West Brabant (RWB).

¹ Universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-1.232	-1.288	-1.413	-1.320	-1.322
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Bestrijding eikenprocessierups	-35	0	0	0	0
2. Overig	4	-12	-40	-40	-40
Totaal wijzigingen	-31	-12	-40	-40	-40
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-1.263	-1.300	-1.453	-1.360	-1.362

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Bestrijding eikenprocessierups	De afgelopen jaren vond een explosieve groei plaats van het aantal eikenprocessierupsen. De kosten voor de bestrijding nemen hierdoor toe.
2. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Volksgezondheid

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We voeren de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. De wet is gericht op het voorkomen van gezondheidsproblemen. De jeugdgezondheidszorg is een onderdeel van deze wet (consultatiebureau en toezicht GGD op scholen). Gemeenten hebben ook een wettelijke taak voor toezicht op de kinderopvang (hygiëne). De GGD voert deze taak uit.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De wet verplicht gemeenten een actieve rol te spelen voor de algemene gezondheidszorg. Daarom richten we ons op de bestrijding van eenzaamheid, overgewicht, drank- en drugsverslaving en geven we extra aandacht aan voorlichting over dementie. De GGD voert voor ons een aantal extra taken uit op het gebied van gezondheidszorg voor de jeugd. Het 'project gezonde leefstijl' is hiervan een voorbeeld.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
openbare gezondheidszorg, mantelzorgers en vrijwilligers.

Riolering

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Onze taken voor riolering zijn vastgelegd in de Waterwet en Wet Milieubeheer. Het stedelijk waterbeheer draagt bij aan de volksgezondheid en leefbaarheid (droge voeten). We moeten afvalwater, regenwater en grondwater doelmatig inzamelen en transporteren. Het grootste deel van het systeem bestaat uit riolering. De rest loopt via greppels en sloten.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De uitvoering is in hoofdzaak gericht op de wettelijke taken.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
riolering, rioolaansluitingen, pompgemalen en bergbezinkbassins.

Afval

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

Op grond van de Wet milieubeheer is de gemeente verplicht om tenminste een maal per week afval van huishoudens in te zamelen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

De gemeente voert een beleid gericht op het gescheiden inzamelen van afval en hergebruik van afval als grondstof (Afvalplan 2020). Verder proberen we via voorlichting en educatie de afvalstromen te beperken.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
afvalscheiding en recycling, vuilophaal en afvoer, vuilstort en verwerking.

Milieubeheer

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We hebben wettelijke taken voor de bescherming van het milieu (beleid, vergunningverlening, handhaving en toezicht) op de volgende gebieden:

- lucht- en bodemkwaliteit;
- geluidhinder;
- geurhinder;
- trillinghinder;
- transport en het bewerken en verwerken van gevaarlijke stoffen (externe veiligheid);
- asbestbestrijding;
- ongediertebestrijding;
- reductie van CO₂ en andere broeikasgassen (energiebesparing en een duurzame wijze van energieopwekking zijn middelen om tot reductie te komen);
- het beperken en voorkomen van nadelige gevolgen van de klimaatverandering. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld waterbeheer (riolering en dergelijke), maar ook maatregelen met oog op gezondheid.

De uitvoering van een deel van de taken is ondergebracht bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB).

Een deel van de wettelijke taken wordt opgenomen in de nieuwe Omgevingswet.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We stimuleren via netwerken en met advies dat onze inwoners en andere partners duurzaamheidsmaatregelen nemen. We geven voorlichting op scholen, via de KOEPEL.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
milieubeleid en beheer, duurzaamheid, bodembescherming en sanering, geluidshinder, milieuhandhaving en ongediertebestrijding.

Begraafplaatsen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We moeten ervoor zorgen dat er minimaal één gemeentelijke begraafplaats is.
Hiervoor houden we een administratie bij (Wet op lijkbezorging).

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We hebben één begraafplaats (Zundertseweg). De tarieven voor begraven zijn niet kostendekkend.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
beheer begraafplaatsen en begraafplaatsrechten.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Ontwikkelingen - Omgevingswet

De nieuwe datum voor het in werking treden van Omgevingswet is 1 januari 2022. Dit is een uitstel van een jaar. De minister stelde drie voorwaarden voor inwerkingtreding van de wet namelijk:

- de voortgang van de wetgeving en de verwerking van de regels in processen van andere overheden;
- de voortgang van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO);
- de voortgang van de invoering van de wet bij provincies, gemeenten en waterschappen.

De minister stelt vast dat op dit moment aan geen van deze voorwaarden volledig kan worden voldaan. Het grootste knelpunt vormt de voortgang van het DSO. Dit in combinatie met de effecten van de maatregelen rondom de coronacrisis vormden aanleiding om tot uitstel over te gaan.

Het uitstel van een jaar biedt gemeenten de kans om zich nog beter voor te bereiden op de nieuwe wet. Want hoe dan ook, de invoering van de wet is van invloed op de gemeentelijke organisatie maar ook op de samenwerking met andere overheden en uitvoeringsinstanties. Ook moeten inwoners en ondernemers wennen aan een andere manier van werken.

In programma 7 brachten we al een aantal veranderingen op het gebied van milieu in beeld. Aanvullend besteden we aandacht aan de voortgang.

Organisatie

Begin 2018 gaven we een programmamanager opdracht de invoering van de Omgevingswet te begeleiden. Hij vormde een programmateam. De leden van dit team pakten samen met medewerkers de vele werkzaamheden op. Zij boekten al veel vooruitgang en gaan voortvarend verder. We brengen op dit moment in kaart wat het uitstel voor onze organisatie betekent. Eventuele financiële gevolgen nemen wij daarin vanzelfsprekend mee.

Minimale eisen

Gemeenten moeten bij inwerkingtreding in elk geval voldoen aan minimale eisen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) stelde een lijst met 27 acties op. Een groot deel bestaat uit juridische verplichtingen. Voorbeelden hiervan zijn de processen voor vergunningen en meldingen, de participatie en het toezicht en de handhaving. De acties bevatten ook adviezen. Deze acties zijn niet direct noodzakelijk maar wel gewenst om de doelen van de wet te bereiken. We hanteren de lijst als leidraad voor de voortzetting van de werkzaamheden voor de invoering van de wet.

Aanpassing legesverordening

Bij programma 7 gingen we al kort in op de aanpassing van de legesverordening op het gebied van milieu. Ook op het gebied van bouwen zijn er aanpassingen in de tarieven nodig. Een

voorbeeld is de splitsing van omgevingsvergunningen voor de activiteit 'bouwen' in een bouwtechnische vergunning en een ruimtelijke vergunning. Daarbij is een relatie met de Wet kwaliteitsborging (zie apart kopje). We hoeven de veranderingen echter nog niet in de legesverordening 2021 te verwerken .

Uitvoeren omgevingsvisie

Eind 2020 presenteren we een volgend concept voor de omgevingsvisie. Een integrale strategische visie voor de ontwikkeling van Etten-Leur tot 2030. De omgevingsvisie levert voor deze periode een programma van projecten voor de fysieke leefomgeving op. Het betreft in belangrijke mate woningbouw, herstructurering bedrijventerreinen en de aanpassing/aanleg van infrastructuur. De financiering van een deel van deze projecten loopt via het Grondbedrijf. Dat geldt niet voor alle projecten. Voorbeelden hiervan zijn structurele maatregelen voor de aanpassing van bestaande infrastructuur of de aanleg van nieuwe infrastructuur van bovenwijks belang. Voor zover deze kosten niet rechtstreeks verband houden met de grondexploitatie komen deze kosten ten laste van de Algemene Dienst. Het is belangrijk daar nu al rekening mee te houden. We stellen daarom voor om vanaf 2021 hiervoor jaarlijks een bedrag van € 500.000 in het investeringsplan op te nemen. In de Kadernota 2022 presenteren we een concrete uitwerking en fasering naar projecten.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Het Rijk wil de kwaliteitstoets bij bouwen verbeteren. Onder andere gaan onafhankelijk kwaliteitscontroleurs controleren of een gebouw voldoet aan de wettelijke technische eisen. Daarnaast regelt de Wet kwaliteitsborging de aansprakelijkheid van aannemers bij fouten in de bouw. Deze veranderingen hebben gevolgen voor de toezichtstaken van de gemeente. De overdracht van taken vindt stapsgewijs plaats. De veranderingen gelden in eerste instantie voor eenvoudige bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. In de praktijk is dat het merendeel van de bouwactiviteiten. Later volgen de andere bouwwerken. Op die manier kunnen bouwbedrijven en gemeenten stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw. De veranderingen zijn van invloed op de hoeveelheid werk, de leges en benodigde personele capaciteit. Exacte cijfers hierover zijn nu nog niet te geven. We onderzoeken de gevolgen.

De inwerkingtreding van de wet is gekoppeld aan de Omgevingswet. Dit houdt verband met eerdergenoemde splitsing van de omgevingsvergunning voor de activiteit 'bouwen'. Uitstel van de Omgevingswet geldt dus eveneens voor de Wet kwaliteitsborging. Ondanks uitstel moeten we in de meerjarenbegroting met de gevolgen van de wet rekening te houden.

Wat wilden we bereiken?

In Etten-Leur is het goed wonen, werken en recreëren.

Wat zijn onze doelstellingen?

1. De score voor de sociaal-culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.
2. De waardering van de buurt als leefomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 8,05.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting	Gemeenten
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen (BBV)	2019	5,2	6,4	8,6
Score voor de sociaal-cultureel woonomgeving	2017	54	54	51
Waardering van buurt als leefomgeving	2019	8,03	8,01	8,04

Gemeenten = gemeenten met 25.000 - 50.000 inwoners.

BBV : Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Wat is de stand van zaken in 2020?

Beoogd resultaat is of wordt binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Er is een risico of onzekerheid dat het beoogd resultaat niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit wordt gerealiseerd.

Beoogd resultaat is of wordt niet binnen de tijd, het geld en de kwaliteit gerealiseerd.

Doelstelling 1:

De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.

Uitvoering

1.1 We stellen een herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' vast. De herziening bevat onder andere aangepaste regels voor zorgvuldige veehouderij (vertaling provinciale Verordening ruimte) en de wensen vanuit het raadsprogramma (nieuwe functies vrijkomende agrarische bebouwing en aangepaste regeling bijgebouwen). Ook herstellen we gebleken tekortkomingen.

1.2 We leggen tijdig (vóór 1 januari 2021) het ontwerp van bestemmings- en wijzigingsplannen die in voorbereiding zijn ter inzage. Zo voorkomen we dat

Doelstelling 1:

De score voor de sociaal culturele woonomgeving (op een schaal van 1-100) bedraagt minimaal 54.

Uitvoering

deze plannen onder de regels van de Omgevingswet vallen en we dubbel werk moeten doen.

1.3 We beschikken over een ontwerp voor de omgevingsvisie (integraal strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving als basis voor het omgevingsplan en de omgevingsprogramma's).

1.4 Op 1 januari 2021 voldoen we aan de eisen van de Omgevingswet voor de omzetting van geldende bestemmingsplannen, verordeningen en een deel van het Activiteitenbesluit naar het omgevingsplan.

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022.

1.5 We beschikken over een standaard pakket aan regels waarmee we vanaf 1 januari 2021 (nieuwe) initiatieven volgens de regels van de Omgevingswet kunnen afhandelen.

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022.

1.6 In overleg met (keten)partners beschikken we over nieuwe werkprocessen waarmee we nieuwe vergunningaanvragen volgens de regels in de Omgevingswet kunnen afhandelen.

1.7 We voldoen aan de minimale eisen voor aansluiting op de landelijke portal voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

1.8 We verwerven gronden afhankelijk van de keuzes in de omgevingsvisie voor stedelijke uitbreiding. Eventuele verwerving van gronden op strategische binnenstedelijke locaties (waaronder het bedrijventerrein) is afhankelijk van het aanbod.

Doelstelling 2:**De waardering van de buurt als leefomgeving (op een schaal van 1-10) bedraagt minimaal 8,05.****Uitvoering**

2.1 We verwachten ongeveer 200 woningen aan de woningvoorraad toe te voegen (verdeling naar woningtype: 38% appartement en 62% grondgebonden woning, verdeling in categorie: 12% sociale huur, 5% vrije sector huur en 83% koop). Met de raad is besproken bij nieuwe projecten te streven naar een middenhuur van 15 tot 20%.

Volgens de beschikbare gegevens leveren bouwbedrijven naar verwachting maar ongeveer 150 woningen op. De verdeling naar categorie pakt ook anders uit.

2.2 We werken verder aan plannen die woningbouw mogelijk maken op de volgende locaties: Spoorzone-Juvenaat, Stationsplein (Rabobank en Vier Leeuwen), Kompas (Van Genkstraat), Van 't Hoffstraat, Van Bergenpark (GGZ-terrein), noordoosthoek Schoenmakershoek-Oost, Anna van Berchemlaan 2 (huidige Nieuwe Nobelaarterrein), Withof en het voormalig houtproductiebos tussen Tamboerijn en De Streek. We zorgen voor een gevarieerd aanbod gericht op doorstroming. In het bijzonder verbeteren we de slaagkansen voor jongeren en ouderen. Voordat we plannen maken voeren we een dialoog met omwonenden en belanghebbenden.

2.3 We komen met voorstellen voor diverse huisvestingsopgaven (woonwagengewoners, arbeidsmigranten en groepen die nadrukkelijk zijn aangewezen op tijdelijke vormen van huisvesting).

2.4 Om (verouderde) woonwijken voor jongeren aantrekkelijker te maken, maken we afspraken met de woningcorporatie Alwel over het verbeteren van de huisvestingskansen.

Financiële ontwikkelingen

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger ten opzichte van de gewijzigde begroting toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000. Posten die politiek relevant zijn lichten we wel toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**. We ronden de bedragen af op € 1.000. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten afrondingsverschillen zijn.

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Startpositie 2020-2024	-1.151	-1.345	-1.505	-1.533	-1.515
Actualisatie begroting 2020-2024					
1. Overig	8	0	0	0	0
Totaal wijzigingen	8	0	0	0	0
Saldo na bestuursrapportage en kadernota 2020-2024	-1.143	-1.345	-1.505	-1.533	-1.515

Toelichting afwijkingen - bestand niet op website!

Onderwerp	Toelichting
1. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

Wettelijke taken

We geven in dit programma per taakveld inzicht in de wettelijke en niet-wettelijke taken.

Ruimtelijke ordening

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

De Wet ruimtelijke ordening verplicht gemeenten te zorgen voor evenwichtige toekenning van bestemmingen en functies aan gronden. Daaruit volgen ook regels voor het gebruik en bouwen. We leggen dit op hoofdlijnen vast in structuurvisies en op perceelniveau in bestemmingsplannen. De wet kent ook verplichtingen voor (particuliere) grondexploitatie en vergoeden van planschade. De Wet ruimtelijke ordening gaat straks op in de Omgevingswet.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Nee.

Binnen dit taakveld valt onder andere:
beleid ruimtelijke ordening en planologie.

Grondexploitatie (niet-bedrijven) terreinen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We hebben geen wettelijke plicht om zelf gronden te verwerven, te bewerken en te verkopen voor het verwezenlijken van plannen en bestemmingen. Als de gemeente dat wel doet is zij op grond van de Wet ruimtelijke ordening verplicht exploitatieplannen op te stellen.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

We hebben een aantal ontwikkellocaties voor woningbouw, bedrijven en natuur die we voor eigen rekening en risico ontwikkelen. We hebben een beperkte voorraad strategische gronden als mogelijke ontwikkellocatie.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:
alle aspecten die verband houden met (gemeentelijke) grondexploitatie vanaf verwerving tot grondverkoop en financiering tot beheer.

Wonen en bouwen

Wat moet de gemeente (wettelijk) doen?

We zorgen samen met corporaties en marktpartijen voor voldoende huisvesting voor onze inwoners. Het toezicht op de omvang en kwaliteit van de woningen is geregeld in de Woningwet en de Huisvestingswet.

De gemeente is op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Woningwet bevoegd tot het verlenen van vergunningen voor bouwen en het toezicht op de bouwveiligheid.

De Wabo en de Woningwet gaan (deels) op in de Omgevingswet.

Doet de gemeente meer dan wettelijk verplicht is?

Ondersteuning (financieel) voor het levensloopbestendig en duurzaam maken van bestaande woningvoorraad. Daarnaast voert de gemeente Etten-Leur een welstandsbeleid.

Binnen dit taakveld vallen onder andere:

handhaving bouwregelingen, omgevingsvergunningen, welstandsbeleid, volkshuisvestingsbeleid.

Paragrafen

De paragrafen geven inzicht in de beheersmatige aspecten en risico's van een aantal onderdelen die dwars door alle programma's heen lopen. Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) dient een aantal onderdelen als verplichte paragraaf bij begroting en jaarverslag opgenomen te worden, te weten: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid. Naast deze verplichte onderdelen besteden we binnen de paragrafen ook aandacht aan investeringen. De belangrijkste ontwikkelingen in 2020 en voor de jaren 2021-2024 binnen de genoemde onderdelen leest u hieronder.

Lokale heffingen

Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) geeft jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten' uit. Deze Atlas laat de woonlasten (afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerendezaakbelasting) zien per gemeente en geeft de positie aan die de gemeenten ten opzichte van elkaar innemen. Op basis van de COELO-Atlas 2020 nemen we de tiende plaats van West-Brabant in.

Aanpassing tarieven

Belastingen

De stijging van de belastingtarieven baseren we op de door het Centraal Planbureau (CPB) gepubliceerde cijfers van de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie'. In 2021 stijgen de tarieven met 1,4%.

Leges

Bij de stijging van de leges volgen we de stijging van de loonkosten. Dat doen we omdat de legeskosten vooral bestaan uit loonkosten. We gaan uit van een stijging met 2,6% in 2021.

De uitgangspunten voor de berekeningen van de leges en tarieven van de gemeentelijke opbrengsten leest u hier.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Uitgangspunten

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle bekende risico's waarvoor we geen maatregelen nemen en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft (of kan hebben) om onvoorziene kosten op te vangen. Door de financiële risico's te beheersen en de weerstandscapaciteit hierop af te stemmen, voorkomen we dat elk risico dat zich voordoet direct dwingt tot bezuinigen of lastenverzwaring.

De ratio van het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer van de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit. In het 'Beleidskader 2018-2021' bepaalden we de uitgangspunten voor risicomanagement. Hierin gaan we uit van een weerstandsratio van minimaal 1,1.

Project Nieuwe Nobelaer

Stand van zaken eerste bestuursrapportage 2020

Realiseren van maatschappelijke effecten

Door de raadsbesluiten van 11 februari 2014, 22 februari 2016, 8 november 2016 en 30 oktober 2018 om nieuwbouw voor Nieuwe Nobelaer te realiseren op het Banakker-terrein worden de effecten gerealiseerd met betrekking tot:

- de ontplooiing en ontwikkeling van kinderen en jongeren in hun diverse leefmilieus op school, in het gezin en in hun vrije tijd;
- alle inwoners komen op een laagdrempelige manier in aanraking met vormen van kunst en cultuur onder andere ter bevordering van de sociale verbondenheid;
- er is sprake van een betaalbaar cultuuraanbod met behoud van de bestaande functies van Nieuwe Nobelaer.

Politiek-bestuurlijk en draagvlak

Draagvlak voor nieuwbouw Nieuwe Nobelaer is groot. Alle genoemde raadsbesluiten zijn bijna unaniem genomen. De overleggroep met de omgeving spreekt zich ook positief uit over de planvorming.

Algemene en externe omgeving

Met de inwoners communiceren we via de overleggroep omgeving, social media, nieuwsbrieven en website over met name de uitvoering en inrichting van het openbaar gebied rondom de nieuwbouw. We leggen het openbaar gebied gefaseerd aan. De eerste twee fases tussen het nieuwe zwembad en het nog te realiseren Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer zijn opgeleverd. Het laatste gedeelte van het openbaar gebied richten we pas in na de bouw van Nieuwe Nobelaer.

Veiligheid

Niet van toepassing.

Financiën

De raad besloot op 22 februari 2016 om het taakstellend krediet voor de realisatie van de nieuwbouw opnieuw vast te stellen. De aanbesteding voor de bouw startte in oktober 2017.

Uiteindelijk ontvingen we in de Europese niet-openbare aanbesteding één inschrijving. Naar onze mening was dit geen inschrijving waarop gunning van de opdracht kon plaatsvinden. Duidelijk was dat het budget uit februari 2016 voor het hele project (Banakker, Nieuwe Nobelaer en inrichting openbaar gebied) ontoereikend was in de huidige marktsituatie.

We stelden in oktober 2018 de raad daarom voor extra budget voor het project beschikbaar te stellen en een nieuwe aanbesteding te starten. Op 30 oktober 2018 besloot de raad het gevraagde extra budget beschikbaar te stellen.

Planning

Het besluit in oktober 2018 om de lopende aanbesteding in te trekken en een nieuwe Europese niet-openbare aanbesteding te starten leidde tweemaal tot een kort geding, aangespannen door de inschrijver. Tijdens de zitting van het tweede kort geding spraken partijen af te onderzoeken of een voor beide partijen acceptabele oplossing bereikt kon worden. Tijdens de daaropvolgende gesprekken is overeenstemming bereikt over het niet verder doorzetten van de gerechtelijke procedure.

Na het bereiken van de overeenstemming startten wij op 23 oktober 2019 de nieuwe Europese niet-openbare aanbesteding. Deze aanbesteding is succesvol afgerond. Op 17 april 2020 gaven wij opdracht voor de bouw van het nieuwe Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer. Oplevering van de nieuwbouw staat gepland voor oktober 2021.

Voor de realisatie van de nieuwbouw voor het Cultuurcentrum Nieuwe Nobelaer zijn naast de aanbesteding voor de bouw nog andere aanbestedingsprocedures voor theaterstoelen, tribune, licht, geluid en stoffering nodig. We starten deze aanbestedingen kort na de definitieve opdrachtverlening voor de bouw.

In november 2019 gaven we opdracht voor het bouwrijpmaken van de locatie waar de nieuwbouw komt te staan. Deze werkzaamheden zijn in maart 2020 afgerond. Hierdoor is het parkeerterrein aan de Rode Poort opgeheven.

Kwaliteit uitvoering

De raad volgt de kaders van het proces van de nieuwbouw via hun klankbordgroep. De klankbordgroep komt vier keer per jaar bij elkaar en ad hoc wanneer daarvoor aanleiding is. Ook informeren we de raad schriftelijk wanneer daarvoor aanleiding is.

Capaciteit organisatie en samenwerking partners

Het project vergt een forse inspanning van de organisatie. We hebben daarvoor een projectorganisatie opgezet. We betrekken de Stichting Nieuwe Nobelaer (SNN) daarbij intensief. SNN participeert mee in alle fasen van het project.

Risico's

We baseerden de ramingen op het budget. Deze zijn afhankelijk van het werkelijke aanbestedingstraject voor het totale project. De stijgende kosten zorgen voor een hogere exploitatielast.

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Om ervoor te zorgen dat kapitaalgoederen, bijvoorbeeld gebouwen en wegen, lang mee gaan is onderhoud nodig. In deze paragraaf beschrijven we het beleid over het onderhoud van kapitaalgoederen. Ook geven we informatie over de uitgaven voor dit onderhoud. De kapitaalgoederen verdelen we in:

- kapitaalgoederen openbaar gebied;
- kapitaalgoederen gebouwen;
- kapitaalgoederen sportaccommodaties.

Ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied

Beheren op Niveau

In de nota Beheren op Niveau (BON) legden we vast aan welk kwaliteitsniveau de openbare ruimte moet voldoen en hoeveel geld daarvoor nodig is. We betalen alleen het onderhoud aan de verharding nog deels uit de voorziening BON. Het andere deel loopt via het investeringsplan. Ook de kosten van de “oude” onderdelen van BON zoals Openbaar groen, Openbare verlichting, Verkeersregelinstallaties nemen we voor een deel op in de begroting. Het andere deel in het investeringsplan. Voor de onderdelen (BON) verharding en openbare verlichting stellen we nieuwe plannen en scenario's op. Ieder jaar beoordelen we alle onderdelen of deze voldoen aan de gestelde kwaliteitsniveaus.

Wegbeheer

We beoordelen de onderhoudsvoorziening voor BON Verhardingen iedere twee jaar. Na de globale visuele weginspectie in 2020 herberekenen we de onderhoudskosten aan alle verhardingen. Door de eerdere bezuinigingen stellen we voor het onderhoud van verhardingen nieuwe scenario's op. De kwaliteitsniveaus staan door de bezuinigingen onder druk. Daarbij geldt uiteraard dat de veiligheid van het openbaar gebied voorop staat.

Groenbeheer

We koppelen grootschalige werkzaamheden in het openbaar groen aan de planning voor werkzaamheden aan de weg en/of riool. In 2020 staat een groot aantal civieltechnische werkzaamheden (riolering/weg) op de planning. Aanpassing of vervanging van het openbaar groen is dan ook noodzakelijk. Het budget voor de reguliere inboet nemen we op in de exploitatiebegroting. We actualiseren het groenbeheer in 2021.

Openbare verlichting

In 2019 startten we met het per wijk vervangen van de huidige verlichting door energiezuinige LED-verlichting. We zetten dit de komende jaren voort. Welke wijken hiervoor in aanmerking komen hangt af van de leeftijd van de armaturen en de te realiseren energiebesparing. We leveren hiermee een bijdrage aan de CO₂-reductie. Tegelijk maken we zo het beheer van de

openbare verlichting eenvoudiger doordat we minder verschillende armaturen gebruiken. In 2021 maken we een nieuw uitvoeringsplan waarin we ook aandacht besteden aan de financiële planning.

Leurse Haven

Provincie, Waterschap en gemeente discussiëren al jaren over de vraag wie en waarvoor (juridisch) verantwoordelijk is bij het onderhoud van de Leurse Haven. Dit houdt verband met de vaarwegfunctie van deze watergang. In 2019 inventariseerden gemeente en het waterschap samen de mogelijke onderhoudsmaatregelen en kosten voor de komende jaren. We nemen voor meerdere jaren bedragen op in het investeringsplan. Met het Waterschap spraken we af om gezamenlijk de Provincie om duidelijkheid te vragen.

Ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen en sportaccommodaties

Sportaccommodaties

We vervangen in 2021 de kunstgrasmat van drie voetbalvelden op sportpark De Lage Banken (Unitas) en een op sportpark Hoge Neerstraat (DSE) .

Financiering

Financiering 2020

Door een tekort aan liquide middelen trokken we in het eerste kwartaal 2020 kasgeldleningen aan. De rentepercentages voor deze kasgeldleningen waren negatief (tussen -0,25% en -0,46%). We ontvingen rente voor het afsluiten van deze leningen.

Geldleningen

In 2020 verlengden we de looptijd van een lening met 20 jaar. We besparen hierdoor € 109.000 per jaar. Ook sloten we twee nieuwe leningen van € 5 miljoen af: een met een looptijd van 15 jaar met een rente van 0,29% en een met looptijd van 20 jaar met een rente van 0,16%.

2021-2024

In onze berekeningen gebruiken we twee rentepercentages:

- een rentepercentage voor het Grondbedrijf;
- een rentepercentage voor de overige investeringen.

De regelgeving schrijft voor hoe we deze percentages moeten bepalen. Voor de kadernota 2021-2024 hanteren we de percentages die we in de begroting 2020 gebruikten: 1,62% voor het Grondbedrijf en 1,0% voor de overige investeringen.

Bij het opstellen van de begroting 2021 bepalen we de definitieve percentages.

Bedrijfsvoering

Algemeen

We baseren de ontwikkeling van de organisatie op de toekomstvisie die we in 2012 vaststelden, het beleidskader 2018-2021 en de lijn van de organisatieontwikkeling uit 2018. Uitgangspunt is de eigen kracht van de organisatie: we werken verder aan de cultuur van de organisatie, aan teamoverstijgend werken, aan denken vanuit en werken met de klant. We sturen op resultaat en werken met sturingsinformatie. We zorgen voor ruimte voor experimenteren en vernieuwing.

Loonkosten

De looptijd van de huidige CAO is van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Voor de loonkosten vanaf 2020 maken we een inschatting van de CAO stijging. Voor deze inschatting gebruiken we de indexcijfers van het Centraal Plan Bureau. Deze cijfers gebruikt de Rijksoverheid ook bij het opstellen van de circulaires van het gemeentefonds.

Verbonden partijen

Ontwikkelingen

Onze uitgangspunten bij regionale samenwerking zijn kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing. In deze paragraaf melden we kort de bijzonderheden voor 2021 en de jaren daarna.

Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA)

Het WBA sloot in 2020 een overeenkomst af met een nieuwe leverancier voor het e-depot. Met dit e-depot moet het overbrengen van bestanden een stuk eenvoudiger en efficiënter verlopen.

Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB)

De BWB startte een project om de verordeningen van de deelnemers te uniformeren. De verwerking wordt daardoor eenvoudiger en dus goedkoper.

Het vereenvoudigen van de verordeningen is een lastige en tijdrovende klus door de specifieke wensen van iedere gemeente.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD)

GGD West-Brabant werkt voort aan haar strategische ambities uit de Agenda van de Toekomst (vastgesteld in 2019). Zij wil hiermee een bijdrage leveren om de gezondste regio van Nederland te worden. Kernpunten blijven gelijke kansen op gezondheid voor iedereen, preventie en een gezonde en veilige leefomgeving als basis voor een gezond leven. GGD-West Brabant bereidt zich ook voor op een eigentijdse, toekomstbestendige en meer gedigitaliseerde dienstverlening.

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap West Noord-Brabant (WVS)

De komende jaren staan in het teken van het verder vormgeven van de samenwerking tussen het leerwerkbedrijf WVS en de werkpleinen Hart van West-Brabant en ISD Brabantse Wal. De toekomst van de bedrijfstak groenvoorziening wordt onderzocht.

Ook onderzoekt WVS samen met beide werkpleinen en WVS-gemeenten de mogelijkheden om de aansluiting van dienstverlening op het gebied van Participatiewet en WMO te verbeteren. De partijen proberen dit in de periode 2020-2021 uit.

Gemeenschappelijke Regeling Werkplein Hart van West-Brabant

Het Werkplein investeert in de samenwerking met gemeenten en zorgpartners. Het Werkplein wil daarmee de brede zorgvraag van inwoners beter beantwoorden.

Op dit moment wordt de Nederlandse economie zwaar getroffen door de coronacrisis. Wat de gevolgen hiervan gaan zijn voor de werkloosheid en de aanspraak op bijstandsvoorzieningen is nog onduidelijk. Niettemin zal de coronacrisis onherroepelijk gevolgen hebben voor de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden. En daarmee voor de opgave waarvoor het Werkplein in de komende jaren komt te staan.

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

Het risicogerichte toezicht wordt verder vorm gegeven. Het landelijke klimaatakkoord heeft gevolgen voor het toezicht bij bedrijven (energiebesparing). Uitgangspunt blijft dat de OMWB wordt afgerekend op basis van geleverde prestaties. Ten slotte bereidt de OMWB zich voor op de komst van de Omgevingswet. De geplande inwerkingtreding is 1 januari 2022.

Gemeenschappelijke Regeling ICT West-Brabant West (ICT WBW)

De aanbesteding voor een gezamenlijke nieuwe infrastructuur is gestart. Daarbij zijn inmiddels twee van de drie onderdelen van de aanbesteding gegund en staat de laatste aanbesteding nu open voor inschrijvers. Momenteel werken de gemeenten aan een gezamenlijke Cloud strategie. De dienstverlening van ICT WBW wordt hierop aangepast.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant

In 2021 intensificeert de veiligheidsregio de samenwerking met de Omgevingsdienst. Ook groeit het aantal BRZO-bedrijven (dit zijn bedrijven met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen boven bepaalde wettelijke vastgelegde grenswaarden). Door de opsplitsing van de gemeente Haaren worden twee dorpskernen (en een post) aan onze veiligheidsregio toegevoegd. Het beheersgebied fysieke veiligheid wordt hierdoor groter. Ook gaat de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren voor de veiligheidsregio gelden.

Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL)

Het recht op onderwijs vraagt van het RBL om nog meer samenwerking met de partners in het onderwijs, de zorg en het bedrijfsleven. Het accent ligt op het terugdringen van frequent en langdurig schoolverzuim en op de begeleiding van jongeren op het middelbaar beroepsonderwijs.

Gemeenschappelijke Regeling Regio West Brabant (RWB)

In de komende jaren werkt de RWB via haar actieprogramma 2019-2023 aan een krachtige regio op de thema's economie, arbeidsmarkt, ruimte en mobiliteit.

Gemeenschappelijke Regeling Nazorg gesloten stortplaatsen

In de laatste jaren is er steeds vanuit gegaan dat Stortplaats Zevenbergen op korte termijn overgedragen zou worden aan de provincie Noord-Brabant. De basis hiervoor is de "leemtewet bodembescherming". In deze wet is bepaald dat de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen, waar op of na 1 september 1996 nog afval is gestort, bij de provincie komt te liggen.

Medio 2019 is een convenant met de provincie ondertekend om de overdracht met maximaal 5 jaar uit te stellen tot medio 2024. Deze termijn moet benut worden om alternatieven te onderzoeken hoe met de stortplaats om te gaan en op welke manieren kostenbesparingen en inkomsten te realiseren.

Gemeenschappelijke Regeling ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)

De nieuwe wet Ambulancezorg wordt 1 januari 2021 van kracht. Om de continuïteit te

waarborgen houdt de minister de huidige positie van de RAV's in de nieuwe wet Ambulancezorg intact. Volgens de nieuwe wet is er per veiligheidsregio een monopolist (de RAV), die niet alleen het alleenrecht heeft om spoedeisende ambulancezorg te leveren, maar ook de plicht heeft om deze zorg te leveren.

Grondbeleid

Grondbeleid

In deze paragraaf geven we een toelichting op het grondbeleid. Naast de algemene ontwikkelingen benoemen we de risico's.

Algemene ontwikkelingen

We werken aan een omgevingsvisie die een beeld geeft van de veranderingen in het bestaand stedelijk gebied en van de toekomstige uitbreiding daarvan tot 2030. Voor alle projecten maken we een planning en een berekening van kosten en inkomsten. Dit doen we in het Uitvoeringsprogramma omgevingsvisie.

Wonen

De afspraken over de woningbouwproductie voor de periode 2020 – 2030 baseerden we op de provinciale Bevolkings- en woningbouwbehoefteprognoses. Het gemeentelijk programma voor de periode tot 2021 baseren we op het Beleidskader 2018-2021. Het doel van de gemeenteraad is om in de periode 2018 – 2021 minstens 800 woningen te bouwen. De woningen komen onder andere in de Spoorzone, Schoenmakershoek-Oost, De Streek en op diverse andere binnenstedelijke locaties. Op termijn is een nieuwe locatie buiten bestaand stedelijk gebied nodig. De gemeenteraad neemt hierover in de omgevingsvisie een besluit.

Een gedetailleerd overzicht van het woningbouwprogramma per 1 januari 2021 leest u in het woningbouwprogramma 2021-2024.

Woningbouw 2021-2024

verkopen woningbouw in m²	Prognose					
gemeentelijke locaties	2021	2022	2023	2024	> 2024	Totaal
Schoenmakershoek-Oost	13.100					13.100
Haansberg-Oost		14.500	12.000	14.000		40.500
Nobelaer	5.940					5.940
Totaal	19.040	14.500	12.000	14.000	0	59.540

oplevering woningbouw in aantallen	Prognose					
gemeentelijke locaties	2021	2022	2023	2024	> 2024	Totaal
Schoenmakershoek-Oost		30				30
De Streek	51	50				101
Haansberg-Oost			34	50		84
Spoorzone / Juvenaart		120				120
Nobelaer				96		96
't Carillon	17					17
Kompas		43				43
4-Heemskinderen		14				14
Wipakker		25				25
Vosdonk-Munnikenhei	3	2	2			7
Totaal	71	284	36	146	0	537

oplevering woningbouw in aantallen	Prognose					
locaties derden	2021	2022	2023	2024	> 2024	Totaal
Stationsplein 45	15					15
Withof	80					80
Couperuslaan		40	60			100
Van 't Hoffstraat		70				70
Stationsplein De Vier Leeuwen	75					75
Van Bergenpark	101	100				201
Kloostervelden		60	65			125
Bisschopsmolenstraat		14				14
Markt 40-42	6					6
Individuele plannen			15	9		24
Totaal	277	284	140	9	0	710
Totaal aantal woningen	348	568	176	155	0	1.247

Werken

Bedrijventerreinen

In regionaal verband zijn met de provincie afspraken gemaakt over de bedrijventerreinen. Hergebruik heeft de hoogste prioriteit. De gemeente volgt daarbij de regionale afspraken met de provincie over de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Zolang we via herontwikkeling van bestaand bedrijventerrein aan de vraag kunnen voldoen, hoeven we niet over te gaan tot de aanleg van nieuw bedrijventerrein. In de omgevingsvisie nemen we daarover een besluit.

Een overzicht van de totale voorraad aan bedrijfskavels bij het Grondbedrijf leest u in de bijlage 'Uitgifte bedrijventerreinen, kantoorlocaties en detailhandel 2021-2024'. Wanneer we de voorraad bedrijfskavels afzetten tegen de prognose, dan blijkt dat de bestaande voorraad voor kleinschalige bedrijvigheid tot 2021 voldoende is. Om ook na deze periode te kunnen voorzien in bedrijfsground kochten we de locatie Oude Kerkstraat 2 aan. Deze locatie wordt na sanering aan de gemeente overgedragen. De overdracht verwachten we eind 2021. Grootschalige bedrijven (meer dan een hectare) kunnen we niet meer onderbrengen. Behalve de gemeente hebben ook anderen een beperkt aantal bedrijfskavels in de verkoop.

Detailhandel

Bij detailhandel ligt het accent op het Winkelhart en wijk- en buurtcentra. Samen met vastgoedeigenaren en ondernemers kijken we naar de positie van het Winkelhart en andere centra. We werken aan concrete maatregelen om de leegstand aan te pakken. Ook bestaat de noodzaak om het totale winkelaanbod terug te brengen. In de omgevingsvisie komen we met voorstellen.

Kantoren

Etten-Leur heeft geen gronden meer beschikbaar voor de bouw van kantoren. In regionaal verband zijn afspraken gemaakt om daar waar mogelijk het volume te laten krimpen.

Bedrijventerreinen 2021-2024

bedrijventerreinen in m ²	Prognose					Totaal
	2021	2022	2023	2024	> 2024	
Vosdonk-Zuid						
Kavel + woning	2.400	3.600	2.600	2.100		10.700
Vosdonk-Noord						
Oude Kerkstraat		15.750	15.750	47.250		78.750
Totaal	2.400	19.350	18.350	49.350	0	89.450

Risico's

De financiële bedrijfsvoering van het Grondbedrijf is zo opgezet dat we risico's in principe opvangen zonder dat we een beroep doen op de algemene dienst van de gemeente. In de onderstaande tabel is aangegeven:

- het actuele risicoprofiel van de grondexploitaties;
- het noodzakelijke weerstandsvermogen op basis van de risicoberekening;

- de verwachte exploitatieresultaten;
- het aantal m² grond die in eigendom zijn.

(bedragen x € 1.000)	risicoprofiel 1-1-2021	Bruto benodigd weerstandsvormogen	Prognose resultaat	voorraad gronden m²
Grondexploitaties	21.573	7.560	3.755	557.200

Uit het overzicht van onze reserves blijkt dat de 'Reserve exploitatie risico's' toereikend is.

Een gedetailleerd overzicht van de grondexploitatierisico's vindt u in de bijlage 'Risico's grondexploitaties per 1 januari 2021'. Daarin staat ook een totale berekening van het weerstandsvormogen dat nodig is. Uit dit overzicht blijkt dat de 'Reserve exploitatie risico's' toereikend is.

Risico's grondexploitatie per 1-1-2021

Woningbouwlocaties	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Schoenmakershoek-Oost	4.446.410	5.000.000	-2.430.000	9.000
Spoorzone Juvena	2.700.014	900.000	90.000	15.600
De Streek	-6.681.935	500.000	1.300.000	0
Nobelaer	1.643.000	450.000	230.000	6.000
Haansberg-Oost	4.105.410	5.000.000	1.300.000	40.500
't Carillon	139.915	450.000	415.000	3.100
Kompas	145.721	450.000	-50.000	2.300
4-Heemskinderen	134.589	550.000	85.000	2.000
Woningbouwlocaties	6.633.124	13.300.000	940.000	78.500
Bedrijventerreinen				
Vosdonk-Zuid	1.222.521	1.380.000	700.000	18.900
Vosdonk Noord	-395.229	11.150.000	-140.000	78.700
Verspreide bedrijfskavels	701.608	180.000	-440.000	5.000
Bedrijventerreinen	1.528.900	12.710.000	120.000	102.600
Kantoorlocaties				
Trivium	-270.220	145.000	15.000	
Totaal	7.891.804	26.155.000	1.075.000	181.100

Materiële vaste activa	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Hoge Haansberg	608.764	60.876	608.764	130.750
Hoge Haansberg	1.675.289	775.000	1.675.289	162.575
Hilsebaan	70.000	10.000	70.000	11.925
Groene Wig	224.141	25.000	224.141	48.400
Groene Wig	103.897	10.000	103.897	22.450
Totaal	2.682.091	880.876	2.682.091	376.100

Panden	boekwaarde	Risico	OZB of taxatiewaarde	m²
Hoeveneseweg 34	600.000	60.000	600.000	12.950
Totaal	600.000	60.000	600.000	12.950

Totaal exploitatiegebieden	11.173.895	27.095.876	557.200
-----------------------------------	-------------------	-------------------	----------------

Totalen	boekwaarde	Risico
Woningbouwlocaties	6.633.124	13.300.000
Bedrijventerreinen	1.528.900	12.710.000
	8.162.024	26.010.000
Kantoorlocaties	-270.220	145.000
Materiële vaste activa	2.682.091	880.876
Panden	600.000	60.000
Maximaal risico	11.173.895	27.095.876

Minimale waarde en voorzieningen	Minimale waarde	Voorzieningen exploitatie tekorten
Woningbouwlocaties	5.425.000	2.480.000
Bedrijventerreinen	5.130.000	580.000
	10.555.000	3.060.000
Kantoorlocaties		
Materiële vaste activa	2.682.091	
Panden	600.000	
Minimale waarde en voorzieningen	13.837.091	3.060.000

Berekening reëel risico:		
Boekwaarde	11.173.895	
Risico	27.095.876	
Planschade risico afgesloten complexen	200.000	
Maximaal risico		38.469.771
Minimale waarde gronden en panden	13.837.091	
Voorziening exploitatie tekorten	3.060.000	
Minimale waarde en voorzieningen		-16.897.091
Gecorrigeerd risico		21.572.680
Reëel risico	35%	7.560.000

	Prognose resultaat	voorraad gronden m²
Woningbouwlocaties	940.000	78.500
Bedrijventerreinen	120.000	102.600
	1.060.000	181.100
Kantoorlocaties	15.000	0
Verspreide percelen	2.682.091	376.100
Totaal	3.757.091	557.200

Investeringsen

Krediet aanpassingen

In de eerste bestuursrapportage 2020 stellen we de volgende aanpassingen in de investeringskredieten voor.

- **N640 (rotonde en aansluiting) € 30.000**

In de begroting 2020 namen we in het investeringsplan voor 2021 de N640 op. De provincie voert hier groot onderhoud uit en gaat na of verkeerskundige verbeteringen nodig zijn. Een rotonde op de kruising N640/Hoevenseweg is zo'n verbetering. Ook worden er bij een aantal kruisingen extra opstelstroken aangebracht en waar nodig de verkeersregelinstallatie (VRI's) vervangen. Dit jaar starten we met de voorbereidingen. Hiervoor vragen we een voorbereidingskrediet van € 30.000.

- **Digitalisering parkeerproducten € 50.000**

Om parkeerproducten verder te automatiseren passen we parkeerapparatuur en software aan. Het gaat om het aanvragen van parkeervergunningen, (mobiel) parkeren op kenteken en de controle op parkeren.

Investeringsruimte 2021-2024

Om nieuwe investeringen te kunnen doen, nemen we jaarlijks een bedrag aan kapitaallasten op als beschikbare investeringsruimte.

Deze bedragen zijn als volgt:

2021: € 210.000
2022: € 175.000
2023: € 170.000
2024: € 170.000

Het bedrag dat we hiervoor kunnen investeren is afhankelijk van de levensduur van de investering en ligt ongeveer tussen de € 200.000 en € 4.000.000.

Financiële positie

Financiële positie reserves en voorzieningen

Inleiding

Het financiële beleid van gemeente Etten-Leur verdelen we onder in diverse elementen waaronder de reserves en voorzieningen. In maart 2017 stelde de gemeenteraad het 'Beleidskader reserves en voorzieningen' in de 'financiële verordening gemeente Etten-Leur 2017' vast. We actualiseren het inzicht in de financiële positie jaarlijks gelijktijdig met de kadernota.

Doelstelling

De doelstelling van deze 'Financiële positie reserves en voorzieningen 2020' is om een actueel beeld te geven van de reserves en voorzieningen van de gemeente Etten-Leur. We geven hier inzicht in de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen. Zo kan de gemeenteraad zijn kaderstellende rol goed uitvoeren. Hierbij hoort onder andere het vaststellen van de uitgangspunten voor de reserves en voorzieningen. Deze uitgangspunten zijn afgeleid uit het 'Beleidskader reserves en voorzieningen'.

Voor de financiële positie reserves en voorzieningen geldt als basis de uitkomsten van de jaarrekening 2019 en de huidige meerjarenraming 2020-2023. Ook nemen we de wijzigingen uit deze kadernota 2021-2024 (inclusief de eerste bestuursrapportage 2020) hierin mee.

Samenvatting

Deze samenvatting bevat de belangrijkste wijzigingen en beslispunten van de financiële positie.

Uit het actuele overzicht van de reserves en voorzieningen blijkt dat de gemeente Etten-Leur op 1 januari 2020 14 reserves en 17 voorzieningen heeft. We actualiseerden de uitgangspunten en het te verwachten verloop van de reserves en voorzieningen. Als basis van deze actualisatie gebruikten we de 'Financiële positie reserves en voorzieningen 2019', die als onderdeel van de kadernota 2020-2023 is vastgesteld.

Naast enkele tekstuele wijzigingen stellen we voor:

1. per 1 januari 2020 de '**Voorziening claims en geschillen**' op te heffen. De reden hiervoor is dat het doel waarvoor deze reserve in het verleden is gevormd, niet meer aan de orde is. De claim waarvoor we deze voorziening vormden is betaald;
2. de '**Financiële positie reserves en voorzieningen 2020**' vast te stellen.

Totaal reserves 2019-2024

De ontwikkeling van de reserves van 2019 tot en met 2024 leest u in dit overzicht.

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene risico reserve	7.248	3.560	4.016	3.266	3.766	4.266
Rekeningsaldi	-3.467	0	0	0	0	0
Totaal algemene reserves	3.781	3.560	4.016	3.266	3.766	4.266
Dekkingsreserve kapitaallasten Onderwijs	11.902	11.336	10.786	10.262	9.753	9.243
Dekkingsreserve Sportvoorzieningen	6.385	6.099	5.812	5.526	5.240	4.953
Totaal bestemmingsreserves (dekking)	18.287	17.435	16.599	15.788	14.992	14.196
Reserve Volkshuisvesting algemeen	101	101	101	101	101	101
Reserve Landschapsbeheer/-beleid	243	243	243	243	243	243
Reserve Optimalisatie bedrijfsvoering	820	751	700	700	700	700
Reserve Automatisering	465	338	252	252	252	252
Reserve Elektronische dienstverlening	161	0	0	0	0	0
Reserve Beheren op Niveau	330	300	300	300	300	300
Totaal bestemmingsreserves (overig)	2.120	1.733	1.596	1.596	1.596	1.596
Reserve StructuurvisiePlus	1.239	946	941	1.370	1.657	1.944
Reserve Compenserend groen	0	0	0	41	82	123
Reserve Exploitatierisico's	8.000	8.000	9.000	9.500	10.000	10.500
Reserve Cultuur	283	237	194	163	130	97
Totaal reserves Grondbedrijf	9.523	9.184	10.136	11.075	11.870	12.665
Totaal reserves Algemene Dienst en Grondbedrijf	33.711	31.912	32.347	31.725	32.224	32.724

Algemene reserves

De reserves van de gemeente Etten-Leur verdelen we onder in algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsreserves van het Grondbedrijf.

Algemene reserves

De gemeente Etten-Leur heeft twee algemene reserves. De algemene risicoreserve en de reserve rekeningsaldi. Deze reserves hebben een inkomensfunctie. We gebruiken deze reserves voor het opvangen van risico's in algemene zin en het opvangen van risico's waarvoor geen (toereikende) bestemmingsreserves zijn ingesteld.

Algemene risicoreserve	
Datum instelling	Vóór 2000
Soort reserve	Algemene reserve.
Doelstelling/ bestemming	De algemene risicoreserve wordt gerekend tot de middelen die ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen (weerstandscapaciteit), zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. De reserve kan boven het minimumniveau worden gezien als een vrije reserve, voor zover er geen concrete bestemming aan is gegeven.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	In het 'Beleidskader 2018-2021' bepaalden we de uitgangspunten voor risicomanagement. Hierin gaan we uit van een weerstandsratio van minimaal 1,1.
Maximum	Geen maximum bepaald.
Overige toevoegingen	- Buitengewone baten. - Voordelige rekeningsaldi na geautoriseerde resultaatbestemmingen.
Wijze van besteding	Boven het minimumniveau zijn de reservemiddelen aanwendbaar voor het realiseren van beleidsdoelstellingen. Voor dekking van diverse projecten is een onttrekking aan de reserve geraamd.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	9.489	7.248	3.560	4.016	3.266	3.766
Stortingen	1.230	215	457	500	500	500
Onttrekkingen	3.471	3.903	0	1.250	0	0
Stand 31 december	7.248	3.560	4.016	3.266	3.766	4.266

Rekeningsaldi

Reserve Rekeningsaldi	
Datum instelling	Vóór 2000
Soort reserve	Algemene reserve (rekeningresultaat vóór bestemming).
Doelstelling/ bestemming	Het rekeningsaldo van een bepaald jaar wordt eerst afzonderlijk gepresenteerd voordat het saldo bestemd wordt. Het betreft hier het saldo exclusief het saldo van de grondexploitatie. Volgens bestaand beleid wordt het resultaat grondexploitatie toegevoegd aan de reserves Grondbedrijf.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 0
Maximum	Maximaal het rekeningresultaat van het afgesloten begrotingsjaar.
Overige toevoegingen	Niet van toepassing.
Wijze van besteding	Bij vaststelling van de jaarrekening geeft de gemeenteraad bestemming aan het resultaat.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	-2.461	-3.467	0	0	0	0
Stortingen	-602	3.643	0	0	0	0
Onttrekkingen	405	176	0	0	0	0
Stand 31 december	-3.467	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Bestemmingsreserves zijn onderverdeeld in dekkingsreserves en overige bestemmingsreserves.

Dekkingsreserves

Er zijn twee reserves gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen met een economisch nut (scholen en sportaccommodaties). Deze investeringen moeten we activeren zonder dat eventuele bijdragen uit reserves hierop in mindering zijn gebracht. Hieronder staan de uitgangspunten en de ontwikkeling van de dekkingsreserves.

Dekkingsreserve kapitaallasten onderwijs

Dekkingsreserve kapitaallasten onderwijs	
Datum instelling	2005
Soort reserve	Dekkingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	De reserve wordt ingezet voor de dekking van kapitaallasten van brede scholen.
Periode reserve	Afschrijvingsperiode scholen (40 jaar).
Minimum	€ 0
Maximum	Boekwaarde brede scholen.
Overige toevoegingen	Kapitaallasten die begroot zijn voor onderwijsinvesteringen worden, voor het gedeelte van de investering dat nog niet gerealiseerd is, in het lopende begrotingsjaar gestort in de dekkingsreserve kapitaallasten Onderwijs.
Wijze van besteding	Het deel van de jaarlijkse kapitaallasten van de brede scholen dat boven de begroting uitgaat.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	12.461	11.902	11.336	10.786	10.262	9.753
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	559	565	550	524	509	509
Stand 31 december	11.902	11.336	10.786	10.262	9.753	9.243

Dekkingsreserve Sportvoorzieningen

Dekkingsreserve kapitaallasten Sportvoorzieningen	
Datum instelling	2010
Soort reserve	Dekkingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	De reserve wordt ingezet voor de dekking van kapitaallasten van sportvoorzieningen in sportparken Lage Banken, De Streek, Hoge Neerstraat en Trivium.
Periode reserve	Afschrijvingsperiode sportvoorzieningen (40 jaar).
Minimum	€ 0
Maximum	Boekwaarde sportvoorzieningen (40 jaar).
Overige toevoegingen	Bedragen die we investeren voegen we vanuit de reserve Structuurvisie Plus toe.
Wijze van besteding	Jaarlijkse kapitaallasten van de sportvoorzieningen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	6.672	6.385	6.099	5.812	5.526	5.240
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	286	286	286	286	286	286
Stand 31 december	6.385	6.099	5.812	5.526	5.240	4.953

Reserve Volkshuisvesting algemeen

Ook de overige bestemmingsreserves lichten we toe:

Reserve Volkshuisvesting algemeen	
Datum instelling	Vóór 2000
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	De reserve is bedoeld voor volkshuisvestingprojecten volgens het uitwerkingsprogramma Wonen.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 0
Maximum	Geen maximum bepaald.
Overige toevoegingen	Incidentele baten volkshuisvesting, zoals bijvoorbeeld bij verkoop van woningen waarop een winstdelingsclausule ligt.
Wijze van besteding	Deze reserve levert een bijdrage aan de uitvoering van projecten van het uitwerkingsprogramma Wonen. Wanneer de hieruit voortkomende kosten in een jaar de exploitatiebegroting van de post Volkshuisvestingsbeleid overschrijden, onttrekken we de meerkosten in dat jaar aan deze reserve.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	184	101	101	101	101	101
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	82	0	0	0	0	0
Stand 31 december	101	101	101	101	101	101

Reserve Landschapsbeheer/- beleid

Reserve Landschapsbeheer / -beleid	
Datum instelling	2001
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	Uit deze reserve worden projecten van de provinciale regeling 'Kwaliteitsverbetering Landschap' uitgevoerd. Ook heeft de reserve een bufferfunctie voor de activiteiten van het Landschapbeleidsplan en particulier landschapsbeheer. Schommelingen in exploitatielasten worden uit de reserve genivelleerd.
Periode reserve	Niet bepaald (gekoppeld aan looptijd Landschapbeleidsplan).
Minimum	€ 0
Maximum	Niet bepaald.
Overige toevoegingen	Bijdragen van de provinciale regeling 'Kwaliteitsverbetering Landschap' worden in het lopende begrotingsjaar in deze reserve gestort. Ook worden voordelige saldi op de onderdelen landschapsbeleid en -beheer (exclusief uren) toegevoegd.
Wijze van besteding	Uitgaven voor de regeling 'Kwaliteitsverbetering Landschap' worden uit deze reserve betaald. Ook komen nadelige saldi op de onderdelen landschapsbeleid en -beheer (exclusief uren) ten laste van deze reserve.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	212	243	243	243	243	243
Stortingen	129	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	98	0	0	0	0	0
Stand 31 december	243	243	243	243	243	243

Reserve Optimalisatie bedrijfsvoering

Reserve Optimalisatie bedrijfsvoering	
Datum instelling	2003, in 2015 aangepast
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	De reserve wordt gebruikt voor investeringen om de bedrijfsvoering te optimaliseren. Het gaat hierbij om investeringen voor digitalisering en automatisering, lean maken van processen, het eventueel afstoten van taken en administratieve lastenverlichting. De reserve is - vanuit de oorspronkelijke doelstelling van de 'Reserve personeel' - ook bestemd om knelpunten in de bedrijfsvoering, zoals frictiekosten, werving en selectie en opleidingen op te vangen.
Periode reserve	2022
Minimum	€ 0
Maximum	€ 3.000.000
Overige toevoegingen	We bepalen het resultaat van de personeelskosten (eigen personeel en inhuur van derden). Bij een positief resultaat is er de keuze dit toe te voegen aan deze reserve.
Wijze van besteding	De kosten die gemaakt worden om de bedrijfsvoering te optimaliseren worden aan deze reserve onttrokken. Bij een negatief resultaat op de personeelskosten (eigen personeel en inhuur van derden) is er de keuze dit te onttrekken uit de reserve.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	889	820	751	700	700	700
Stortingen	250	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	318	69	51	0	0	0
Stand 31 december	820	751	700	700	700	700

Reserve Automatisering

Reserve Automatisering	
Datum instelling	2004
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	De reserve is gevormd om incidentele kosten op het gebied van automatisering op te kunnen vangen.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 0
Maximum	Niet bepaald.
Overige toevoegingen	Niet van toepassing.
Wijze van besteding	De knelpuntenprojecten om gezamenlijk tot een nieuwe infrastructuur te komen, worden hieruit betaald. Ook kan de reserve ingezet worden voor incidentele automatiseringskosten.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	465	465	338	252	252	252
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	127	86	0	0	0
Stand 31 december	465	338	252	252	252	252

Reserve Elektronische dienstverlening

Reserve Elektronische dienstverlening	
Datum instelling	2007
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/bestemming	De reserve is bestemd voor de uitvoering van het 'Programma ambitie dienstverlening'.
Periode reserve	2020
Minimum	€ 0
Maximum	€ 1.663.000 (maximum gebaseerd op het 'Realisatieplan ambitie dienstverlening', voorheen elektronische dienstverlening).
Overige toevoegingen	Niet van toepassing.
Wijze van besteding	Reserve wordt ingezet voor de uitvoering van het 'Realisatieplan ambitie dienstverlening'.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	338	161	0	0	0	0
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	177	161	0	0	0	0
Stand 31 december	161	0	0	0	0	0

Reserve Beheren Op Niveau

Reserve Beheren Op Niveau	
Datum instelling	2019
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/bestemming	Door het opheffen van de deelvoorzieningen BON maken we een tijdelijke reserve voor 3 jaar. Hiermee vangen we mogelijke financiële fluctuaties op.
Periode reserve	2019-2021
Minimum	€ 0
Maximum	€ 330.000
Overige toevoegingen	Positieve saldi op de onderdelen openbaar groen, openbare verlichting, straatmeubilair, berm- en slootbeheer, speeltoestellen, Westpolderplas en VerkeersRegelInstallaties (VRI) (exclusief uren) brengen we in het lopende begrotingsjaar ten gunste van deze reserve.
Wijze van besteding	Nadelige saldi op de onderdelen openbaar groen, openbare verlichting, straatmeubilair, berm- en slootbeheer, speeltoestellen, Westpolderplas en VerkeersRegelInstallaties (VRI) (exclusief uren) brengen we in het lopende begrotingsjaar ten laste van deze reserve. Voor het Bomenfonds ligt een claim op deze reserve van € 65.000.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	0	330	300	300	300	300
Storting	330	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	30	0	0	0	0
Stand 31 december	330	300	300	300	300	300

Reserves Grondbedrijf

Het Grondbedrijf heeft vier bestemmingsreserves. Dit zijn één egalisatiereserve en drie overige bestemmingsreserves.

De egalisatiereserve van het Grondbedrijf is de 'Reserve exploitatierisico's'.

De overige bestemmingsreserves van het Grondbedrijf zijn:

- Reserve StructuurvisiePlus;
- Reserve Compenserend Groen;
- Reserve Cultuur.

Reserve Exploitatierisico's

Reserve Exploitatierisico's	
Datum instelling	Vóór 2000
Soort reserve	Bestemmingsreserve
Doelstelling/bestemming	De reserve is voor de dekking van risico's die zich kunnen voordoen gedurende de ontwikkeling en uitvoering van (nog niet) in ontwikkeling genomen plannen, en van de verspreide percelen en panden.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 6.000.000
Maximum	Niet bepaald. De hoogte van de reserve wordt bepaald door de stand van zaken in de afzonderlijke exploitatiegebieden, de investeringen die gedaan zijn in niet in exploitatie genomen complexen, de grondvoorraad in het complex verspreide percelen en de investeringen in panden. Voor de afdekking van de exploitatierisico's, is een minimum saldo van € 1.500.000 nodig. Voor algemene risico's geldt een ondergrens van € 4.500.000.
Overige toevoegingen	Wanneer nodig vindt er een aanpassing plaats ten laste van andere reserve(s) Grondbedrijf.
Wijze van besteding	In voorkomende gevallen wordt voor negatieve grondexploitaties ten laste van deze reserve een voorziening gevormd. Indien zich nadien risico's voordoen die hoger zijn dan de hiervoor gevormde voorzieningen, wordt er een beroep op deze reserve gedaan. Deze risico's zijn niet op voorhand in te schatten, maar afhankelijk van de feitelijke situatie op enig moment.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	6.420	8.000	8.000	9.000	9.500	10.000
Stortingen	1.971	1.113	1.011	650	576	576
Onttrekkingen	391	1.113	11	150	76	76
Stand 31 december	8.000	8.000	9.000	9.500	10.000	10.500

Reserve StructuurvisiePlus

Reserve StructuurvisiePlus	
Datum instelling	2005
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	De reserve is bedoeld om (voor zover mogelijk) de doelstellingen en ambities uit de 'Structuurvisie Plus' en de 'omgevingsvisie' te realiseren.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 0
Maximum	Niet bepaald, afhankelijk van projectenbundel. Voor de 'Structuurvisie Plus' is een overzicht opgesteld van gewenste projecten met een berekening van de hiervoor benodigde financiële middelen. Deze berekening vormt de basis voor de minimumstand van de reserve.
Overige toevoegingen	Nadat de andere reserves van het Grondbedrijf minimaal de gewenste of noodzakelijke omvang hebben bereikt, worden de resterende middelen, voortkomend uit de exploitatie van het Grondbedrijf, aan deze reserve toegevoegd.
Wijze van besteding	Deze reserve is uitsluitend beschikbaar voor uitvoering van de projecten die opgenomen zijn in de vermelde projectenbundel uit de 'Structuurvisie Plus'. Op de reserve rust inmiddels een aantal claims.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	3.281	1.239	946	941	1.370	1.657
Stortingen	484	879	1.052	1.118	909	909
Onttrekkingen	2.525	1.172	1.057	689	622	622
Stand 31 december	1.239	946	941	1.370	1.657	1.944

Reserve Compenserend Groen

Reserve Compenserend Groen	
Datum instelling	2005
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/ bestemming	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de nota 'Groen voor Rood'. Dit houdt in dat voor verloren gegane natuur in nieuwe woongebieden of bedrijventerreinen, als compensatie elders in het buitengebied gronden aangekocht - en blijvend groen ingericht - moeten worden.
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 0
Maximum	Niet bepaald. De benodigde middelen zijn afhankelijk van de ontwikkeling van toekomstige woon- en werklocaties en groene (compensatie)elementen zoals opgenomen in de 'Structuurvisie plus' en de 'omgevingsvisie'.
Overige toevoegingen	Voeding gebeurt ten laste van de grondexploitatie in de vorm van een storting per verkochte meter bouwgrond.
Wijze van besteding	De middelen voor aankoop, inrichting en onderhoud van groene en blauwe elementen, zoals (natte) ecologische verbindingzones worden aan deze reserve onttrokken.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	52	0	0	0	41	82
Stortingen	389	75	75	116	116	116
Onttrekkingen	441	75	75	75	75	75
Stand 31 december	0	0	0	41	82	123

Reserve Cultuur

Reserve Cultuur	
Datum instelling	Vóór 2000
Soort reserve	Overige bestemmingsreserve.
Doelstelling/bestemming	Deze reserve wordt ingezet om in woonwijken en op bedrijventerreinen, na oplevering en inrichting, culturele elementen aan te brengen (bijvoorbeeld kunstwerken).
Periode reserve	Niet bepaald.
Minimum	€ 0
Maximum	Niet bepaald. De omvang van de reserve wordt bepaald door het tempo waarin de gronduitgifte plaatsvindt en de uitwerking van de plannen per wijk.
Overige toevoegingen	Voeding gebeurt ten laste van de grondexploitatie in de vorm van een storting per verkochte meter bouwgrond.
Wijze van besteding	Na afronding van een nieuwbouwlocatie wordt in overleg met de bewoners een plan opgesteld om in de wijk culturele elementen (kunstwerken) te plaatsen. Jaarlijks worden de werkelijk bestede bedragen aan deze reserve onttrokken.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	343	283	237	194	163	130
Stortingen	11	4	7	19	17	17
Onttrekkingen	71	50	50	50	50	50
Stand 31 december	283	237	194	163	130	97

Totaal voorzieningen 2019-2024

De ontwikkeling van de voorzieningen van 2019 tot en met 2024 leest u in dit overzicht.

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Onderhoudsvoorzieningen algemene dienst</i>						
Voorziening Onderhoud Gebouwen	2.163	1.851	1.365	1.423	1.482	1.540
Voorziening Beheren Op Niveau	16.922	15.146	13.370	11.245	9.119	6.994
Voorziening Sportaccommodaties	2.470	1.508	1.451	1.780	2.109	2.438
Voorziening Inventaris gymlokalen	167	169	170	154	137	121
Voorziening onderhoud nieuwe zwembad	161	261	362	462	563	663
Voorziening Veiligheid elektrische installaties	217	125	169	212	255	299
Totaal onderhoudsvoorzieningen	22.101	19.061	16.887	15.276	13.665	12.055
<i>Overige voorzieningen algemene dienst</i>						
Voorziening Spaarovereenkomsten personeel	258	258	258	258	258	258
Voorziening Dubieuze debiteuren Werkplein	554	524	494	494	494	494
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.048	3.052	3.053	3.054	3.055	3.056
Voorziening Riolering	2.343	2.258	1.873	1.307	669	32
Voorziening Vervanging riolering	6.216	3.927	2.257	2.194	2.190	2.187
Voorziening Dubieuze debiteuren	100	100	100	100	100	100
Voorziening Afval	0	0	0	0	0	0
Voorziening verlof Individueel Keuzebudget	207	207	207	207	207	207
Voorziening Personeel	392	277	209	209	209	209
Voorziening claims en juridische geschillen	0	0	0	0	0	0
Totaal overige voorzieningen	13.117	10.602	8.450	7.822	7.182	6.542
<i>Voorziening Grondbedrijf</i>						
Voorziening exploitatietekorten Grondbedrijf	3.054	3.627	2.627	2.627	319	319
Totaal voorzieningen Algemene Dienst en Grondbedrijf	38.272	33.290	27.963	25.725	21.166	18.916

Voorziening Onderhoud gebouwen

De voorzieningen van de gemeente Etten-Leur verdelen we onder in onderhoudsvoorzieningen, overige voorzieningen en de voorziening exploitatietekorten Grondbedrijf. Een voorziening geeft de geschatte hoogte aan van de omvang van de verplichting of het risico.

De gemeente Etten-Leur heeft zes onderhoudsvoorzieningen:

Voorziening	Onderhoud gebouwen
Grondslag	Deze voorziening is voor de dekking van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen, musea, monumenten, cultuurhistorische gebouwen, civiele kunstwerken, welzijnsgebouwen, binnensportaccommodaties en kunstobjecten.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Jaarlijkse toevoeging ten laste van de exploitatie, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanning die het college ieder jaar vaststelt.
Aanwending	De kosten voor grootschalig onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	3.216	2.163	1.851	1.365	1.423	1.482
Stortingen	576	555	555	792	792	792
Verminderings	1.628	867	1.040	734	734	734
Stand 31 december	2.163	1.851	1.365	1.423	1.482	1.540

Voorziening Beheren Op Niveau

Voorziening	Beheren op Niveau
Grondslag	De voorziening zorgt voor een gelijkmatige verdeling van de lasten voor het groot onderhoud aan verhardingen over een aantal begrotingsjaren. Na elke tweejaarlijkse weginspectie worden de onderhoudskosten herberekend en de storting in de voorziening bijgesteld. Investerings niet-zijnde-groot-onderhoud komen ten laste van het investeringsplan. Kortcyclisch/dagelijks onderhoud nemen we op in de exploitatiebegroting.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Jaarlijkse toevoeging is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanning. De jaarlijkse storting is toereikend om minimaal de komende 10 jaar het terugkerend groot onderhoud voor wegverhardingen uit te kunnen voeren volgens de kwaliteitsniveaus van Beheren op Niveau.
Aanwending	De kosten voor grootschalig onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	15.721	16.922	15.146	13.370	11.245	9.119
Stortingen	1.836	2.536	2.536	2.186	2.186	2.186
Verminderings	634	4.312	4.311	4.311	4.311	4.311
Stand 31 december	16.922	15.146	13.370	11.245	9.119	6.994

Voorziening Sportaccommodaties

Voorziening	Sportaccommodaties
Grondslag	Deze voorziening is voor de dekking van het grootschalig, planmatig onderhoud, dat in de komende jaren wordt uitgevoerd aan alle gemeentelijke natuurgrasvelden, kunstgrasvelden en de atletiekbaan. Deze lasten blijken uit het rekenmodel 'Planmatig onderhoud buitensportaccommodaties'.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Jaarlijkse storting ten laste van de exploitatie, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanung.
Aanwending	De voorziening wordt ingezet voor het uitvoeren van grootschalige onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke sportvelden. Kortcyclisch/dagelijks onderhoud nemen we op in de exploitatiebegroting.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	2.151	2.470	1.508	1.451	1.780	2.109
Stortingen	371	358	358	358	358	358
Verminderingen	52	1.320	415	29	29	29
Stand 31 december	2.470	1.508	1.451	1.780	2.109	2.438

Voorziening Inventaris gymlokalen

Voorziening	Inventaris gymlokalen
Grondslag	De voorziening is voor de dekking van het groot onderhoud aan de inventaris van de gymlokalen. Dit leidt tot een gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze lasten blijken uit de onderhoudsberekeningen 'Planmatig onderhoud gymtoestellen'.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Jaarlijkse storting ten laste van de exploitatie, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanung.
Aanwending	De voorziening wordt ingezet voor het uitvoeren van grootschalig onderhoud aan en vervanging van gymtoestellen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	146	167	169	170	154	137
Stortingen	26	28	28	28	28	28
Verminderingsen	5	26	28	44	44	44
Stand 31 december	167	169	170	154	137	121

Voorziening Onderhoud nieuw zwembad

Voorziening	Onderhoud nieuw zwembad
Grondslag	Het nieuwe zwembad werd in 2018 in gebruik genomen. Deze voorziening is voor de dekking van de kosten van het groot onderhoud.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Jaarlijkse toevoeging ten laste van de exploitatie, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplaning.
Aanwending	De kosten voor grootschalig onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	60	161	261	362	462	563
Stortingen	101	101	101	101	101	101
Verminderingsen	0	0	0	0	0	0
Stand 31 december	161	261	362	462	563	663

Voorziening Veiligheid elektrische installaties

Voorziening	Veiligheid elektrische installaties
Grondslag	De voorziening zorgt voor een gelijkmatige verdeling van de lasten (regelmatig terugkerende keuringen van elektrische installaties).
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Jaarlijkse toevoeging ten laste van de exploitatie, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplaning.
Aanwending	Kosten met betrekking tot de keuringen en de hieruit voortkomende kosten van aanpassingen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	181	217	125	169	212	255
Stortingen	67	67	67	67	67	67
Verminderingsen	31	159	24	24	24	24
Stand 31 december	217	125	169	212	255	299

Voorziening Spaarovereenkomsten personeel

Ook de overige voorzieningen lichten we toe:

Voorziening	Spaarovereenkomsten personeel
Grondslag	De gemeente is met een aantal personeelsleden een spaarverlof overeenkomst aangegaan. Voor de uit deze overeenkomsten voortvloeiende verplichtingen is een voorziening gevormd.
Looptijd	Afhankelijk van uitbetaling verplichtingen.
Toevoeging	Toevoeging afhankelijk van verplichtingen.
Aanwending	Aanwending afhankelijk van uitbetaling van verplichtingen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	397	258	258	258	258	258
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Verminderingsen	140	0	0	0	0	0
Stand 31 december	258	258	258	258	258	258

Voorziening Dubieuze debiteuren Werkplein

Voorziening	Dubieuze debiteuren Werkplein
Grondslag	Voor dubieuze debiteuren van de Participatiewet is een voorziening gevormd. De hoogte is gebaseerd op verhaalsmogelijkheden voor debiteuren op het gebied van sociale zekerheid.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Op basis van jaarlijkse herijking vinden (indien nodig) toevoegingen plaats.
Aanwending	Op basis van jaarlijkse herijking vinden (indien nodig) aanwendingen plaats.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	754	554	524	494	494	494
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Verminderingsen	200	30	30	0	0	0
Stand 31 december	554	524	494	494	494	494

Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

Voorziening	Pensioen politieke ambtsdragers
Grondslag	Voor (oud) wethouders is een pensioenvoorziening gevormd.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Op basis van de nieuwe berekening per 31 december vinden (wanneer nodig) toevoegingen plaats.
Aanwending	Uitbetaling van de pensioenen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	2.463	3.048	3.052	3.053	3.054	3.055
Stortingen	721	86	84	84	84	84
Verminderingsen	136	82	83	83	83	83
Stand 31 december	3.048	3.052	3.053	3.054	3.055	3.056

Voorziening Riolering

Voorziening	Riolering (tot 2017 Egalisatie riolering)
Grondslag	Van derden verkregen middelen die specifiek aan riolering besteed moeten worden. Egaliseren van resultaten op het product 'Riolering' gebeurt om schommelingen in het tarief te voorkomen.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Een positief resultaat op het product 'Riolering' voegen we toe aan de voorziening. Ook een positief resultaat op de kapitaallasten van de riolering voegen we toe aan de voorziening.
Aanwending	Een negatief resultaat op het product 'Riolering' dekken we door een bijdrage uit de voorziening. Ook dekken we een negatief resultaat op de kapitaallasten van de riolering door een bijdrage uit de voorziening.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	1.832	2.343	2.258	1.873	1.307	669
Stortingen	511	0	0	0	0	0
Verminderingsen	0	85	385	565	638	638
Stand 31 december	2.343	2.258	1.873	1.307	669	32

Voorziening Vervanging riolering

Voorziening	Vervanging riolering
Grondslag	Spaarvoorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen voor rioleringen.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	De jaarlijkse toevoeging is gebaseerd op de tariefopbouw van de rioolheffing in het geldende "Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (VGRP)".
Aanwending	Jaarlijks wordt een bedrag aan de voorziening onttrokken om daarmee gedeeltelijk de kapitaallasten in de toekomst te temperen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	5.626	6.216	3.927	2.257	2.194	2.190
Stortingen	940	842	986	1.022	1.042	1.042
Verminderingen	350	3.130	2.656	1.085	1.045	1.045
Stand 31 december	6.216	3.927	2.257	2.194	2.190	2.187

Voorziening Dubieuze debiteuren

Voorziening	Dubieuze debiteuren
Grondslag	Voor dubieuze debiteuren is een voorziening gevormd. De hoogte is gebaseerd op de invorderingsmogelijkheden.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Op basis van jaarlijkse herijking vinden (indien nodig) toevoegingen plaats.
Aanwending	Bedragen die niet meer ingevorderd kunnen worden.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	150	100	100	100	100	100
Stortingen	31	50	50	50	50	50
Verminderingsen	81	50	50	50	50	50
Stand 31 december	100	100	100	100	100	100

Voorziening Afval

Voorziening	Afval
Grondslag	Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Egaliseren van resultaten op het product 'Afval' om schommelingen in het tarief te voorkomen.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	Een positief resultaat op het product 'Afval' wordt toegevoegd aan de voorziening.
Aanwending	Een negatief resultaat op het product 'Afval' wordt gedekt door een bijdrage uit de voorziening.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	532	0	0	0	0	0
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Verminderingsen	532	0	0	0	0	0
Stand 31 december	0	0	0	0	0	0

Voorziening Verlof Individueel Keuzebudget

Voorziening	Verlof Individueel Keuzebudget
Grondslag	In 2017 is het Individueel Keuze Budget (IKB) ingevoerd. Het IKB is een vrij besteedbaar budget en geeft keuzevrijheid voor een werknemer. Een van de onderdelen is het aankopen van verlof. Het gaat om 144 uur per jaar bovenwettelijk verlof. Dit verlof heeft een vervalttermijn van 5 jaar. Een medewerker kan op deze manier in totaal 720 uur kopen en deze uren op een later moment opnemen.
Looptijd	Onbepaald
Toevoeging	Jaarlijks op basis van het verlofoverzicht van 31 december.
Aanwending	Afhankelijk van de opname van verlof.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	120	207	207	207	207	207
Stortingen	87	0	0	0	0	0
Verminderingsen	0	0	0	0	0	0
Stand 31 december	207	207	207	207	207	207

Voorziening Personeel

Voorziening	Personeel
Grondslag	Deze voorziening is ingesteld om de financiële gevolgen van met name tijdelijke (onvermijdbare) boventalligheid en/of afvloeiing van medewerkers mogelijk te maken.
Looptijd	Afhankelijk van getroffen regelingen.
Toevoeging	Afhankelijk van getroffen regelingen.
Aanwending	Afhankelijk van getroffen regelingen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	303	392	277	209	209	209
Stortingen	208	0	0	0	0	0
Verminderingsen	118	116	68	0	0	0
Stand 31 december	392	277	209	209	209	209

Voorziening Claims en juridische geschillen

Voorziening	Claims en juridische geschillen
Grondslag	Wanneer lopende juridische claims en geschillen een verwacht financieel nadeel hebben voor de gemeente moeten we hiervoor een voorziening vormen.
Looptijd	Afhankelijk van lopende juridische claims en geschillen.
Toevoeging	Afhankelijk van lopende juridische claims en geschillen.
Aanwending	Afhankelijk van lopende juridische claims en geschillen.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

<i>(bedragen x €1.000)</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	165	0	0	0	0	0
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Verminderingsen	165	0	0	0	0	0
Stand 31 december	0	0	0	0	0	0

Voorziening Exploitatietekorten Grondbedrijf

Voorziening	Exploitatietekorten Grondbedrijf
Grondslag	Als een exploitatie een verwacht negatief resultaat op de einddatum laat zien moet hier volgens de geldende regelgeving een voorziening voor gevormd te worden.
Looptijd	Onbepaald.
Toevoeging	De noodzakelijk geachte financiële middelen voor dekking van negatieve saldi van grondexploitaties worden hierin gestort ten laste van de reserve 'Exploitatierisico's'.
Aanwending	Zodra een grondexploitatie wordt afgesloten, wordt het negatieve resultaat ten laste van deze voorziening aangezuiverd. Het tijdstip waarop dit gebeurt, is afhankelijk van de voortgang van de projecten en op voorhand lastig in te schatten.

We verwachten de komende jaren de volgende bestedingen:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	2.673	3.054	3.627	2.627	2.627	319
Stortingen	391	1.000	0	0	0	0
Verminderingen	10	427	1.000	0	2.308	0
Stand 31 december	3.054	3.627	2.627	2.627	319	319

Stille reserves

De definitie van een stille reserve namen we op in de 'Financiële verordening gemeente Etten-Leur 2017':

'Er is sprake van een stille reserve als de reële waarde van een actief (bezittingen) hoger is dan de boekwaarde.'

Met bovenstaande definitie lijkt het alsof de gemeente Etten-Leur rijker is dan uit de boekhouding blijkt. Maar dit betekent niet dat we ook meer te besteden hebben. Gemeenten kunnen dit verborgen vermogen niet zomaar omzetten in geld. Het gaat ten eerste om bezittingen met een publieke functie. Bij het afstoten van deze bezittingen versoberen of verdwijnen deze publieke functies. Ten tweede zijn de meeste bezittingen niet of moeilijk te verkopen. Het gaat vaak om bezittingen waar in de markt eigenlijk geen vraag naar is, bijvoorbeeld scholen of overheidsgebouwen. Dat noemen we ook wel incurante onroerende zaken.

Omdat we de bezittingen om deze twee redenen vaak niet gemakkelijk kunnen verkopen, zijn stille reserves meestal niet relevant voor het weerstandsvermogen. Voor het weerstandsvermogen is het namelijk van belang dat het geld binnen één jaar beschikbaar is. Aanwezige stille reserves kunnen we hierdoor maar beperkt inzetten voor het weerstandsvermogen.

Algemene dienst

De stille reserves van de algemene dienst zijn de volgende.

Deelnemingen (aandelen en dergelijke)

Etten-Leur bezit stille reserves op deelnemingen. Deze middelen zijn niet vrij beschikbaar, omdat ze niet gemakkelijk te verhandelen zijn. Aandelen kunnen vaak pas verkocht worden bij beëindiging van die instelling. Bovendien vervallen de jaarlijkse dividendopbrengsten bij een eventuele verkoop van deelnemingen.

We zijn verplicht om onze deelnemingen voor de aankoopwaarde op de balans zetten. De waarde die een deelneming vertegenwoordigt kan (veel) hoger zijn. De hoogte van de deelnemingen op de balans zijn per 1 januari 2020 € 202.000.

Gronden

We hanteren als uitgangspunt dat gronden met een maatschappelijk nut niet in het vermogen van de gemeente worden meegenomen. Hieronder valt het volledige openbaar gebied.

Gebouwen

Bij gebouwen speelt een aantal factoren een rol bij de bepaling van de reële waarde. De aard van het gebouw (wel of niet incurant) is hierbij een belangrijke factor. Een vergelijking tussen bijvoorbeeld de WOZ-waarde en boekwaarde is in veel gevallen niet reëel. Voor de incurante

onroerende zaken geldt immers de gecorrigeerde vervangingswaarde. Deze waarde is niet de waarde in het economisch verkeer (reële waarde).

Ook hebben verschillende gebouwen een maatschappelijke waarde. Voorbeelden zijn scholen, sportcomplexen, wijkgebouwen of kerken. Gemeente Etten-Leur kan op deze gebouwen de stille reserves wel te gelde maken, maar dat kan alleen door de panden te verkopen, terwijl de maatschappelijke bestemming van toepassing blijft. De waarde van deze panden is in dat geval naar verwachting in overeenstemming met de boekwaarde. We bezitten op dit moment geen panden waarvan we verwachten dat er sprake is van een stille reserve bovenop de boekwaarde.

Hierbij speelt overigens ook dat het eigendom van scholen pas terugvalt naar de gemeente als de bestemming 'school' vervalt.

Grondbedrijf

De stille reserves van het Grondbedrijf zijn de volgende:

Deelnemingen

Bij het Grondbedrijf zijn geen deelnemingen.

Exploitatiegebieden

Binnen de exploitatiegebieden gaan we er van uit dat de gronden worden ingebracht bij - en onderdeel uitmaken van - de totale kostprijsberekening. Dit betekent dat hier geen sprake is van stille reserves.

Verspreide percelen en niet in exploitatie genomen gronden

Dit zijn gronden die niet bij een (toekomstig) exploitatiegebied horen, maar die toch een zekere waarde vertegenwoordigen. Voor de berekening van de stille reserves is het van belang dat deze gronden tegen taxatiewaarde in de boeken staan. Jaarlijks passen we als het nodig is de prijs per hectare aan de marktwaarde aan. De taxatiewaarde en boekwaarde zijn hier dus gelijk aan elkaar en daarom is er geen sprake van stille reserves.

Panden

Onder deze post verantwoorden we het laatste pand dat bij het Grondbedrijf in bezit is. Dit is een woning die meerjarig verhuurd is.

De boekwaarde per 1 januari 2020 bedraagt € 0,6 miljoen.

De huidige boekwaarde is in overeenstemming met de waarde in het economische verkeer.

Waarde stille reserves

Om een inschatting te maken van de stille reserve bij de gebouwen vergeleken we voor de diverse accommodaties de boekwaarde met de WOZ-waarde.

Naast de boekwaarde en de WOZ-waarde nemen we ook een eigen inschatting op. Deze inschatting doen we op basis van de volgende uitgangspunten:

- de marktwaarde van sport- en multi functionele accommodaties is ongeveer 55% van de WOZ-waarde;
- als wijk/jongeren- en culturele accommodaties worden overgedragen gebeurt dit om niet;
- voor multifunctionele accommodaties en voor accommodaties die we zelf gebruiken geldt dat we deze nog 20 jaar blijven gebruiken.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2020	WOZ - waarde	Eigen inschatting
Sportaccommodaties	9.444	10.239	5.631
Multi functionele accommodaties	36.970	35.387	19.463
Ontmoetingscentra	59	891	0
Jongeren accommodaties	66	1.157	0
Culturele accommodaties	2.064	1.048	310
Eigen gebruik	12.929	18.444	12.929
Totaal	61.532	67.166	38.333

Conclusie

Uit dit overzicht blijkt dat de stille reserves (theoretisch) ongeveer € 5,6 miljoen zijn. We gaan dan uit van het verschil tussen de boekwaarde en WOZ-waarde. Deze vergelijking achten we niet reëel.

Op basis van eigen inschattingen concluderen we dat er geen sprake is van een stille reserve. Het afstoten van panden kan wel tot een hogere opbrengst leiden indien de gemeenteraad besluit om daar woningbouw mogelijk te maken.

Overig

Uitgangspunten meerjarenbegroting

Uitgangspunten

Voor het opstellen van de kadernota 2021-2024 moeten we de meerjarenraming actualiseren. Hiervoor passen we diverse indexeringspercentages voor de jaren 2021-2024 aan. De maatregelen uit deze kadernota verwerkten we niet in dit overzicht.

Inwoners en woningen

We actualiseren de prognoses voor inwoner- en woningaantallen. De actuele cijfers baseren we op de prognoses van de eigen organisatie op basis van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Aangezien de definitie van een woning(eenheid) voor de verschillende onderdelen binnen de begroting verschillend is, geven we de mutatie van de woningaantallen als kader mee.

	woningen	toename	inwoners	toename
2019	18.967	101	43.780	106
2020	19.068	175	43.886	228
2021	19.243	361	44.114	469
2022	19.604	350	44.583	455
2023	19.954	250	45.038	325
2024	20.204	126	45.363	126
2025	20.330	126	45.489	126
2026	20.456	126	45.615	126
2027	20.582	126	45.741	126
2028	20.708	126	45.867	126
2029	20.834		45.993	

Kosten

Personeelskosten

De CAO heeft een looptijd tot 1 januari 2021. Voor de volgende jaren baseren we ons op de door het Centraal Planbureau (CPB) gepubliceerde cijfers van de 'prijs overheidconsumptie, beloning werknemers'. Op basis van deze aannames ziet de indexeringspercentages van de totale personeelslasten er als volgt uit:

	2020	2021	2022	2023	2024
CAO ontwikkelingen	1,96%	2,60%	1,90%	1,90%	2,00%

Kosten derden

Voor de kosten derden zoals inhuur personeel, energie, duurzame zaken en overige goederen en diensten gelden de volgende indexeringspercentages:

	2020	2021	2022	2023	2024
Inhuur personeel	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Duurzame zaken	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Overige goederen en diensten	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%

Deze percentages baseren we op de door het CPB gepubliceerde cijfers van de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie'.

Opbrengsten

Onroerendezaakbelasting

Het tarief van de OZB baseren we op de door het CPB gepubliceerde cijfers van de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie'. In de tabel hieronder nemen we de voorgestelde verhogingen op:

	2020	2021	2022	2023	2024
Onroerendezaakbelasting (OZB)	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Hondenbelasting	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Precariobelasting	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%

Rechten en heffingen

Bij rechten gebruiken we kostendekkende tarieven, de opbrengsten zijn afhankelijk van de kosten. Het gaat dan om lijkbezorgingsrechten, marktgelden, afvalstoffen- en reinigingsheffing en rioolheffingen. Voorstellen tot tariefaanpassing doen we bij de belastingvoorstellen 2021.

Overige

	2020	2021	2022	2023	2024
Leges	3,20%	2,60%	1,90%	1,90%	2,00%
Huren en pachten	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%
Overige inkomsten	1,50%	1,40%	1,50%	1,50%	1,50%

Bij de stijging van de leges zoeken we aansluiting bij de uitgangspunten voor de stijging van de loonkosten. Dit omdat het merendeel van de legeskosten bestaan uit loonkosten.

De huren en pachten baseren we op de door het CPB gepubliceerde cijfers van de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie'.

Parkeergelden

Voor parkeren gelden de volgende uitgangspunten:

1. de tarieven zijn tenminste kostendekkend;
2. de tarieven zijn gelijk aan, of lager dan die van omliggende gemeenten.

Om de financiële positie van Etten-Leur te verbeteren verhoogden we in 2020 de meeste parkeertarieven, abonnementsprijzen en parkeervergunningtarieven. Hiermee komen we op het

gemiddelde niveau van omliggende gemeenten. We herzien het parkeerbeleid en de administratie in 2020 om deze geschikt te maken voor de volledige digitalisering van de parkeerproducten. Uitgangspunt bij de digitalisering is minimaal behoud van de inkomsten in de bestaande situatie op gebied van parkeren.

Gemeentefonds / Onvoorzien

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt geraamd tegen lopende prijzen. Dit betekent dat in deze raming de loon- en prijsontwikkeling van de rijksuitgaven is meegenomen.

Bij het opstellen van de kadernota 2021-2024 herberekenen we de uitkeringen uit het gemeentefonds op basis van actuele ontwikkelingen en op basis van de laatst bekende circulaire. In dit geval is dat de decembercirculaire 2019.

De gevolgen voor de uitkering gemeentefonds vanuit de meicirculaire 2020 nemen we niet op in de kadernota. We sturen voorafgaand aan de raadsbehandeling van de kadernota 2021-2024 separaat informatie aan de raad.

Onvoorzien

In de meerjarenraming nemen we de post onvoorzien op:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Onvoorzien	250	250	250	250	250

BESLUITVORMING

Besluitvorming

Besluitvorming

Op 6 juli 2020 behandelde de gemeenteraad de kadernota 2021-2024.

De raad besloot:

1. De eerste bestuursrapportage 2020 met bijbehorende 3e begrotingswijziging 2020 vast te stellen;
2. De financiële positie reserves en voorzieningen 2020 vast te stellen;
3. Een voorbereidingskrediet voor de N640 en een krediet voor de digitalisering van parkeerproducten vast te stellen;
4. Kennis te nemen van de kadernota 2021-2024;
5. Kennis te nemen van de risico-analyse coronacrisis.

Contact en privacy

Contact

Contact

Heeft u vragen over de kadernota, neemt u dan contact op met de medewerkers van team Financiën. Zij helpen u graag!

Team Financiën is via e-mail bereikbaar op: financien@etten-leur.nl

Privacybeleid

Hier leest u meer over het privacybeleid van de gemeente Etten-Leur.